

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1939

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 6

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 7

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 8

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 9

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 10

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 11

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 12

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 13

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 14

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 15

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 16

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 17

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 18

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 19

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 20

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 21

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 22

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 23

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 24

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 25

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 26

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 27

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 28

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 29

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 30

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 31

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 32

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 33

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 34

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 35

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 36

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 37

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 38

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 39

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 40

[Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39](#) 41

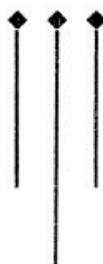
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	136
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	137
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	138
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	139
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	140
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	141
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	142
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	143
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	144
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	145
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	146
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	147
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	148
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	149
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	150
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	151
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	152
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	153
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	154
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	155
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	156
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	157
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	158
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	159
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	160
Socialdemokratiets Håndbog : Rigsdagssamlingen 1938-39	161

Socialdemokratiets Håndbog

Rigsdagssamlingen

1938 — 39

Trykt som Manuskript

Socialdemokratiets Forlag „Fremad“
København 1939
Arbejderpartiets Bogtrykkeri i Aarhus

Rigsdagssamlingen 1938—39.

Statsministerens Tale ved Rigsdagens Aabning.

Tirsdag den 4. Oktober traadte Rigsdagen sammen. Efter at have erklæret Rigsdagssamlingen for aabnet fremsatte Statsminister *Stauning* følgende Bemærkninger om Situationen i og uden for vort Land og omtalte i Tilslutning dertil nogle af de vigtigste Opgaver, som foreligger til Behandling i den kommende Tid.

Den europæiske Situation.

»De internationale Forhold har i længere Tid været meget urolige, og Forholdet mellem Tyskland og Tjekkosllovakiet har i nogen Tid foruroliget Verden. Danmark har naturligvis været henvist til at iværksætte rimelige Sikkerhedsforanstaltninger, og der har fra første Færd været Samarbejde og Forstaaelse imellem alle ansvarlige Faktorer.

Ved den Aftale, som nu er sluttet, maa Freden formentlig anses sikret, og dermed opfyldes et af alle Mennesker næret Ønske.

Danmark befinder sig i venskabeligt Forhold til alle Nationer og har hverken i politisk Henseende eller med Hensyn til Handelsforholdene Aarsag til Foruroligelse. Det maa fremdeles være Opgaven at bevare og styrke dette Forhold ved at vise en streng upartisk Holdning over for Konflikter imellem andre Nationer.

Det maa i høj Grad beklages, at Folkenes Forbund ved den stedfundne Udvikling er svækket i en saadan Grad, at det ikke kan øve tilstrækkelig Indflydelse som mæglende eller fredsstiftende Organ, men deraf kan kun følge, at vi yder vort beskedne Bidrag til Opretholdelse og Styrkelse af den internationale Organisation, hvis Idealer stemmer med den danske Nations Ønsker og Interesser, og vi maa forvente, at den fremtidige Udvikling atter maa samle Nationerne om det betydningsfulde Arbejde for Sikring af Fred og Retfærdighed i Verden.

Den økonomiske Stilling.

Den økonomiske Verdenstilstand er ikke undergaaet væsentlige Forandringer, siden de nye Principper for Verdenshandelen blev anlagt. De store Lande opretholder Kontrol og Regulering, og Handelsaftaler

maa afsluttes for at sikre Landbrugserhvervet Adgang til Afsætning, og det er saaledes fremdeles nødvendigt at tilpasse dansk Produktion og Handel efter de Vilkaar, som forefindes.

Der er imidlertid trods de store Vanskeligheder sket en væsentlig Bedring i de økonomiske Forhold. Den store Prisstigning paa de Varer, der skal hjemføres fra Udlandet, er i Hovedsagen standset og efterfulgt af nogle Prisfald. Landbrugsprodukternes Afsætningspris har holdt sig — om ikke tilfredsstillende højt, saa dog i en Højde, som har bidraget til betydelig Forbedring af Landbrugets Forrentningsevne, og endelig har dette Aar bragt en særdeles god Høst.

Nationens Økonomi er i Orden, og Danmarks Nationalbank har oparbejdet en Valutareserve, som er af særdeles stor Betydning til Sikring af Produktionens Behov.

Det stedfundne Prisfald paa de udenlandske Raastoffer og Hjelpestoffer giver Haab om Fremgang for forskellige Virksomheder, særlig for Byggeriet, der har saa stor Betydning for Beskæftigelsen, og hvis Verdensforholdene falder til Ro, maa der være Udsigt til Billiggørelse af Produktions-Kapital og dermed Opgang i forskellige Erhverv og forøget Beskæftigelse.

Det danske Landbrug er trods den nævnte Bedring ikke ude over sine Vanskeligheder. Det vil formentlig fremdeles være nødvendigt at sikre dette Erhverv en vis Beskyttelse som i de forløbne Krisear og Støtteforanstaltninger af samme Art som hidtil — Sukkerordning, Kornlov med videre.

Spørgsmaalet om Gældssanering, som efter Landboorganisationernes Ønske er udsat, vil blive optaget til Behandling igen, naar Drøftelserne er til Ende.

For de sønderjyske Landbrugere vil det være af Interesse, at man paatænker en Forlængelse af Loven om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere med flere.

Forfatningen.

Den forestaaende Rigsdagssamling vil imidlertid blive præget af to Opgaver, som i første Række paatrænger sig, nemlig Forslaget til Revision af Rigets Grundlov og Bestræbelser for at formindske Arbejdsløsheden ved forøget Beskæftigelse.

Forfatningssagen er som bekendt forberedt ved den ifølge Lov af 3. Februar 1937 nedsatte Kommission. Til den i Loven foreskrevne Tid har Kommissionen afgivet en Betænkning, og et Flertal i Kommissionen har indstillet et Forslag om Ændring af en Række Bestemmelser i Grundloven, særlig af saadanne, der angaar Valgretsalder, Valg af Rigsdag, Rigsdagens Sammensætning, Arbejdsmaaden for Rigsdagen o. s. v.

I Tilslutning til dette Forslag, som agtes fremsat for Rigsdagen,

fremsetter Indenrigsministeren Forslag til Valglov afpasset efter de foreslaaede Grundlovsbestemmelser, og Justitsministeren fremsætter Forslag til Lov om Ministres Ansvarlighed overensstemmende med det Lovforslag, der har været forelagt i Forfatningskommissionen.

Arbejdsløsheden.

Til den anden Opgave: Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, maa man forvente, at de bestaaende Erhverv kan yde væsentlig Medvirken. Der er sket Henvendelse derom til de store Erhverv, Landbrug og Industri.

En væsentlig Forøgelse af Erhvervslivets Indsats vil kunne ventes gennem det offentlige Støtte til Byggeriet. Ved Loven om Boligbyggeri stilles i de kommende Aar 16 Mill. Kr. aarlig til Raadighed for Finansiering paa dette Omraade, og ved et i længere Tid forberedt Lovforslag er det Hensigten gennem en vis Tidsperiode at gennemføre en tiltrængt Sanering af usunde Bydele saavel i Hovedstaden som i andre af Landets Byer. Ogsaa anden Støtte til Fremme af Byggeri forberedes gennem et nedsat Udvalg. Endelig planlægges at yde Socialministeriets Medvirken og Støtte til Opførelse af Vandrehjem.

Under Forudsætning af Samarbejde med Landbrugserhvervet og Hedeselskabet forbereder Socialministeriet Støtte til Udførelse af de haardt tiltrængte Læplantninger, ligesom Arbejder med Beplantning eller Kultivering af Hedearealer søges organiseret i stort Omfang.

Ved Siden af disse Foranstaltninger maa der imidlertid iværksættes forskellige offentlige Arbejder eller ydes Støtte til saadanne i et saadant Omfang, at der kan blive Beskæftigelse for et større Antal af de mange ufaglærte Arbejdere, som er uden Beskæftigelse.

Det er saaledes Hensigten igennem Kommunernes Laanefond at stille Midler til Raadighed for Kommunerne, formentlig et Beløb paa indtil 30 Mill. Kr., saaledes at planlagte Arbejder — Skoler, Aldersrenteboliger og lignende — kan komme til Udførelse i den nærmeste Fremtid.

Storstilede Arbejdsplaner.

Dernæst har man foruden de offentlige Arbejder, som paa normal Maade er iværksat eller planlagt, forberedt en Række større Arbejder, som her skal nævnes:

Til forskellige planlagte Vejanlæg anslaaes 15 Mill. Kr.

Til Vejarbejder i Sønderjylland foreslaas anvendt ekstraordinært 2 Mill. Kr.

Til 30 Viaduktanlæg ved Jernbaneoverskæringer anslaaes anvendt 15 Mill. Kr.

Ved Anlæg af Færgeleje med videre i Hirtshals og ved Indførelse af Privatbanen til Hjørring Statsbanestation kan betydelige Arbejder

iværksættes, og man paatænker, at 3 Mill. Kr. hertil skal udredes af Staten.

Anlægget af Aggersundbroen, der koster 2 Mill. Kr., kan iværksættes uden at kræve direkte Statstilskud, og endelig kan Ministeriet for offentlige Arbejder og andre Ministerier fremskynde forskellige Arbejder, der er anslaaet til en Sum af 10 Mill. Kr.

Man vil dernæst optage til Forberedelse og Udførelse, saa snart det er muligt, det store, af en Kommission udarbejdede Projekt om en Dæmning til Rømø. Dets Udførelse er anslaaet til en Sum af 8,200,000 Kr., hvoraf 5,300,000 Kr. angives at være Arbejds løn.

Ligeledes vil man forberede Iværksættelse af det store Inddæmningsarbejde i Kalvebodstrand, som foreslaet af en Kommission. Dette Arbejde er anslaaet at koste 11,300,000 Kr., hvoraf 7,300,000 Kr. angives at være Arbejds løn. Om dette Projekt er der indledet Forhandlinger med Københavns Kommune og Københavns Havn, som formentlig kan deltage i Udgiften.

Det for Socialministeriet reserverede Beløb af 40 Mill. Kr. til Iværksættelse af Arbejder for unge og langvarigt arbejdsløse tænkes forøget med 10 Mill. Kr., og foruden de før nævnte Arbejder, der tænkes optaget, vil man ogsaa systematisk søge gennemført Anlæg af Cyklestier og Gangstier ved Hovedvejene.

Paa Foranledning af den saakaldte Raastof-Kommission vil man udarbejde Forslag om Støtteforanstaltninger for en rationel Forbedring af de Forhold, hvorunder Landbruget opbevarer de hjemlige Gødningsstoffer, idet saadanne Forbedringer formentlig kan indskrænke Forbruget af de kunstige udenlandske Frembringelser.

Ved den nævnte Række Arbejder i Forbindelse med Erhvervenes Indsats samt ved fortsat Udstykning af Jord vil der blive Anvendelse for en saa stor Del af de arbejdsløse, at man kan imødesee en væsentlig Bedring i Forholdene og samtidig bidrage til, at mange Arbejdere paany faar Adgang til Deltagelse i normalt Arbejde i Erhvervslivet.

Til de nævnte og andre Arbejder vil betydelige Pengemidler efterhaanden blive fornødne. En Del tilvejebringes ved Tilskud fra Amter og Kommuner og andre Beløb af de sædvanlige Indkomster til Vej-arbejder, men Finansministeren vil desuden fremsætte Forslag om Optagelse af Laan i det Omfang, hvori dette efterhaanden maa anses fornødent.

Idet jeg nu har nævnt forskellige Foranstaltninger til Imødegaaelse af Arbejds løsheden, vil jeg ogsaa fremhæve, at det er særdeles tilfredsstillende, at der ved Overenskomster mellem Arbejdere og Arbejdsgivere er sikret Arbejdsro for den overvejende Del af Erhvervslivet gennem hele det kommende Aar, og det maa haabes, at der ogsaa fremdeles kan skabes Betingelser for Arbejdets rolige Gang.

Medens det som nævnt maa være Arbejds løsheden, Forfatnings-

sagen og visse Forhold, der angaar Landbruget, som i særlig Grad vil lægge Beslag paa Rigsdagens Tid og Kræfter, vil andre Spørgsmaal dog ogsaa paatrænge sig.

Øvrige Opgaver.

Undervisningsministeriet har saaledes iværksat en Undersøgelse af Betingelserne for at etablere en stærk udvidet Adgang til Ungdomsskoler og har desuden overdraget til sagkyndige at overveje Planer om Udvidelse af de for Kunstsamlinger bestaaende Bygninger.

Kommissionen om Fortabelse af de borgerlige Rettigheder, om Æresoprejsning med videre har afgivet Betænkning, og dette Arbejdes Afslutning vil foranledige dels en Lov om disse Emner, dels Ændringer i Straffeloven. Ved Revisionen af sidstnævnte vil man paany søge Dagbodssystemet indført.

Løvrigt vil naturligvis forskellige andre Lovforslag fremkomme i Løbet af Samlingen, blandt andet flere Forslag vedrørende Færøerne.

De i Sommer stedfundne Forhandlinger med Repræsentanter for Færøernes Lagting afsluttedes med en Overenskomst, der tilsigter at optage forskellige Opgaver til Løsning. Saafremt Færøernes Lagting slutter sig til Planen, vil den nødvendiggøre Fremsættelse af Lovforslag og Bevillingsforslag, saaledes som Invalideforsikring, Udgiftsfordeling for Særforsorg og Underholdsbidrag, Vejanlæg, Hospitalsudvidelser og Beskatningsforhold.

Det er under usikre og urolige Forhold, at Lovgivningsarbejdet i disse Tider maa udføres, men da Danmark ikke har Stridigheder til nogen Side, vil det være naturligt at fortsætte den rolige Udvikling i vort Samfunds Forhold, som hidtil er foregaaet, og som har bidraget til at skaane vort Land for Ulykker, som andre Nationer har oplevet.

Jeg opfordrer Rigsdagens Medlemmer til at vise nationalt Sammenhold og til at udføre Dagens Gerning ved loyalt Samarbejde i Folkets og Landets Interesse.

Jeg foreslaar, at vi som sædvanlig indleder vort Arbejde med et Leve vort Fædreland, Leve Danmark!«

Statens Finanser.

Finansminister *Buhl* kunde, da han i Rigsdagen forelagde Statsregnskabet for 1937—38 og fremsatte Forslag til Finanslov for Aaret 1939—40, erklære, at *der ikke kommer nye Skatte- love i det kommende Finansaar*. Statens Finanser var nemlig i en udmærket Orden. Vi gengiver her Hovedtallene for de 3 Finansaar, Ministeren beskæftigede sig med.

1937—38:	Indtægter 544,6 Mill. Kr., Udgifter 521,1 Mill. Kr., Overskud 23,5 Mill. Kr.
1938—39:	Indtægter 516,8 Mill. Kr., Udgifter 514,2 Mill. Kr., Overskud 2,6 Mill. Kr.
1939—40:	Indtægter 517,9 Mill. Kr., Udgifter 513,9 Mill. Kr., Overskud 4 Mill. Kr.

Disse Tal understreger kraftigt, hvorledes Socialdemokratiet i en uhyre vanskelig Tal forvalter Statens Finanser.

Statsregnskabet 1937—38.

Statsregnskabet 1937—38 viser *et Overskud paa 23,5 Mill. Kr.* Til Belysning af de forskellige Poster citerer vi enkelte Af-snit af Finansministerens Tale ved Forelæggelsen i Rigsdagen.

Sikkerhed og Orden i Statshusholdningen.

Det kan i al Almindelighed om det nu foreliggende Regnskab siges, at det ligger paa Linje med Statsregnskaberne for de foregaaende Aar. Det er Udtryk for den Sikkerhed og Orden, som raader inden for Statshusholdningen, og hvis Resultat har været en fortsat Konsolidering af Statens finansielle Stilling.

Driftsregnskabet viser for sidste Finansaar et Overskud paa 23,5 Mill. Kr., idet Indtægter og Udgifter har udgjort henholdsvis 544,6 Mill. Kr. og 521,1 Mill. Kr. I Forhold til de ved Finansloven og Til-lægsbevillingsloven givne Bevillinger har der været en Merindtægt paa 16,1 Mill. Kr. og en Mindreudgift paa 6,3 Mill. Kr., hvorved det budgetterede Overskud paa 1,1 Mill. Kr. er blevet forøget med ialt 22,4 Mill. Kr. Største Delen af Merindtægten hidrører fra Skatter og Afgifter, som har indbragt 15,2 Mill. Kr. mere end budgetteret; Resten skyldes Domænerne og Posten Adskillige Indtægter. Af Mindreudgiften falder 2 Mill. Kr. paa Statsvirksomhederne og 1 Mill. Kr. paa Rentekontoen, medens det resterende Beløb 3,4 Mill. Kr. skyldes, at Udgifterne til den almindelige Statsforvaltning under §§ 8—25 gennemgaaende har været noget lavere end beregnet.

I Sammenligning med Regnskabet for det foregaaende Finansaar viser det nu aflagte Driftsregnskab en betydelig Stigning, hvad saavel Udgifterne som Indtægterne angaar. *Udgifterne er i Forhold til 1937—38 steget med ca. 60 Mill. Kr.*, hvoraf dog 2,5 Mill. Kr. skyldes den rent formelle Ting, at Valutacentralens Udgifter, der tidligere har været ført til Fradrag under § 7, Adskillige Indtægter, nu er ført til Indtægt under Skatter og Afgifter.

Fordelt paa de forskellige Budgetter er der dernæst *en Stigning paa ialt ca. 6 Mill. Kr. som Følge af den Forhøjelse af Tjenestemændenes Reguleringsstillæg*, som fandt Sted i 1937—38.

32 Mill. Kr. til Landbruget.

Ser man nærmere paa den Udgiftsstigning paa godt 51 Mill. Kr., som derefter bliver tilbage, viser det sig, at den for største Delen skyldes en Række Udgiftsposter af ekstraordinær Natur. Der har saaledes i 1937—38 været afholdt 6,5 Mill. Kr. til Kornordningen, 8,6 Mill. Kr. til Gældssanering og Rentetilskud, 2 Mill. Kr. til Indkøb af Saasæd, 6 Mill. Kr. som Tilskud til Smørordningen og 3 Mill. Kr. til Grundforbedringsarbejder. Naar man hertil føjer de 5,6 Mill. Kr., der

er medgaaet til Nedsættelse af Amtsskatterne, drejer det sig om henved 32 Mill. Kr., der er afholdt til Støtteforanstaltninger vedrørende Landbruget.

Hertil kommer Udgifterne paa Socialministeriets Budget til Fordeling af Oksekød, Svinekød og Sødme. Disse Udgifter, der vedrører det sociale Omraade, men tillige har indirekte Betydning for Landbruget, udgør 10,6 Mill. Kr. Endvidere er der under Socialministerens Budget afholdt 5,1 Mill. Kr. til Brændselshjælp til Invalide- og Aldersrentnydere og arbejdsløshedsforsikrede og 2,8 Mill. Kr. som ekstraordinært Tilskud til Fortsættelseskasserne. Desuden har Landbrugsministeriet ydet 1,5 Mill. Kr. i Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere til Støtte af Afsætningen af færøske Fiskeriprodukter.

Naar man til disse Udgifter føjer de 6 Mill. Kr., som ekstraordinært er afholdt paa Militærbudgetterne til Anskaffelse af Krigsmateriel i Henhold til de nye Militærlove, kommer man op paa et Beløb af henved 58 Mill. Kr.

De ekstraordinære Udgifter paa tilsvarende Omraader var i 1936—37 omkring det halve, 29 Mill. Kr. Af den før nævnte Udgiftsstigning paa ca. 51 Mill. Kr. forklares altsaa de 29 Mill. Kr. ved disse særlige Foranstaltninger. De resterende 22 Mill. Kr. skyldes for en væsentlig Del Prisstigningen, der ikke blot har en betydelig Indvirkning paa Statsbanernes Driftsudgifter og paa de militære Budgetter, hvor der foretages Prisregulering i Henhold til Militærlovene, men desuden har sat sine Spor rundt om i de øvrige Budgetter.

Stigende Skatteindtægter.

Paa Indtægtssiden findes Skatter og Afgifter opført med 534,2 Mill. Kr., hvad der i Sammenligning med det foregaaende Regnskabsaar betyder en Stigning paa 53,4 Mill. Kr., hvoraf 23,3 Mill. Kr. falder paa de ekstraordinære Indkomstskatter.

Den ordinære Indkomstskat er steget med 9,5 Mill. Kr., men heraf skyldes 2,1 Mill. Kr. ændrede Afregningsregler med Frederiksberg, hvor der i 1937—38 er indført kvartalsvis Skatteopkrævning, hvilket har bevirket, at der til Statskassen i dette Regnskabsaar er indbetalt Skat for 5 Kvartaler.

Siden Skatteligningen for 1933—34, der hvilede paa Befolkningens Indtægter i det sorte Aar 1932, har der været en stadig og støt Fremgang i de ansatte Skatteindtægter, det vil sige de Indtægter, der bliver tilbage til Befolkningens Raadighed, efter at de paalignede Skatter er betalt. I Aarene 1933—36 er Skatteindtægterne saaledes ialt steget med op imod 800 Mill. Kr., hvoraf 128 Mill. Kr. falder paa 1937—38. *I Hovedstaden har Stigningen i denne 4-aarige Periode udgjort 23 %, i Provinsbyerne 24 % og i Landkommunerne 44 %.* Det er Tal, der ikke bør glemmes i Regnestykket, naar Befolkningens økonomiske Vilkaar i disse Aar gøres op. At Fremgangen ogsaa er fortsat i 1937, fremgaar af de Tal, der foreligger angaaende den kommunale Ligning for 1938—39. Efter disse Tal har der i 1937 været en yderligere *Indtægtsfremgang paa 158 Mill. Kr.*

Den overordentlige Skat, som er opkrævet i 1937—38 i Form af Tillægsskat og Merindkomstskat, har ialt indbragt 34,7 Mill. Kr.; heraf har Merindkomstskatten udgjort ca. 21 Mill. Kr., og af disse har Selskaberne betalt godt 16 Mill. Kr. Forbrugsafgifterne er i 1937—38 steget med 9,5 Mill. Kr., hvoraf kun 900,000 Kr. skyldes Indførselsfolden. Resten fremkommer som en Række Merbeløb paa de øvrige Poster under Forbrugsafgifterne.

Indtægten af Gebyrer m. v. er steget med 4,8 Mill. Kr., hvoraf 3,5 Mill. Kr. er de til Valutacentralen betalte Ekspeditionsomkostninger.

Statsgælden nedbragt.

Hvad Formueregnskabet under § 26 angaar, da er Forholdet dette, at Staten atter i 1937—38 har kunnet gennemføre en omfattende Anlægsvirksomhed og yde Støtte til en Række forskellige Formaal af beskæftigelsesmæssig Betydning, uden at Statens Gæld derved er blevet forøget. Naar dette har været muligt, skyldes det først og fremmest Overskuddet paa Driftsregnskabet og den Omstændighed, at den ordinære Arveafgift indgaar paa Formueregnskabet.

Udgiften til Statens egne Anlægsarbejder er i Regnskabet for 1937—38 opført med 52,3 Mill. Kr., af hvilke ca. 35 Mill. Kr. falder paa Statsbanerne. Heri er dog indbefattet et Beløb af 15,7 Mill. Kr. som Statsbanernes samlede Bidrag til Storstrømsbroen.

Den finansielle Støtte, som Staten har ydet ved Udlaan direkte af Statskassen, andrager ialt 17,6 Mill. Kr. til Grundforbedringer, til Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug, Gartnerier og Havebrug, til Forskud til Kommunerne til Vejarbejder og til Boligbyggeri med videre, hvortil kommer et Laan til Arbejdsløshedsfonden paa ca. 3 Mill. Kr. Endvidere er Forholdet dette, at der gennem Statslaanfonden er disponeret over 3,8 Mill. Kr. og gennem Jordfonden over 11,1 Mill. Kr.

Statsgælden er i det forløbne Finansaar nedbragt med 31,7 Mill. Kr. til 1,197,5 Mill. Kr., og Saldoen for Skattekammerbeviser og Bankgæld er nedbragt med 35,9 Mill. Kr. til 57,6 Mill. Kr. Ialt er Statens faste og løse Gæld saaledes formindsket med 67,6 Mill. Kr. Herved maa imidlertid tages i Betragtning, at der med Hensyn til Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier, Institutioner og lignende har været en Bevægelse i modsat Retning, idet Statens Tilsvær her er steget med ialt 59,6 Mill. Kr.; blandt andet havde Postgiroen ved Udgangen af 1937—38 et Tilgodehavende hos Finansministeriet paa 28,5 Mill. Kr. Slutresultatet af disse Forskydninger bliver da en Nedgang i Statens samlede Gæld paa 8 Mill. Kr. Der er i de her nævnte Tal ikke medregnet de af Staten udstedte Gældssaneringsobligationer, der modsvares af Gældsbreve til Statskassen paa tilsvarende Beløb; ved Udgangen af 1937—38 androg Beløbet for de af Staten udstedte Gældssaneringsobligationer 59,1 Mill. Kr.

Ingen ny Gæld.

Ser man tilbage paa Udviklingen, som den har formet sig siden 1929—30, hvad Formueregnskabet angaar, gælder fremdeles i Aar, hvad jeg fremhævede i Fjor, at hele den økonomiske Aktivitet, som er udfoldet under det nuværende Styre gennem egen Anlægsvirksomhed og Støtteforanstaltninger paa talrige Omraader, praktisk talt er gennemført uden ny Gældsstiftelse.

Finanslov og Tillægsbevillingslov 1938—39.

Det i den ordinære Rigsdagssamling fremsatte Forslag til Tillægsbevillingslov naaede ikke at blive færdigbehandlet. I den overordentlige Samling maatte Loven derfor fremsættes paany.

Det tidligere fremsatte Forslag til Tillægsbevillingslov udviste ialt en Driftsindtægt paa 41,1 Mill. Kr. og en Driftsudgift paa

40,7 Mill. Kr. Sammen med Beløbene i Finansloven for 1938—39 kom de samlede Indtægter og Udgifter i det udløbne Finansaar derefter op paa henholdsvis 557,9 Mill. Kr. og 554,9 Mill. Kr., og det paa Finansloven budgetterede Overskud paa 2,5 Mill. Kr. blev derved forhøjet til 2,9 Mill. Kr.

Den nu gennemførte Tillægsbevillingslov, i hvilken Ændringsforslagene fra Behandlingen i den ordinære Samling er udarbejdede, udviser ialt en Driftsindtægt paa 45,9 Mill. Kr. og en Driftsudgift paa 42,1 Mill. Kr., saaledes at der sammen med Finanslovens Tal fremkommer en Driftsindtægt paa ialt 562,7 Mill. Kr. og en Driftsudgift paa ialt 556,3 Mill. Kr. Den gennemførte Lov viser derefter som Nettoresultat, at *Finanslovens Overskud forøges med 3,8 Mill. Kr. til 6,4 Mill. Kr.*

I Forhold til det tidligere fremsatte Forslag er der altsaa en mindre Stigning saavel i Indtægterne som i Udgifterne, nemlig henholdsvis en Indtægtsstigning paa 4,8 Mill. Kr. og en Udgiftsstigning paa 1,4 Mill. Kr.

Finansloven 1939—40.

Hovedposterne paa den vedtagne Finanslovs Driftsbudget ser saaledes ud:

	Indtægt Kr.	Udgift Kr.
§ 1. Domænerne		129,948
§ 2. Statsvirksomhederne		25,680,796
§ 3. Rentekonto		2,177,707
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskoler's Fond samt af Bispetiender	616,043	
§ 5. Skatter og Afgifter.....	511,266,487	
§ 6. Overskud af Klasselotteriet	3,177,446	
§ 7. Adskillige Indtægter	2,866,753	
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen...		1,000,000
§ 9. Det kongelige Hus's Aarpenge.....		155,200
§ 10. Rigsdagen		2,175,000
§ 11. Statsministeriet		819,486
§ 12. Udenrigsministeriet		6,110,255
§ 13. Ministeriet for Landbrug og Fiskeri.....		19,320,775
§ 14. Indenrigsministeriet		32,893,527
§ 15. Socialministeriet		177,300,040
§ 16. Ministeriet for offentlige Arbejder.....		14,788,501
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart		7,614,423
§ 18. Grønland		0
§ 19. Justitsministeriet		28,842,791
§ 20. Kirkeministeriet		3,290,302
§ 21. Undervisningsministeriet		78,167,431
§ 22. Krigsministeriet		34,983,489
§ 23. Marineministeriet		26,989,924

12

§ 24. Finansministeriet	32,466,691	
§ 25. Pensionsvæsenet	18,990,200	
	<hr/>	
	517,926,729	513,896,486
Merindtægt.....		4,030,243
	<hr/>	<hr/>
	517,926,729	517,926,729

Skatter og Afgifter, der er budgetteret med en Indtægt paa 511,266,487 Kr., fordeler sig saaledes:

I. <i>Skatter paa faste Ejendomme:</i>	Kr.
A. Ejendomsskyld	5,000,000
B. Grundskyld	8,100,000
C. Jernbaneskyld	25,000
D. Grundstigningsskyld	450,000
	<hr/>
Ialt.....	13,575,000
II. <i>Skatter paa Indkomst og Formue:</i>	Kr.
A. Indkomstskat	87,000,000
B. Formueskat	39,500,000
C. Forhøjelse af Indkomstskatten i Henhold til Lov Nr. 188 af 20. Maj 1933 om kommunale Ejendoms-skatte, Lov Nr. 126 af 21. April 1936 om Dækning af Udgifter til Foranstaltninger vedrørende Land-brugets Gæld og Lov Nr. 149 af 12. April 1938 om Bemyndigelse til Optagelse af Statslaan til særlige Foranstaltninger.....	12,800,000
D. Merindkomstskat og Tillægsskat	30,000,000
	<hr/>
Ialt.....	169,300,000
III. <i>Midlertidig Afgift af Arv og Omsætningsafgifter:</i>	Kr.
A. Midlertidig Afgift af Arv i Henhold til Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933	2,600,000
B. Almindelig Stempelafgift	16,500,000
C. Særlig Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer	1,000,000
	<hr/>
Ialt.....	20,100,000
IV. <i>Forbrugsafgifter:</i>	Kr.
A. Toldafgifter	108,500,000
B. Spiritusafgift og Tillægsafgift paa Spiritus.....	30,000,000
C. Ølskat	39,400,000
D. Afgift af indenlandsk Tilvirkning af Roesukker...	9,800,000
E. Afgift af Cigarer, Cigaretter m. m. samt paa Dyrk-ning af Tobak.....	43,500,000

F. Stempelafgift af Spillekort	500,000
G. Afgift af indenlandsk Vin, Cider og deslige	1,100,000
H. Afgift til Stat og Kommune paa Omsætningen af stærke Drikke.....	12,600,000
I. Omsætningsafgift af Chocolate, Sukkervarer m. m.	14,500,000
K. Afgift af Offentlige Forestillinger og Fremvisninger	6,800,000
L. Afgift af Motorkøretøjer	26,000,000
M. Afgift af Benzin	27,000,000
N. Omsætningsafgift af Motorkøretøjer	10,000,000
O. Tillægsafgift paa Benzin	19,500,000
P. Afgift paa Kaffesurrogater	4,500,000
Q. Tillægsafgift paa Sukker	8,500,000
R. Benzinafgift i Henhold til Lov Nr. 115 af 8. April 1932	3,900,000
	<hr/>
Ialt.....	366,100,000

Heri fragaar:	Kr.
a. Statens Tilskud til Kommunerne iflg. H.	4,200,000
b. Statens Tilskud til Kommunerne til Vej- arbejder og Snekastning iflg. L.-N.....	45,187,888
c. De til særlige Formaal bestemte Ind- tægter iflg. L.-N.....	17,812,112
d. Statens Tilskud i Henhold til Lov Nr. 115 af 8. April 1932.....	3,900,000
	<hr/>
	71,100,000
	<hr/>
Rest.....	295,000,000

V. Gebyrer, Sportler, Kendelse m. m.....	Kr. 13,291,487
	<hr/>

Sammendrag.	Kr.
I. Skatter paa faste Ejendomme.....	13,575,000
II. Skat paa Indkomst og Formue.....	169,300,000
III. Midlertidig Afgift af Arv og Omsætningsafgifter.....	20,100,000
IV. Forbrugsafgifter	295,000,000
V. Gebyrer, Sportler, Kendelser m. m.....	13,291,487
	<hr/>
Skatter og Afgifter ialt.....	511,266,487

Af Finansministerens Tale ved Forelæggelsen af Finansloven for 1939—40 citerer vi følgende Afsnit:

Driftsoverskud paa 4 Mill. Kr.

Finanslovsforslaget viser paa Driftsbudgettet en samlet Indtægt paa 517,9 Mill.Kr. og en samlet Udgift paa 513,9 Mill. Kr., altsaa et Driftsoverskud paa 4 Mill. Kr. Disse Tal afviger ikke meget fra de samlede Beløb paa Finansloven for indeværende Finansaar, hvor Driftsbudget-

tet viser en Indtægt paa 516,8 Mill. Kr. og en Udgift paa 514,2 Mill. Kr., men ser man paa de enkelte Afsnit, er der adskillige væsentlige Forskydninger indenfor Tallene. Jeg skal i denne Sammenhæng gøre opmærksom paa, at der, hvad Tjenestemandslønningerne angaar, paa Finansloven for indeværende Aar gør sig det særlige Forhold gældende, at saavel den 7. Portion Reguleringstillæg, der ydes efter de almindelige Lønningsregler, som de vedtagne midlertidige Løntillæg og Honorartillæg er opført under Finansministeriet med 6,5 Mill. Kr. for Reguleringstillæggets og 11,2 Mill. Kr. for de øvrige Tillægs Vedkommende. Paa Finanslovsforslaget er ligeledes regnet med 7 Portioner Reguleringstillæg, men samtlige Portioner er her indregnet i Lønningsudgifterne under de enkelte Budgetter. De midlertidige Tillæg gælder jo kun for indeværende Finansaar, og hvorledes Stillingen her vil blive i det kommende Aar, vil senere blive taget op til Overvejelse.

Paa Driftsbudgettets Udgiftsside viser Statsvirksomhederne et samlet Underskud paa 25,7 Mill. Kr., der paa det allernærmeste svarer til det Underskud, der er budgetteret for Statsbanernes Vedkommende, og som andrager 25,6 Mill. Kr. Som før nævnt var Statsbanernes Underskud for 1936—37 14,5 Mill. Kr. og for 1937—38 20,5 Mill. Kr. For indeværende Aar er det budgetteret til 21,4 Mill. Kr., men da der hertil skal lægges de ikke indregnede Lønforhøjelser, kommer man op paa et Beløb, der nærmer sig det nye Budgettal. Paasketrafikken, der betyder godt 1 Mill. Kr. i Indtægt, forstyrrer i nogen Grad Sammenligningen, idet der i det ene Driftsaar kan være 1 Paaske, i det andet 2 og i det tredje slet ingen. Paa dette Punkt stiller Forholdet sig imidlertid ens for 1936—37 og 1939—40, idet begge disse Aar har Paasketrafik 2 Gange, og sammenholder man disse to Aar, er der en Stigning i Underskuddet paa ca. 11 Mill. Kr., hvad der selvsagt finansielt set maa vække Betænkelighed. Selv om der har været nogen Stigning i Indtægterne, har disse altsaa langt fra holdt Trit med Udgifterne. Stigningen i Indtægterne har været 3,3 Mill. Kr., i Udgifterne 14,4 Mill. Kr. Af Udgiftsforøgelsen falder 3,3 Mill. Kr. paa Forrentning og Afskrivning, medens Resten for en væsentlig Del skyldes Lønforhøjelser og Prisstigning paa Brændsel, Olie og andre Ting.

Post- og Telegrafvæsenets Driftsbudget viser et Overskud paa 2,2 Mill. Kr. mod 3,8 Mill. Kr. i 1937—38. Nedgangen i Overskuddet skyldes navnlig forøgede Udgifter, for en væsentlig Del som Følge af Reguleringstillæggets Forhøjelse.

Konvertering af Statslaan.

I forrige Rigsdagssamling blev et i Holland optaget 5 % Statslaan, hvorpaa der resterede 12,2 Mill. Gylden, konverteret til et 4 % Laan; den derved indvundne Lettelse for Rentekontoen udgør det første Aar 240,000 Kr. og regnet for hele Laanperioden ca. 2 Mill. Kr. Foruden dette Laan blev ogsaa konverteret hollandske 5 % Laan til Hypotekbanken og Statboligfonden; for Statsboligfonden giver denne Konvertering sig Udslag paa Indenrigsministeriets Budget, hvor Statens Tilskud til Dækning af Statsboligfondens Underskud er opført. Besparelsen er her i det første Aar ca. 360,000 Kr., og for hele Laanperioden 3,2 Mill. Kr. For Hypotekbanken er de tilsvarende Tal 250,000 Kr. og 3 Mill. Kr. Disse Konverteringer har saaledes ialt givet en Rentebesparelse paa 850,000 Kr. i det første Aar og godt 8 Mill. Kr., naar hele Laanetiden tages i Betragtning.

Landbrugsministeriets Budget.

Inden for den almindelige Statsforvaltning viser Landbrugsministeriets Budget en samlet Udgift paa 19,3 Mill. Kr.; heraf medgaar 3 Mill. Kr. til Grundforbedring og 1,8 Mill. Kr. til Dækning af Rentetab ved Landbrugets Gældssanering. Den sidstnævnte Udgiftspost er paa den løbende Finanslov anslaaet til 3 Mill. Kr., men som det vil erindres, blev det bestemt i Gældssaneringsloven, at den lave Rente paa 1,5 %, der foreløbig skulde svares af disse Laan, kun skulde gælde i 2 Aar, hvorefter Forrentningen skulde forhøjes til 4½ %, dog med en vis Regulering i Forhold til Landbrugets Forrentningsprocent. Som Følge af dette Forhold bliver Statens Rentetab paa disse Laan noget mindre i 1939—40, og Kontoen er derfor nedsat til 1,8 Mill. Kr.

Endvidere maa nævnes, at der til de Foranstaltninger, der er truffet til Fremstilling af Vaccine mod Mund- og Klovesyge ved Samarbejde mellem Statens Seruminstitut og Forsøgsstationen paa Lindholm, er anslaaet en Nettoudgift paa 464,000 Kr., iberegnet Udgifterne til Forsøgsstationens Drift. Bortset fra disse Forskydninger svarer Landbrugsministeriets samlede Udgifter paa Finanslovsforslaget nogenlunde til Budgettet i den løbende Finanslov.

Sociale Udgifter.

For Socialministeriets Vedkommende er der paa Finanslovsforslaget opført en samlet Udgift paa 177,3 Mill. Kr. eller 8,7 Mill. Kr. mere end paa Finansloven for indeværende Finansaar. Naar man ser paa disse Tal, maa det imidlertid tages i Betragtning, at der i Henhold til den gældende Lov om Fordeling af Fødemiddelkort er opført 12,5 Mill. Kr. i den løbende Finanslov, medens der paa det foreliggende Forslag kun er opført 9,4 Mill. Kr., idet Loven udløber med Udgangen af 1939 og saaledes kun omfatter 3 Kvartaler af Finansaaret 1939—40. Der er altsaa en Udgiftsstigning paa ca. 12 Mill. Kr. paa de øvrige Omraader af Socialministeriets Budget. Af denne Stigning falder 5,1 Mill. Kr. paa Aldersrenteudgifterne, der kommer op paa 58,4 Mill. Kr. for Statens Vedkommende. Flere forskellige Aarsager ligger til Grund for Udgiftsstigningen paa dette Omraade; en Del skyldes den lovhjemlede Pristalsregulering, en anden Del skyldes den Forskydning, der stadig foregaar i Befolkningens Aldersfordeling, saaledes at der bliver forholdsvis flere gamle. Hertil kommer de Lovændringer, der er gennemført, derunder Nedsættelsen af Aldersgrænsen til 60 Aar. Efter de hidtil foreliggende Oplysninger synes Stigningen paa dette Omraade dog nærmest at være lidt mindre, end man kunde vente.

Stigende Udgifter til Arbejdsløshedsforsikring.

Endvidere er der i Forhold til Finansloven for 1938—39 en Stigning paa 3,9 Mill. Kr. i Udgifterne til Arbejdsløshedsforsikring. Efter de gældende Lovbestemmelser afhænger Statens og Kommunernes Tilskud af Kontingentindtægten i Arbejdsløsheds-kasserne, og der maa her tages Hensyn til, dels at Arbejdsløshedsforsikringen omfatter et stigende Antal Medlemmer, dels at Arbejdsløsheds-kasserne i et vist Omfang har forhøjet Arbejdernes eget Kontingent. Endvidere maa der regnes med en Udgiftsforøgelse som Følge af Ændringer i Lovgivningen paa dette Omraade.

Af andre Conti nævner vi, at der i Henhold til Beskæftigelsesloven er opført en Bevilling paa 2 Mill. Kr. til Ungdomsforan-

staltninger. Udgifterne til Særforsorgen er forhøjet med 1 Mill. Kr., væsentlig paa Grund af forøgede Forsorgsbyrder indenfor Sindssygeværnenet. Udgifterne til Børnebidrag forøges med 400,000 Kr.

Folkeskolens Lønninger.

For Undervisningsministeriets Vedkommende viser Forslaget i Forhold til den løbende Finanslov en Udgiftsstigning fra 75,4 Mill. Kr. til 78,2 Mill. Kr. En væsentlig Del af denne Stigning skyldes Reguleringstillæggets Forhøjelse, der navnlig paavirker Bevillingerne vedrørende Folkeskolens Lønninger og Pensioner. Alene paa disse Konti er der en Stigning paa 1,2 Mill. Kr., idet der dog ved denne Forhøjelse ogsaa er taget Hensyn til den Merudgift, der skyldes stigende Alderstillæg og lignende.

Aktiemajoriteten i Telefonselskaberne.

Hvad de øvrige Afsnit angaar, skal jeg gøre opmærksom paa, at der under Udgiftsposten for Værdipapirer er opført et Beløb paa ca. 18 Mill. Kr. til Overtagelse af Aktiemajoriteten i Københavns, Lolland-Falsters og Bornholms Telefon-Aktieselskaber i Henhold til den Nyordning, der er truffet paa dette Omraade.

Beredskabslaan.

Efter Loven af April 1938 blev der optaget et indenlandsk Statslaan paa 50 Mill. Kr., dels til Tilvejebringelse af Statslagre af Raastoffer, Brændselmidler, Gødningsstoffer m. v., dels til ekstraordinære Anskaffelser til Hæren og Søværnet og dels til Statens Andel i Udgifterne vedrørende det civile Luftværn. Der er disponeret fuldt ud over dette Beløb. Da Regeringen ønskede at stille yderligere 25 Mill. Kr. til Raadighed for disse Formaal, vedtoges en Lov derom.

Retsforbundet stemte imod, og Kommunisterne undlod at stemme. De øvrige Partier stemte for Loven.

Optagelse af Statslaan.

Paa Forslag af Finansministeren er der gennemført en Lov, hvis vigtigste Bestemmelser er:

Finansministeren bemyndiges til at udstede 3 % indenlandske Statsforskrivninger, løbende i $2\frac{1}{4}$ Aar, til Beløb 30 Mill. Kr. samt optage et udenlandsk Statslaan til Beløb 30 Mill. svenske Kr., løbende i 20 Aar, at forrente med $3\frac{1}{2}$ % p. a. og at afdrage i 15 Aar efter en afdragsfri Periode paa 5 Aar.

Statsforskrivningernes og Statsobligationernes Kapital og Rente udbetales uden Fradrag af danske Skatter eller Afgifter af nogen Art, nuværende og fremtidige.

Statsforskrivningerne kan ombyttes med Statsgældsbeviser, som kan udbydes til offentlig Tegning.

Statsgældsbeviserne og Statsobligationerne udstedes til Ihændehave-
veren. De kan noteres paa Navn og indskrives i Finansministeriets
Bøger.

Den 15. September forfaldt til Betaling et $3\frac{1}{2}$ % Laan i
Statsforskrivninger til et samlet Beløb af 60 Mill. Kr. Formaa-
let med Loven var at søge en væsentlig Del af Laanet lagt om
til et langfristet Laan, og gennem det fremsatte svenske Til-
bud har dette kunnet lade sig gøre paa gunstige Betingelser.

Loven vedtoges samme Dag, den var fremsat, med alle Stem-
mer mod Retsforbundets.

Kommunal Laanefond.

I forrige Rigsdagssamling gennemførtes det, at den kommu-
nale Laanefond, der oprettedes 1933 som en midlertidig Institu-
tion, skulde genoptage sin Virksomhed. Ifølge Loven maatte
den samlede Restgæld af Laanefondens Udlaan ingensinde over-
stige et Beløb af ialt 48 Mill. Kr.

Efter at Fonden har genoptaget Udlaansvirksomheden, har
Bestyrelsen fastsat følgende Vilkaar for Laan af Fonden: Min-
dre Laan og Laan med en Løbetid paa indtil 10 Aar udbetales
kontant til Parikurs og forrentes indtil videre med 5 % p. a.
af det til enhver Tid skyldige Beløb. Større Laan med en Af-
dragstid paa mere end 10 Aar bevilges indtil videre til en Rente
af $4\frac{1}{2}$ % p. a. og udbetales kontant til en Kurs fastsat under
Hensyntagen til hvert Laans Løbetid, saaledes at den effektive
Rente bliver ca. 5 %. Foruden Renten erlægges 0,15 % p. a.
af Laanenes Hovedstol til Laanefondens Reserve- og Admini-
strationsfond.

Da det var Indenrigsministeren bekendt, at der for en Række
af Landets Kommuner for Tiden indtil 1. April 1939 forelaa et
betydeligt Laanebehov med Henblik navnlig paa Iværksættelse
af meget paakrævede Arbejder vedrørende Gader og Veje, Sko-
ler, Sygehuse, Aldersrenteboliger og kommunale Værker, fandt
Ministeriet det ønskeligt, at Laanefondens Laanegrænse for-
højedes.

Den nu gennemførte Lov sætter Grænsen op fra 48 Mill. Kr.
til 75 Mill. Kr., endvidere forbeholdes 25 Mill. Kr. til Udlaan til
Amts- og Sognekommuner.

Ved Lovens Gennemførelse undlod Bondepartiet at stemme, medens Retsforbundet stemte imod.

Optagelse af Statslaan.

Ved Ændringen i Loven om den kommunale Laanefond blev Grænsen for Føndens Udlaan forhøjet fra 48 Mill. Kr. til 75 Mill. Kr. De hertil fornødne Midler fik Finansministeren Bemyndigelse til at optage gennem et Statslaan.

Loven vedtoges i Folketinget samme Dag, det var fremsat, og i Landstinget Dagen efter.

Merindkomstskattens Forlængelse.

Ifølge Lov Nr. 107 af 18. Marts 1938 opkrævedes den overordentlige Indkomstskat til Staten for Skatteaaret 1939—40 kun med Halvdelen svarende til Skatten for Skatteaarets første Halvdel.

Da Skattekommissionen ikke kunde tilendebringe sit Arbejde saa betids, at en ny Skatteplan kunde faa Virkning allerede for Finansaaret 1939—40, var det nødvendigt at forlænge bl. a. den heromhandlede midlertidige Skattelov. I Overensstemmelse hermed er der paa Forslaget til Finanslov for Finansaaret 1939—40 budgetteret et Beløb for den overordentlige Indkomstskat svarende til Skattens Udbytte for et helt Skatteaar.

Til Gennemførelse af denne Forlængelse gennemførtes en Lov, hvorved Reglerne i Loven af 18. Marts 1938 for Skatteaaret 1939—40 gøres svarende til de for Skatteaaret 1938—39 fastsatte Regler.

De Konservative stemte imod denne Beskatning af de ekstraordinært store Indtægter. Venstre og Retsforbundet undlod at stemme, medens Bondepartiet stemte for.

Told og Arveafgift.

Loven af 16. Maj 1933 om Afgift af Arv, der gjaldt til 31. Oktober 1936, er ved efterfølgende midlertidige Love blevet forlænget. Under Hensyn til de i Skattekommissionen stedfindende Overvejelser vedrørende den gældende Skattelovgivning blev Loven yderligere forlænget til 30. Juni 1940.

Med samme Begrundelse blev Gyldigheden af en Række Told- og Afgiftsbestemmelser forlænget til 30. Juni 1940.

Arveloven blev vedtaget imod Venstres, de Konservatives og Bondepartiets Stemmer. De Konservative stemte for Toldloven, Venstre og Bondepartiet undlod at stemme, og Retsforbundet gik imod.

Grundstigningsskyld.

I Loven om Grundstigningsskyld var det fastsat, at Loven skulde forelægges Rigsdagen til Revision i Samlingen 1938/39. Af Hensyn til, at det er en af Skattekommissionens Opgaver at behandle og afgive Indstilling om Spørgsmaalet om Ændringer i Loven om Grundstigningsskyld, og da Kommissionens Arbejde ikke var tilendebragt i omtalte Samling, vedtog man at forlænge Loven uændret 1 Aar.

Loven er tiltraadt af alle Partier.

Tilskud til Amtskommunerne.

I Folketinget fremsatte Indenrigsminister *Dahlgaard* den 16. Februar Lovforslag om *ekstraordinært Tilskud til Amtskommunerne fra den fælleskommunale Udligningsfond*.

Forslaget blev enstemmigt vedtaget, idet Kommunerne dog undlod at stemme.

5 Mill. Kr. til Kommunerne.

Det ordinære Tilskud til delvis Dækning af den amtskommunale Grundskyld beregnes efter Landbrugets Forrentningsprocent, der for Kalenderaaret 1938 er beregnet til 3,08 % af Handelsværdien. Dette vil betyde, at det normale Tilskud til Amtskommunerne i Aar bliver 5,6 Mill. Kr. mod 8,4 Mill. Kr. sidste Aar. Nu har Tab ved Mund- og Klovesygen forarsaget ekstraordinære Besværligheder, og *rent ekstraordinært* skal der i den Anledning efter Loven fordeles ialt 5 Mill. Kr. til Kommunerne fra Udligningsfonden, hvis Beholdning ved sidste Opgørelse var 7,4 Mill. Kr. Det ekstraordinære Tilskud udbetales med Halvdelen inden 1. Juli i Aar og med Resten inden Nytaar.

De 4,650,000 Kr. fordeles mellem samtlige Amtskommuner efter de sædvanlige Regler, og de resterende 350,000 Kr. som Tilskud derudover til de fire sønderjyske Amter, der har været særlig haardt ramt af Mund- og Klovesygen.

Endnu en Gang er der saaledes ydet Landbruget en Haandsrækning for at hjælpe det over dets Vanskeligheder.

Normeringslov.

Normeringsloven for 1939/40 medfører en Merudgift paa 470,000 Kr. Den tilsvarende Merudgift var i Fjor 560,000 Kr.

Af Merudgiften falder de 100,000 Kr. for det kommende Aar paa Statsbanerne alene, hvilket særlig skyldes Forøgelse af det kørende Personale. Justitsministeriet deltager i Merudgiften med 70,000 Kr.

Blandt den Række nye Tjenestemandstillinger, der iøvrigt oprettes, er Stillingerne som Formand, Kontorchef og 2 Sekretærer i *Priskontrolraadet*. De paagældende Hverv har hidtil været honorarlønnede. Endvidere udvides Antallet af Skibsinspektører i Skibsregistreringskontoret fra 9 til 14.

Tjenestemændenes Lønninger.

Finansministeren fremsatte den 18. Februar i Folketinget Lovforslag om Tjenestemændenes Reguleringstillæg. Forslaget, der blev fremsat efter Forhandling med og med Tilslutning af Tjenestemandorganisationerne, gik ud paa, at den midlertidige Reguleringslov af 18. Marts 1938 ogsaa faar Gyldighed for Finansaaret 1939—40.

Forslaget blev ophøjet til Lov med Regeringspartiernes, de Konservatives og Kommunisternes Stemmer. Bondepartiet stemte imod, Venstre og Retsforbundet undlod at stemme.

17½ Mill. Kr. til Tjenestemændene.

I Henhold til Loven ydes der for Finansaaret 1939—40 et ensartet Tillæg, der for gifte Mænd og dermed ligestillede udgør 168 Kr. for alle Lønninger (Pensioner) paa 1500 Kr. og derover, medens der for Lønninger og Pensioner under 1500 Kr. ydes et Tillæg paa 12 %. Endvidere *opretholdes* den Portion af Reguleringstillægget, der ved Udgiftstallets Fald fra 2853 til 2831 bortfalder efter Tjenestemandslovens Regler.

Ved de stedfundne Forhandlinger blev der samtidig af Tjenestemandorganisationernes Repræsentanter ydet Tilslutning til, at samme Aflønning opretholdes for Finansaaret 1940—41, saafremt der indtræder en saadan Stigning i Udgiftstallet, at Tjenestemændene efter de almindelige Regler faar Ret til det samme Antal Portioner som i indeværende Finansaar. I saa Fald vil den ekstraordinære Reguleringstillægsportion altsaa bortfalde.

Statens Merudgift vil andrage ca. 17½ Mill. Kr.

Grundloven.

Forfatningskommissionen.

Ved Lov af 3. Februar 1937 besluttedes det at nedsætte en Kommission til Overvejelse af Spørgsmaalet om Ændringer i Grundlovens Forfatningsbestemmelser.

For Kommissionens Nedsættelse stemte Regeringspartierne og de Konservative. Venstre og Retsforbundet stemte *imod*, medens Frie Folkeparti og Kommunisterne *undlod at stemme*.

Kommissionens vigtigste Opgaver var:

- 1) at gennemføre Etkammerssystemet,
- 2) nedsætte Valgretsaldern,
- 3) aabne Adgang til Folkeafstemning.

Naar Regeringen ønskede en Kommission nedsat og ikke uden videre forelagde et Forslag, som Regeringspartierne alene kunde gennemføre i *Rigsdagen* — ogsaa efter Opløsning og Nyvalg, var det ud fra følgende Betragtninger:

Grundlovens Bestemmelse om, at 45 % af samtlige Vælgere ved en Folkeafstemning skal stemme *for* en af Rigsdagen vedtagne Grundlov, vilde gøre det yderst vanskeligt for ikke at sige umuligt for Regeringspartierne alene at føre Sagen igennem.

Dertil kommer, at det ved Grundlovsbestemmelser i højere Grad end ved almindelige Love er vigtigt, at et stort Antal af Borgerne staar bag Beslutningerne. Grundloven skal være Rammen om det politiske Liv, men det er intet Gode for en Stat, hvis den politiske Drøftelse og Kamp vender sig mod selve Statsformen eller Forfatningen. Dansk politisk Historie har haft nok af golde Forfatningskampe.

Standpunkterne markeres.

Ved Arbejdets Begyndelse i Sommeren 1937, efter at det behørigte Materiale var samlet fra Alverdens Lande, valgte Regeringspartierne den Fremgangsmaade at aabne en Generaldebat, hvor *Socialdemokrater og Radikale* for deres Vedkommende fremsatte Etkammerssystemet, 21 Aars Valgretsaldern og en vis Adgang til Folkeafstemning som deres principielle Syn.

Venstre kritiserede skarpt, at der ikke blev stillet konkrete Forslag straks, mens de Konservative var villige til en rent almen Drøftelse. Ganske vist lagde *de Konservative* overordentlig Vægt paa at fortsætte Tokammertraditionen i dansk Politik, men Christmas Møller lod skinne igennem, at man ikke ønskede en fortsat Forfatningsstrid mellem to Kamre. Det var mere den saglige Betydning af den særlige politiske Landstings-

mandstype, man pegede paa; mange af disse dygtige Mænd var næppe kommet ind i det politiske Arbejde, hvis Vejen alene var gaaet over en Valgkamp med Vælgermøder.

Heroverfor erklærede Socialdemokratiet, at man ikke vilde modsætte sig noget, der kunde tjene til den bedst mulige saglige Behandling af Lovene, men at Hovedsagen var den fulde Folkesuverænitet udtrykt gennem eet Valg. En Ordning i Lighed med den norske, som ofte var nævnt i Forhandlingerne ogsaa fra Venstres Side, var maaske Vejen frem til Enighed.

I Virkeligheden blev med disse Udtalelser Hovedlinjerne afstukket for det, der senere blev til Forliget mellem Regeringspartierne og de Konservative. Det eneste, Venstre herunder lod skinne igennem, var, at Partiet vilde være rede til at nedsætte Valgretsaldere til Landstinget fra 35 til 25 Aar samt træffe visse Foranstaltninger for at undgaa uløselige Konflikter mellem de to Ting.

Regeringspartiernes Forslag.

Den 7. December 1937 fremlagde Regeringspartierne et Udkast til Grundlovsændring.

Heri indeholdtes Forslag om et Etkammerssystem med 21 Aars Valgretsaldere. Rigsretten skulde bortfalde, men til Gengæld skulde der gennemføres en Ministeransvarlighedslov. Til Hjælp ved Lovgivningsarbejdet skulde oprettes et Lovraad paa 37 Medlemmer valgt af Rigsdagen selv, hvoraf de 21 skulde vælges blandt Rigsdagens Medlemmer og 16 blandt specielt sagkyndige udenfor Tinget, til at foretage en teknisk Gennemgang af Lovforslagene inden disses endelige Vedtagelse. — Der skulde være Adgang for et Flertal i Rigsdagen til at kræve en Lov ud til Folkeafstemning. — Bestemmelsen om de 45 % ved Grundlovsændringer skulde ændres til rent Flertal af de afgivne Stemmer.

Dette Forslag opnaaede ikke Tilslutning blandt andet paa Grund af 21 Aars Valgretsaldere, Lovraadet og Etkammerssystemet, som Venstre fandt var et daarligt egnet Grundlag for de fortsatte Forhandlinger.

De Konservatives Forslag.

Medens Venstre stadig forholdt sig passiv og surmulende, fandt Christmas Møller Tiden inde til at komme i Realitetsforhandlinger med Regeringen. Det første Skridt hertil blev taget i et Møde den 20. Januar 1938, hvor han ved Siden af sit Partis Krav om et To-Tings-System fremsatte en Erklæring for sit eget personlige Vedkommende gaaende ud paa:

»at han, Christmas Møller, var rede til at medvirke til Gennemførelse af en Rigsdagsordning med eet Vælgerkorps og een Afstemning.«

Dette aabnede jo store Muligheder for en Forhandling, selv om der dertil føjedes en Række Krav om Mindretals Ret til at kræve Folkeafstemning, om Folkekirkens Stilling, om Ophævelse af Udlændinges Ret til at eje Jord, om Retsplejens Adskillelse fra Forvaltningen, om Ekspropriationers Forelæggelse for Domstolene, om Rigsdagsmænds Taleret (!) *samt om at hæve de 45 % ved Grundlovsændring til 50 % af samtlige Vælgere.*

Det store Spørgsmaal var imidlertid, hvor mange Konservative der stod bag Christmas Møllers Erklæring om eet Vælgerkorps og een Valgdag. Man vidste, at der udspillede svære Kampe indenfor Partiets Vægge, og Kommissionen havde af Landstingsmand Langes Mund hørt, at denne ikke kunde slutte sig til Christmas Møllers Standpunkt (senere trak Hr. Lange sig da ogsaa ud af Kommissionen). Den 10. Februar var Strids-spørgsmalet imidlertid afklaret saa vidt, at Christmas Møller mødte med to Skitser, kaldet A. og B., *denne Gang begge fremsat paa Partiets Vegne.*

Skitse A. bød paa to Kamre, det ene valgt efter de nugældende Regler for Valg til Folketinget, det andet valgt samme Dag eller en Uge senere efter Landslister og efter Reglerne for de kommunale Valg.

Skitse B. lød ordret:

»Rigsdagens politiske S sammensætning afgøres ved een Afstemning af Rigsdagsvælgerne. Denne Afstemning benævnes Rigsdagsvalget.

Ved Rigsdagsvalget vælges der for Eksempel 170 Rigsdagsmænd. Efter Godkendelse af Valgbrevene træder disse 170 Rigsdagsmænd sammen til en Valgforsamling, der af sin Midte vælger 34 Landstingsmænd. De resterende 136 udgør Folketinget.

Dette konstituerer sig som Valgforsamling og vælger efter Forholdstalsvalgmetoden blandt Personer, der inden Rigsdagsvalget skal være opført paa særlige offentlige Lister, og som ikke tillige maa være Kandidater ved Rigsdagsvalget, yderligere 34 Landstingsmænd.

De herefter valgte 68 Landstingsmænd udgør Landstinget.«

Venstres Stilling.

Med *Skitse B.* som Udgangspunkt kom der Gang i Kommissionens Forhandlinger. Venstre vilde dog ikke være med.

Paa Mødet den 20. Januar afgav Brorsen en Erklæring, hvori det hed, at

»vi indenfor Venstre *princielt* maa holde for, at *Bevarelsen af To-Kammer-Systemet* i Rigets Grundlov vil være det heldigste ogsaa

ud i Fremtiden. Vi har blandt andet henvist til, at i Stater med Et-Kammer-System har man fundet det formaalstjenligt at dele Kammeret i to selvstændigt arbejdende Afdelinger; dette er f. Eks. Tilfældet i Norge og Island.

Allerede af ovennævnte Grund er Regeringens Skitse (der indeholdt Forslag om Et-Kammer-System. Red.-Anm.) efter vor Opfattelse et daarligt egnet Grundlag for Kommissionens fortsatte Forhandlinger.»

Venstre afviste endvidere 21 Aars Valgretsaldere, men kunde dog tænke sig Valgretsaldere til *Landstinget* nedsat, eventuelt til 25 Aar, under Forudsætning af, at *der skulde opretholdes et Landsting med et Særpræg derigennem, at det valgtes ved indirekte Valg og for længere Perioder end Folketingets.*

Under Forhandlingerne i et Underudvalg viste det sig hurtigt, at det ikke var muligt at komme til Forstaaelse med Venstre, da *Hauch bestemt krævede To-Kammer-Systemet opretholdt uden heri paa noget Punkt at modsiges af Brorsen.*

Forfatningskommissionens Betænkning.

Den 28. Juni 1938 afgav Kommissionen Betænkning. Den indeholder en historisk Oversigt over Forfatningslove og -Forslag fra 1849, en sammenlignende Oversigt over Forfatningsforhold i andre Lande og endelig et af Regeringspartierne og de Konservative udarbejdet Forslag til en ny Grundlov. Herom siger Betænkningen blandt andet:

»Forslagets egentlige Forfatningsbestemmelser er baseret paa Princippet een Vælgerklasse og eet Valg.

Ved Valget opstilles dels de, der søger Valg til Rigsdagen, paa samme Maade, som det nu sker til Folketinget, og dels de, der opstilles paa Landslister af de paa den afgaaede Rigsdag repræsenterede Partier og af de Vælgergrupper, der i Henhold til Valgloven deltager i Rigsdagsvalget med Ret til at opnaa Tillægsmandater. Landslisterne maa ikke indeholde Navne paa Personer, der er opstillet til det almindelige Valg. Ved det almindelige Valg vælges 170 (ændret til 175. Red.-Anm.) Rigsdagsmænd, medens der af Listerne vælges 34 paa Grundlag af de paa de forskellige Partier ved Valget afgivne Stemmer og ved Anvendelse af Forholdstalsvalgmetoden, og endelig vælger Færøernes Lagting et Medlem foruden den kredsvalgte Repræsentant.....

Den samlede Rigsdag omfatter altsaa 205 Medlemmer (ændret til 210. Red.-Anm.) og deler sig efter Valget i to Afdelinger paa henholdsvis 136 (ændret til 140. Red.-Anm.) og 69 (ændret til 70) efter angivne Regler.

Med den saaledes foreslaede Valgordning har man søgt at imøde-

komme det fra flere Sider fremsatte Ønske om at aabne Adgang til Rigsdagen for Personer, som de forskellige Partier af saglige Grunde kan ønske at drage ind i Rigsdagsarbejdet, men som af forskellige Aarsager ikke kan antages at søge Valg paa almindelig Maade.

Den forenede Rigsdag, samtlige Medlemmer, skal behandle visse Sager af særlig Karakter, f. Eks. Finansloven, Statslaan med videre, medens øvrige Lovgivningssager fordeles til Behandling i de to Afdelinger. Endvidere bestemmes det, at i de Tilfælde, hvor Enighed ikke kan opnaas mellem de to Ting, skal Sagen forelægges til endelig Afgørelse i Den forenede Rigsdag.

Ved at lovfæste denne Ordning, som paa visse Omraader har Lighed med den gældende Rigsdagsordning i Norge og Island, opnaas formentlig de Fordele, som man har ment kunde opnaas ved To-Kammer-Systemet, nemlig en mere alsidig Behandling og Bedømmelse af Sagerne, medens det ene Vælgerkorps og Reglerne om Den forenede Rigsdag sikrer de Fordele, som man har ment knytter sig til Et-Kammer-Systemet.

Rigsdagens to Afdelinger foreslaas fremtidig betegnet »Folketing« og »Rigsting«.

Valgretsaldere foreslaas ansat til 23 Aar, som er den Alder, ved hvilken Valgret opnaas baade i Sverige og i Norge. Der har været fremsat Forslag om at lade Myndighedsalderen — 21 Aar — være Tidspunktet, da Valgretten skulde indtræde, men herom har man kun kunnet samle Regeringspartiernes Repræsentanter. *Venstres og det konservative Partis Repræsentanter har ønsket at fastholde 25 Aar som Valgretsaldere*, dog saaledes, at de Konservative erklærede sig rede til at forhandle om en lavere Valgretsaldere. Under Forhandlingerne er der da ogsaa opnaaet Enighed mellem Regeringspartierne og det konservative Partis Repræsentanter om en Valgretsaldere paa 23 Aar, som synes at have vundet nordisk Anerkendelse.....«

Det konservative Mindretal.

Kommissionens konservative Mindretal (Hendriksen, Korsgaard, Kraft og Christmas Møller) gør forskellige Bemærkninger, hvoraf vi i det følgende gengiver eller refererer enkelte Afsnit.

Mindretallet betegner det som en *Grundskade* ved 1915-Forfatningen, at Rigsdagen i visse Tilfælde var ude af Stand til at træffe en Afgørelse, uanset Sagens Vigtighed og Hast.

Man ønskede »ingenlunde at lægge Skjul paa, at der har været og er divergerende Anskuelse indenfor Partiet med Hensyn til Spørgsmaalet om Forfatnings-Ændringens Betimelighed og Dybtgaaende.« I *Grundsynspunktet* havde dog Konservatismen staaet enig:

»Man har erkendt, at den *lige og almindelige Valgret var Forfatningens ufravigelige Grundlag*, og at den *afgørende Magt skulde være hos Folketingsvælgerne*. Overfor Kravet om Udslettelse af Landstinget, maatte det da blive Opgaven at skabe en Forfatning, der samtidig med at den lod Rigsdagen hvile paa eet Vælgerkorps, bevarede mest muligt af et To-Tings-Systems gode Egenskaber.«

Af det konservative Mindretals Bemærkninger er iøvrigt følgende af stor principiel Interesse:

»Mindretallet maa desuden fremhæve, at en Tid som vor og den Fremtid, hvorom man kan have en Mening, kræver et *handlehurtigt Folkestyre*, hvor Magt og Ansvar følges ad. Folkestyret maa i disse Henseender være andre politiske Systemer jævnbyrdigt. Mindretallet holder urokkeligt fast ved, at *Folket gennem Rigsdagen skal bevare og udøve den lovgivende, kontrollerende og kritiserende Myndighed*, der er en fri Forfatnings Særkende. Derimod indrømmer Mindretallet, at Tiden *ogsaa i de demokratiske Lande kræver Forenkling og Koncentration*. Det er, naar Statens og Folkets Interesser skal varetages, nødvendigt, at *Regeringsmagtens Udøvere kan handle og handle hurtigt*.

Den nugældende Forfatning fyldestgør i sit Princip afgjort ikke disse Forudsætninger, hvis Tilvejebringelse Tiden i saa høj Grad gør ønskelig.«

Paa det konservative Partis Hovedbestyrelsesmøde den 25. Juni 1938 tiltraadtes Forfatningsforslaget af Hovedbestyrelsen med 23 Stemmer mod 3. Tre af Medlemmerne *undlod* at stemme og en var fraværende.

Venstres Udtalelser.

Venstres Medlemmer af Kommissionen (Brorsen, Elgaard, Krag, Hauch og Stensballe) udtaler, efter at have gjort nogle Bemærkninger til Flertallets Forlag, blandt andet følgende:

»Efter Venstres Opfattelse er det et noget indviklet og kunstigt System, der her er etableret. Stillet overfor et saadant Forslag maa Venstre anse det for rigtigt, at Spørgsmaalet om et rent Et-Kammer-System under de fortsatte Forhandlinger i Rigsdagen drages i Forgrunden, og samtidig erklærer vi os som Tilhængere af en Valgrets-alder for Mænd og Kvinder paa 25 Aar.....«

»Hvad Spørgsmaalet Folkeafstemning angaar, maa Venstre forbeholde sig nærmere Overvejelse vedrørende Paragraffens Udformning, men vi er Tilhængere af at anvende Princippet om Folkeafstemning i *begrænsede Tilfælde*.«

»Ved Siden af det, der alt er omtalt, er det efter Venstres Anskuelse meget vigtigt, at blandt andet følgende Spørgsmaal underkastes den grundigste Behandling:

- 1) Borgernes lige og fri Adgang til Erhverv og Arbejde, eventuelt Undestøttelse, uanset organisationsmæssige og andre Forhold.
- 2) Domsmagtens og Anklagemyndighedens Uafhængighed af Administrationen.
- 3) Ejendomsrettens Ukrænkelighed.
- 4) Sikring af Ytrings- og Organisationsfrihed.
- 5) Sikring af Kirke- og Skolefrihed samt Kirkemidlernes Anvendelse i Overensstemmelse med de Formaal, hvortil de i sin Tid er tilvejebragt.«

Forslaget behandles i Folketinget.

I Overensstemmelse med Grundlovsudkastet i Kommissionsbetænkningen fremsatte Statsminister *Stauning* den 5. Oktober 1938 i Folketinget Forslag til *Danmarks Riges Grundlov*. Ved Fremlæggelsen udtalte Statsministeren blandt andet:

»Ved Forslaget har man søgt at tilvejebringe en handlekraftig Lovgivningsmagt, befriet for de Mangler, der hæfter ved det nuværende To-Kammer-System, idet den foreslaaede Ordning i videst muligt Omfang forener dette Systems Fordel: en mere alsidig Behandling og Bedømmelse af Sagerne, med Fordele, der utvivlsomt knytter sig til Et-Kammer-Systemet: det ene Vælgerkorps og Bestemmelserne vedrørende Den forenede Rigsdag og dennes Ret til at træffe Afgørelse angaaende Uoverensstemmelser.«

»Med det foreliggende Forslag fjernes det, der stammer fra en længst svunden Tid, og der tilvejebringes et Grundlag, ens og lige for alle. Paa denne demokratiske Grund bør alle tage Plads, og paa Lighedens og Demokratiets Grund bør de politiske Uoverensstemmelser behandles og afgøres.«

Ved Forslagets første Behandling udtalte vort Partis Ordfører, *Hartvig Frisch*, som Slutning paa sin Tale:

»Hvilke Fremskridt naas ved det forelagte Forslag? Jeg vil opsummere disse Fremskridt i Korthed saaledes:

Rigsdagsordningen vil betyde, at man opnaar alle Fordelene ved et Et-Kammer-System uden dog at miste den grundige Behandling af Lovene, som kan finde Sted med to Afdelinger. *Det væsentlige er, at politisk Strid mellem de to Ting vil være udelukket i Fremtiden.* Valgretsaldere vil blive nedsat til 23 Aar, som man herefter vil kunne kalde den skandinaviske Valgretsaldere. Folkeafstemning vil kunne kræves, men dog med Garanti for, at der virkelig staar en Folke-

stemning bag ved Kravet. Rigsdagsarbejdet vil blive lettet ved den Række praktiske Reformers, der er foreslaaet. Og endelig: de demokratiske Friheder vil blive sikret paa de Punkter, hvor en vidtgaende Frihedsformalisme har vist sig at være et Svaghestegn.

Det danske Folk, der herefter, naar den nye Grundlov tænkes gennemført, gaar til Valgurnen, vil med Stemmesedlen i Haand og paa Lovens Grund uden Hindring eller Hæmning kunne raade i sin egen Sag. Gennem Den forenede Rigsdag taler saa hele Folket, og intet vil være over og intet ved Siden af Folkets Vilje.«

Venstre.

Venstres Stilling til Grundloven var præget af, at man savnede Bestemmelser, der skulde »sikre mod et hensynsløst Fler-talsstyre«. Om Venstres Krav om Mindretalsbeskyttelse udtalte Statsministeren:

»Det er jo imidlertid unægtelig af en vis Interesse for os, der har levet med i den saakaldte Nedskaeringstid, af stor Interesse at se Venstres Jammer, Venstres Kvaler ved nu at befinde sig som Mindretal. Nedskaeringen fik ikke Lov til at vente til næste Samling, hvor meget vi bad derom, eller til nyt Valg var afholdt. Nej, dengang var der ikke nogen, der i den Lejr kendte noget til Mindretalsret og Mindretalsbeskyttelse. Ja, selv den Lov, som havde Titlen Lov om Arbejds- og Erhvervsfrihed (»Tugthusloven.« Red.-Anm.) blev trods alle Indsigelser baade fra Erhvervsliv og fra Arbejdere og fra Rigsdagsmænd og fra udenforstaaende gennemtruffet af et spinkelt Flertal, og den blev endda ført til Stadfæstelse af et Ministerium, der var faldet. Dengang var der ingen Skrupler. Al den Elende, som nu er kommet over Venstre ved Tanken om at være Mindretal, havde man aldeles ikke Følelsen af i disse Velmagtsdage.«

Bestemmelserne om, at Partierne skal udarbejde en Fortegnelse over de Mænd og Kvinder, som opstilles paa særlige Landslister og indvælges i Rigstinget, har Venstre ligeledes kastet sig over — i aabenbar Modstrid med en Udtalelse, som Dr. Krag fremkom med den 16. Maj 1938:

»Vi bør fastholde Muligheden for at kalde værdifulde saglige Kræfter, som ikke kan gennemgaa den agitatoriske, politiske Skærsild, ind til det politiske Arbejde, eller sikre Bevarelsen i det politiske Arbejde af værdifulde Kræfter, som Forholdstalsvalgmaaden har slaaet ud.«

Til Trods for, at det netop er dette Krav, der opfyldes gennem Rigslisterbestemmelserne, taler Venstre i et Opraab, der udsendes en Uges Tid før Folkeafstemningen, om »et Forfatnings-

system, som forfusker Vælgernes Ret og mindsker Forbindelsen mellem Folkerepræsentationen og Landets Vælgere«.

Ogsaa i Spørgsmaalet om Valgretsaldere har Venstre haft Held til grundigt at modsige sig selv. I Rigsdagen stod Partiet stejlt paa den 25 Aars Valgretsalder; men i *Aarhus Amtstidende* udtalte Dr. Krag den 30. December 1937:

»*Kravet om Valgretsaldere nedsettelse kan ikke uden videre afvises. Den Betyggelse, som man har ment i svundne Dage at finde i en høj Valgretsalder, særlig til Landstinget, Betyggelse for en rolig og ubetinget saglig Overvejelse af Samfundsspørgsmaal og for en jævn og sund Udvikling med ligeligt Hensyn til alle berettigede Interesser, er næppe til Stede. I stigende Grad er i vore Dage i Modsætning til i Fortiden Ungdommens Interesse for offentlige Anliggender levende; gennem Deltagelse i den offentlige Debat, gennem Ungdomsorganisationer i Tilslutning til politiske og økonomiske forskellige Grundprincipper og gennem dertil knyttede Studiekredse og Oplysningsarbejde ved Kursus og Skoler, er vore Dages Ungdom utvivlsomt i højere Grad end tidligere Slægtleds Ungdom modnet til Indflydelse paa det offentlige Liv.*«

— og videre hedder det:

»Det er de aktive Aldersklasser, herunder ogsaa Ungdommen, der skal udrede denne (Forsorgsudgiften til de gamle. Red.-Anm.). *Ogsaa dette taler for at give Ungdommen Indflydelse paa Samfundsudviklingen i en noget tidligere Alder end nu.*«

Venstres Grundlovsforslag.

I Overensstemmelse med det »Standpunkt«, som Venstre efterhaanden tilegnede sig, fremsatte Partiet i November 1938 sit Ændringsforslag til Grundloven.

Efter Forslaget skulde Rigsdagen bestaa af eet Ting med 160 Medlemmer. Denne frisindede Optakt gav dog hurtigt Plads for en Række uantagelige Bestemmelser, af hvilke det tydeligt fremgik, at Forslaget udelukkende var beregnet paa at danne Basis for politisk Rummel og ikke skulde tjene til Grundlag for virkelig Forhandling.

Valgretten.

Først og fremmest foresloges Valgretsaldere sat til 25 Aar, men desforuden fandtes andre Bestemmelser, der kun kunde have til Formaal at begrænse Valgretten.

En af dem gik ud paa, at Valgretten fortabes, hvis vedkommende »undlader behørigt og efter Evne at opfylde sin Pligt til

at bidrage til eget og andres Underhold, overfor hvem han har Forsørgerpligt. Nærmere Regler herom vil være at fastsætte ved Lov«.

Naar man kender Venstres hele antisociale Indstilling forstaar man, hvad Meningen var: de fattigste skulde berøves Valgretten.

»Sikring af Erhvervsfriheden.«

Et af Venstres store Numre var, at Grundloven savner »Sikring af de personlige Frihedsgoder« (d. v. s. Frihed til at undergrave Arbejdernes faglige Organisationer). I Venstres Grundlovsforslag har de dertil sigtende Bestemmelser faaet følgende Udformning:

»Ingen Indskrænkning i den frie og lige Adgang til Erhverv kan administrativt eller ved Lov foretages, med mindre Indskrænkningen er nødvendiggjort af Hensyn til Almenvellet.

Ingen Indskrænkning kan begrundes eller foretages af Hensyn til, om paagældende er Medlem af eller staar uden for en Forening.

Alle danske Borgere har fri og lige Adgang til Erhverv.

Ingen maa ved Trusler eller Tvang hindre eller forsøge at hindre nogen Borger i at indgaa i ethvert lovligt Arbejds- eller Erhvervsforhold.«

At Hensigten med de foreslaaede Bestemmelser var at ramme Fagorganisationerne, kommer yderligere til Udtryk gennem følgende Afsnit af Venstres »Arbejdsprogram« af September 1938:

»Arbejds- og Erhvervsfriheden maa være lige for hver enkelt Borger og sikres mod Overgreb fra Organisationens Side, idet der drages Omsorg for, at kollektive Sammenslutninger ikke etablerer sig som en Stat i Staten i Modstrid med Samfundets almene Interesser, men indordnes under disse.

Ingen Indskrænkning i den frie og lige Adgang til Erhverv kan ved Lov eller administrativt fastsættes, med mindre Indskrænkningen er nødvendiggjort af Hensyn til det almene Vel, og ingen Indskrænkning kan begrundes ud fra Hensyn til, om paagældende er Medlem af eller staar udenfor en Organisation. Klager over foretagen Indskrænkning i den frie og lige Adgang til Erhverv paakendes af Domstolene.

Ingen kan forpligtes til at indmelde sig i en Organisation. Forsøg paa ved Trusler mod Person, Erhvervsmulighed eller Ejendom at udøve Tvang paa disse Omraader bør være strafbare.

Ingen Arbejdsgiver maa tvinges til kun at give Beskæftigelse til Medlemmer af bestemte Organisationer.«

Mindretalsbeskyttelse og Folkeafstemning.

Bestemmelserne i Forslaget om »Beskyttelse for Mindretallet« og Folkeafstemning vilde, om de blev gennemført, paa det nærmeste gøre Rigsdagen uarbejdsdygtig. I Følge Forslaget skulde to Femtedele af Rigsdagens Medlemmer kunne forlange *et vedtaget Forslag* udsat til næste Rigsdagssamling.

Med Hensyn til Folkeafstemning gik Partiet saa vidt, at *15 Medlemmer* af Rigsdagen skulde kunne kræve en saadan afholdt, hvis de fik Tilslutning fra 10 % af Vælgerne. Værrer end denne Bestemmelse var dog de Frister, der gaves. Først fik de 15 Medlemmer 30 Dage til at samle Underskrifter i, dernæst skulde der hengaa 8 Dage til Kundgørelse om Folkeafstemning, der saa skulde udskrives *tidligst en Maaned* og senest to Maaneder derefter. Man kan trygt gaa ud fra, at alt Lovgivningsarbejde vilde ligge stille i den Tid, og det vil sige, at iværksættes der blot to Folkeafstemninger pr. Samling, vilde hele Lovgivningsarbejdet blive standset. *Det vilde være Visnepolitik paa en ny Maade.*

Højesteret som Overrigsdag.

En anden Bestemmelse lød saaledes:

»Naar et Lovforslag er vedtaget ved 3. Behandling, og hvis 15 Medlemmer umiddelbart efter Vedtagelsen overfor Statsministeren rejser Tvivl om Forslagets Grundlovsmæssighed, skal der herom inden Forløbet af 3 Søgnedage afholdes et nyt Møde, og saafremt mindst $\frac{1}{3}$ af Rigsdagens Medlemmer i dette Møde stemmer herfor skal Forslaget forelægges Højesteret til Prøvelse, før det kan indstilles til kongelig Stadfæstelse.«

Det vilde i Virkeligheden sige, at Højesteret skulde være Venstres Landsting. Højesterets tretten Medlemmer skulde for Fremtiden fungere som en Slags Overrigsdag, hvilket automatisk vilde medføre Rettens Inddragning i de politiske Kampe.

Det mest geniale var dog, at Grundlovsforslaget *ikke* indeholdt nogen Bestemmelse om, at Loven skulde bortfalde, selv om Højesteret udtalte, at den var i Strid med Grundloven.

Det har alle Dage været danske Borgeres Ret at indanke Spørgsmaalet om en Lovs Grundlovsmæssighed for Domstolene (det skete f. Eks. 1920 med Loven om Len og Stamhuse); men det Venstre foreslog, var noget helt andet, nemlig at Oppositionen, uden at nogen Enkeltmand havde følt sig krænket, og uden at det skete i Form af en Retssag, skulde kunne forelægge

Højesteret det Spørgsmaal til Afgørelse, om en Lov er grundlovsstridig.

Venstres Forslag, der vilde genindføre Tugthuslovgivningen, ødelægge de kollektive Arbejdsoverenskomster, berøve de fattige Valgretten, sætte Mindretallet i Stand til at sabotere Rigsdagsarbejdet og etablere Højesteret som afgørende politisk Faktor, kunde naturligvis *ikke* indgaa i Forhandlingerne.

Den Agitation, som Venstre startede forud for Folkeafstemningen: at Vælgerne skulde blive hjemme for derigennem at bane Vej for Forhandling om Venstres Forslag, kunde derfor paa Forhaand karakteriseres som *uhæderlig!*

Den forvirrede Flok.

Under Rigsdagsdebatten havde *Krag* Ordet og begræd den manglende Samling, der karakteriserer Oppositionen. Han fremholdt *Socialdemokratiet som den samlede Blok, der kan føre Styret videre*, idet han udtalte:

».....den Partisplittelse, som præger den danske Rigsdag for Tiden — jeg véd ikke, om vi ikke har 10 Partier her i denne Sal — er det stærkeste Vaaben i den højtærede Statsministers Haand. Det er den stærkeste Argumentation, som man i en vanskelig, i en svær, i en af Uvejrsskyer præget Tid kan fremføre over for et Lands Vælgere, at man kan sige: Her staar en samlet Blok, som kan føre Styret, ganske vist efter Principper, som mange af jer vel sagtens nok misbilliger; men styres skal der, og alt det andet er en forvirret Flok.«

De Konservative.

Forfatningssagen har inden for det konservative Parti givet Anledning til talrige Stridigheder. Den Forfatningspolitik, som *Christmas Møller* i Forfatningskommissionen den 20. Januar 1938 forfægtede som ene Mand af de konservative Medlemmer, godkendtes af det konservative Landsraadmøde den 9. Oktober samme Aar med 457 Ja-, 119 Nej- og 11 blanke Stemmer.

Størstedelen af Partiets Landstingsgruppe og nogle af de konservative Folketingsmedlemmer — i særlig Grad *Pürschel* — modsatte sig længst muligt Tanken om, at de Konservative skulde samarbejde med Regeringspartierne om en ny og mere frisindet Grundlov. Hr. *Pürschels* Forhold var til Behandling i det konservative Partis Repræsentantskabsmøde den 4. November. Ved denne Lejlighed vedtoges en Udtalelse, hvori det blandt andet hedder:

»(Rigsdagsgruppen) anser det for ganske uforeneligt saavel med denne Repræsentantskabets Vedtagelse som overhovedet med ordnede Partiforhold, at konservative Tillidsmænd foranstalter fælles Agitationsmøder med Modstandere af det konservative Folkeparti og medvirker ved Dannelsen af politiske Organisationer med politiske Formaal uden for Partiet.

Rigsdagsgruppen forventer, at Partiets Tillidsmænd enten efterlever Repræsentantskabets Vedtagelse, eller, saafremt de ikke mener at kunne dette, saa *selv drager den deraf indlysende Konsekvens vedrørende deres Forhold til Partiet.*«

Paa samme Linie holdt Redaktør *Anders Vigen*, »Berl. Tid.«, den 7. November i Nakskov en Tale, hvori han karakteriserede de konservative Forfatningsmodstandere som »gnavende Indvoldsorme«. Den 20. November betonedede Christmas Møller i en Tale, at de konservative Kandidater ikke kunde føre Valgkamp »imod den Forfatningspolitik, der nu engang er Partiets Politik«. Den 1. December drog Pürschel »den indlysende Konsekvens« og forsvandt fra den konservative Rigsdagsgruppes Rækker, og ved Landstingsvalget i April 1939 tyndede det yderligere ud i Forfatningsmodstandernes Rækker, da Landstingsmændene *Holger Andersen, Olaf Nielsen, Rasmussen-Byskov* og *H. Chr. Petersen* ikke opnaaede Genvalg.

Rigsdagen vedtager.

Den 1. Februar vedtog Folketinget Grundlovsforslaget med 96 Stemmer mod 32, og den 9. Marts vedtoges det i Landstinget med 43 Stemmer mod 32.

Den nyvalgte Rigsdag, som traadte sammen den 25. April, vedtog med endnu større Majoritet. I Folketinget afgaves 102 Stemmer for og 37 imod, medens Landstinget vedtog med 51 Stemmer mod 23.

Folkeafstemningen.

Ved Folkeafstemningen den 23. Maj udkrævedes til endelig Vedtagelse 978,039 Stemmer svarende til 45 % af det samlede Vælgerantal. Der blev imidlertid efter den foreløbige Opgørelse kun afgivet 965,378 Stemmer for Forslaget, som dermed var forkastet.

Følgende Oversigt viser Stemmernes Fordeling paa Landets forskellige Omraader:

	Antal Vælgere	Heraf stemte Ja	Ja-Stemmer i % af Vælgere
København-Frederiksberg ... ca.	507,000	323,215	63,8
Øerne	- 736,000	338,667	46,0
Jylland	- 917,000	302,363	33,0
Ialt ca.	2,160,000	964,245	44,7
Færøerne	- 13,000	1,133	8,6
Hele Landet ca.	2,173,000	965,378	44,4

	Antal Nej-Stemmer	Antal ugyldige Stemmer
København-Frederiksberg	15,454	1,414
Øerne	30,749	5,178
Jylland	39,084	5,269
Ialt...	85,287	11,861
Færøerne	229	9
Hele Landet...	85,516	11,870

Umiddelbart efter den foreløbige Opgørelse udtalte Statsminister *Stauning*:

»Under Hensyn til Valgopgørelsens Karakter er det ikke muligt at udtale noget endeligt angaaende den foreliggende Situation. Man maa foreløbigt afvente den Fintælling, som efter Loven skal finde Sted, og det maa formentlig ogsaa undersøges, i hvilken Udstrækning Vælgere, der er opført paa to Valglistor, er medtaget i Tallet paa Vælgere.

Det er muligt, at denne endelige Opgørelse ikke vil forrykke det foreløbigt konstaterede Resultat, *men dette kan ikke i Øjeblikket medføre nogen ændret Holdning fra Ministeriets Side, navnlig da Regeringspartiernes Afstemning giver Udtryk for fuld Tilslutning til Ministeriet.*

Formanden for det konservative Parti *Christmas Møller* udtalte:

»45 %-Reglen var altsaa for svær. Vi vidste alle, at det vilde blive meget svært, og selv om der kan peges paa smukke Resultater, maa det erkendes, at Vælgerne en Del Steder har svigtet. Men Udfaldet viser, at *det i Bund og Grund er uforsvarligt, at Venstre ikke gik i Forhandling om en Forfatningsændring, om hvilken der var principiel Enighed*, og paa hvilken Venstre kunde have opnaaet en rimelig Indflydelse.

Det er uforsvarligt, naar Venstre sammen med de misfornøjede Konservative og med Smaagrupper ikke har kunnet rejse 100,000 Nej-Stemmer, men derimod ved sin Obstruktion har hindret, at Landet kunde gaa til Fremtidens vældige og overhængende Arbejde under ordnede Forfatningsforhold.

Jeg takker de konservative Vælgere, som har fulgt mig i Grundlovs-sagen og med mig delt dens politiske og folkelige Sigte. De vil faa Oprensning for den Skuffelse, som Folkeafstemningen har bragt.

Endelig udtalte Venstres Formand paa Rigsdagen, *Søren Brorsen*:

»Venstre har faaet Ret, en ny Grundlov i Øjeblikket er ikke noget Folkekrav, og da navnlig ikke i den Skikkelse, den havde faaet ved Samarbejde mellem Regeringspartierne og det konservative Folkeparti. Hvad vil der nu ske? Interessen knytter sig navnlig til, hvad Regeringen vil. Vil den ganske roligt blive siddende og regere videre, som om intet er hændt? Det kan man vanskeligt tænke sig, thi er Folkeafstemningen et Nederlag for Ledelsen af det konservative Folkeparti, er den det i endnu højere Grad for Hr. Stauning, der trods forskellige Henvendelser til Vælgerne ikke har kunnet faa disse til i tilstrækkeligt stort Tal at stemme for Grundlovsforslaget.

Statsministerens Redegørelse.

I Folketingets Møde den 31. Maj fremsatte Statsminister *Stauning* følgende Bemærkninger om Udfaldet af Folkeafstemningen:

»Fra Indenrigsministeriet har jeg modtaget en Beretning angaaende den Folkeafstemning, der fandt Sted den 23. Maj. Beretningen lyder som følger:

Paa Grundlag af de fra Valgbestyrelserne modtagne Indberetninger om Optællingen og Bedømmelsen af de ved Folkeafstemningen den 23. Maj d. A. afgivne Stemmesedler har Det statistiske Departement opgjort Folkeafstemningens Udfald for hele Landet saaledes:

	Ja-Stemmer	Nej-Stemmer	Ugyldige Stemmer	Ialt
Hovedstaden	323,229	15,448	1,440	340,117
Øerne	339,385	30,897	4,732	375,114
Jylland	302,543	39,144	5,560	347,247
Tilsammen...	965,257	85,489	11,732	1,062,478
Færøerne	1,120	228	38	1,386
Ialt...	966,277	85,717	11,770	1,063,864

I Forhold til det samlede Vælgertal — 2,173,420 — er der saaledes afgivet 44,46 % Ja-Stemmer.

Af de ugyldige Stemmesedler — ialt 11,770 — har efter de foreliggende Oplysninger 5,036 været blanke, medens 6,734 er blevet kasseret af Valgbestyrelserne paa Grund af urigtig Afmærkning fra Vælgernes Side.

Af de modtagne Indberetninger fremgaar det, at der har hersket en Del Uenighed med Hensyn til, efter hvilke Retningslinjer Stemmesedler bør kasseres. Dette har navnlig været Tilfældet med Hensyn til Stemmesedler, hvor Vælgeren i Stedet for at sætte et Kryds har anført Ordet »Ja« i Stemmesedlens Ja-Felt, idet en stor Del af Valgbestyrelserne har godkendt saadanne Stemmesedler som gyldige Ja-Stemmer, medens de øvrige har erklæret dem for ugyldige.

Efter de Oplysninger, som Valgbestyrelsernes Indberetninger indeholder angaaende de trufne Beslutninger med Hensyn til ugyldige Stemmesedler, kan det skønnes, at der vilde have været ialt 2,485 flere Ja-Stemmer, saafremt man overalt havde fulgt den Regel, at enhver Stemmeseddel, der utvetydigt viser Vælgernes Hensigt med Stemmeafgivningen, vil kunne erklæres for gyldig uden Hensyn til, om Vælgernes Tilkendegivelse er sket ved Afkrydsning af Stemmesedlen eller paa anden Maade, naar blot der ikke ved Afstemningen findes forsettligt at være givet Stemmesedlen et Særpræg.

Tilslutning til Regeringens Politik.

Ud over denne Redegørelse kan der være Grund til kort at rekapitulere Forløbet af den Sag, hvorom Afstemningen drejede sig. De nuværende Regeringspartier har altid været Forkæmpere for en Forfatning, der sikrede det fulde Folkestyre i al Fremtid, saaledes at den ufrugtbare Strid mellem Rigsdagens to Ting ikke mere kunde opstaa. Da Regeringspartierne i 1936 fik Flertallet i Landstinget, ansaa de det derfor ogsaa for en Hovedopgave at løse Forfatningsspørgsmaalet i Overensstemmelse med disse Synspunkter. Regeringen saa bort fra de særlige partipolitiske Fordele, som Landstingsflertallets Erobring muligt frem i Tiden kunde medføre for deres Partier, og tilbød Rigsdagens andre Partier Forhandling om en Forfatning, der kunde give alle Partier lige Ret i det politiske Arbejde. Efter at have opnaaet et meget betydeligt Flertal i begge Rigsdagens Ting for en Forfatning bygget paa denne Grundanskuelse æskede Regeringen paa parlamentarisk Vis ved Valget den 3. April Befolkningens Mening om saavel sin almindelige Politik som sin Grundlovspolitik. *Et betydeligt Flertal af Befolkningen gav ved Valget Regeringen sin Tilslutning, og ved Folkeafstemningen den 23. Maj viste Afstemningen et overvældende Flertal af de afgivne Stemmer for Grundlovsforslaget.* De Vælgere, der i Kraft af den gamle Grundlovs kunstige Skranker bragte Grundloven til Fald ved at undlade at stemme, gjorde dette vidende om, at et saa-

dant Udfald vilde betyde Bevarelsen af den nuværende Forfatnings Folketing og Landsting frem i Tiden.

Ligegyldighedens Sejr.

Den bestaaende Grundlovs Bestemmelse om Folkeafstemningen er af en særegen Karakter, idet den ikke opmuntrer til ærlig Strid for og imod en Grundlovsændring, thi i saa Fald maatte Kravet om en vis kvalificeret Majoritet være knyttet til Antallet af Stemmer for og imod. Det viser sig ved alle Valg og Afstemninger, at en større eller mindre Procentdel af Vælgerne er helt uinteresserede i Udfaldet, og ved den stedfundne Afstemning var det altsaa disse ligegyldige Vælgere, der fik en Slags Sejr.

Det maatte under Hensyn til denne Sejrs Karakter vække nogen Forundring, at det ærede Medlem Hr. Brorsen fandt Anledning til at kræve, at Regeringen skulde drage Konsekvenser af Afstemningen, formodentlig ved at foranledige et Folketingsvalg.

Dette var i og for sig en tiltalende Idé, men ikke nogen paakrævet Konsekvens af Ligegyldighedens Sejr.

De Erfaringer, man har fra Lande, hvor Folkeafstemning eksisterer, eller hvor saadan har bestaaet, giver ikke Basis for den nævnte Fordring.

I Schweiz, hvor Folkeafstemningsprincippet har været anerkendt i mange Aar, er der afholdt mange Afstemninger. De er snart gaaet med og snart imod Regeringen, men der er hverken blevet Ministerkrise eller Valg i den Anledning.

Hvis Venstre havde mobiliseret det fornødne Antal Nej-Stemmer imod Grundlovsforslaget og sejret i saadan ærlig Kamp, saa kunde man endda have forstaaet den nævnte Tale, men det, Venstre præsterede, kan virkelig ikke kræve noget særligt Hensyn.

For Fuldstændigheds Skyld skal jeg endnu tilføje et Par Ord.

Ingen Forhandling om Venstres Grundlovsforslag.

Valgene den 3. April var nødvendiggjort af Hensyn til Grundlovsforslaget, men det blev netop stærkt fremhævet af Oppositionen, at Valgene først og fremmest var at betragte som et Opgør med Ministeriet angaaende Fortids og Fremtids Arbejde. — Grundlovsforslagets Skæbne, sagde man, skulde afgøres ved Folkeafstemningen og ikke ved Valget.

Jeg tænker da, at man anerkender, at Partistillingen i Folketinget efter Valget den 3. April giver parlamentarisk Berettigelse for Ministeriet. Skulde der være Tvivl, kan man konstatere det paa parlamentarisk Vis.

Som jeg allerede har sagt, gav Afstemningen det Resultat, at vi bevarer Grundloven af 1915 med dens Folketing og Landsting.

Jeg har set, at det ærede Medlem Hr. Krag har talt om nye Forhandlingers Paabegyndelse, og det staar selvfølgelig frit for det ærede Medlem at gøre Forsøget. Ministeriet har ikke nogen Trang dertil. Og jeg mener, det er rigtigt at tilføje, at Ministeriet og Regeringens Partier anser Venstres Forslag, som det er kendt fra Folketingets Forhandlinger, for ganske uegnet til Gennemførelse og ganske uegnet som Forhandlingsgrundlag.

Passivitet ikke Udtryk for Folkeviljen.

Jeg véd ikke, om nogen nu føler Trang til at granske Stemmeafgivningen den 23. Maj, men større Interesse kan det ikke have.

At de saakaldte Grundlovspartier ikke fik kaldt alle deres Vælgere frem, er en Kendsgerning, og det bliver aldrig opklaret, hvem der procentvis svigtede stærkest. Det umiddelbare Indtryk er, at Regeringspartiernes Vælgere mødte godt dér, hvor de havde deres gamle og stærke Stillinger, medens de Konservative viste størst Sløjhed dér, hvor de havde deres betydeligste Styrker.

For Landets Omdømme var det nedslaaende, at det var Passiviteten, der sejrede. Hvis man havde slaaet Forslaget ned med en Million Nej-Stemmer, havde det været meget opmuntrende, thi det havde dog vist, at der var politisk Liv og Interesse i Landet. Passiv Modstand er ikke tiltalende.

Jeg har set, at det ærede Medlem Hr. Brorsen gentager, at der ikke var noget Folkekrav efter en ny Grundlov. Det siger det ærede Medlem efter at have set over 966,000 Vælgere stemme for Forslaget, medens kun 85,000 stemte imod. Det ærede Medlem synes altsaa, at den Million Vælgere, der sløvt afholdt sig fra at stemme, er Udtryk for Folket og Folkets Krav. Men dette er virkelig en uholdbar Forklaring, som nok til sin Tid skal blive omstødt.

Rigsretten.

En af Rigsdagen vedtaget Lov, hvorefter Valget af Rigsrettens Medlemmer skulde foretages af *Den forenede Rigsdag*, er bortfaldet samtidig med Grundlovsforslaget.

Retsplejen ved Ekspropriationssager.

Grundlovsforslaget bestemte, at i de Tilfælde, hvor Lovgivningsmagten har henlagt Spørgsmaalet om endelig Afgørelse af

en Erstatningssums Størrelse til særlige Organer, kan dette Spørgsmaal dog forelægges Højesteret, saafremt Regeringen anser Ønsket om en yderligere Prøvelse tilstrækkelig begrundet.

I den Anledning foresloges der Ændringer i Retsplejeloven, som gav Regler for den formelle Fremgangsmaade ved Klage over en Erstatnings Størrelse.

Ændringerne er bortfaldet ved Grundlovsforslagets Forkastelse.

Forslag om Ministeransvarlighedslov.

Justitsministeren har fremsat og Rigsdagen vedtaget et Forslag til Lov om Ministeransvarlighed.

En Ministeransvarlighedslov blev bebudet allerede i Grundloven af 1849, og det hedder stadig i Rigets Forfatning, at Ministrenes Ansvarlighed »bestemmes nærmere ved Lov.« Forslag til en saadan Lov er fremsat i Rigsdagssamlingen 1905—06 og adskillige Gange siden uden at blive gennemført.

I Lovforslaget bestemtes, at Ministrene er ansvarlige for Regeringens Førelse. Den Minister, der har medunderskrevet en af Kongen udfærdiget Beslutning, er ansvarlig for denne. Iøvrigt er en Minister ansvarlig for en Regeringshandling, der er foretaget af Kongen, naar Ministeren har tilraadet den eller deltaget i dens Udførelse eller været vidende om den og ikke modsat sig dens Udførelse, ligesom Ministeren er ansvarlig for Undladelse af Regeringshandling, der er foreskrevet i Grundloven eller anden Lovgivning.

For ministerielle Beslutninger, udfærdigede af underordnede, har Ministeren Ansvaret, for saa vidt han har givet den underordnede Bemyndigelse, eller hvis han har undladt at skride ind, skønt han var vidende om, at Beslutningen vilde blive truffet.

En Minister paadrager sig efter Forslaget endvidere Ansvar:

- 1) hvis der opkræves Statsskat eller afholdes Statsudgifter, der ikke har grundlovmæssig Hjemmel;
- 2) ved Udstedelse af foreløbige Love, uden at Tilfældet er særdeles paatrængende, eller af et saadant Indhold, at det strider mod Grundloven. Det samme er Tilfældet, hvis det kunde forudses, at den foreløbige Lov ikke vilde blive stadfæstet af Rigsdagen;
- 3) ved Udfærdigelse af Retsforskrifter, der i Henhold til Lovgivningen klart henhører under Lovgivningsmagtens eller Domstolenes Omraade;
- 4) saafremt der begaas Overtrædelse af Bestemmelserne om Rigsdagens Sammenkaldelse, Møder, Udsættelse, Opløsning og Valg, af Bestemmelserne om Regeringens Førelse i Tilfælde af Kongens

- Umyndighed, Sygdom eller Fraværelse, eller af Loven om Valg til Rigsdagen;
- 5) saafremt der finder Overtrædelse Sted af Grundlovens Regler om en foreløbig Lovs Forelæggelse for den følgende Rigsdag, — af Bestemmelserne om Finanslovsforslags Forelæggelse til de fastsatte Tider, — af Reglerne om Forpligtelsen til at give de af Tingene nedsatte Kommissioner og Statsrevisorerne Oplysninger, — af Grundlovens § 16 om Loves og vigtige Regeringsforanstaltningers Forhandling i Statsraad og Ministerraad, af Grundlovens § 27 om Begrænsning af Regeringens Myndighed til at meddele Bevillinger og Undtagelser fra Lovene — af Reglerne om de personlige Betingelser for Beskikkelser og Udnævnelser — eller af nogen anden Bestemmelse i Grundloven eller den øvrige Lovgivning, som paa-lægger Ministrene Tjenesteplichter;
- 6) ved aabenbart Myndighedsmisbrug.

Overtrædelse af Bestemmelserne i Ministeransvarlighedsloven straffes med Bøde, Hæfte eller Fængsel indtil 2 Aar. Foreligger der kun uagtsomt Forhold, er Straffen Bøde eller under skærpende Omstændigheder Hæfte.

Har en Minister gjort sig skyldig i grov Embedsforseelse, er han erstatningspligtig overfor Statskassen, men Erstatningsansvaret kunde bortfalde, naar den forenede Rigsdag havde godkendt det aarlige Statsregnskab uden at tage Forbehold med Hensyn til det Beløb, hvis Erstatning der var Tale om.

Forslagets Ikrafttræden var betinget af Grundlovens Vedtagelse, og det er derfor bortfaldet ved Folkeafstemningen.

Valglovsforslaget.

Indenrigsminister *Dahlgaard* fremsatte den 12. Oktober i Folketinget Forslag til den nye Valglov, der skulde være traadt i Kraft samtidig med Grundloven.

Forslaget fulgte i Grundtrækkene samme Principper som den nugældende Valglov af 1920, men en Række tekniske Ændringer var nødvendige for at bringe Valgloven i Overensstemmelse med Grundloven, først og fremmest Valgretsalders Nedsættelse til 23 Aar og den nødvendige Omlægning af Valgkredsene og Udvidelse af deres Antal.

Valgkredsomlægningen.

Efter den nugældende Valglov vælges der — fra regnet Færøerne — 117 Kredsmandater og 31 Tillægsmandater, ialt 148 til Folketinget. Forslaget fastsatte 128 Kredsmandater og 46 Tillægsmandater. Fordelingen af Kreds- og Tillægsmandater paa

de tre Omraader: Hovedstaden, Øerne og Jylland, efter den nugældende Lov og efter Forslaget, fremgaar af følgende Oversigt:

Omraader:	Nugældende Lov			Efter Forslaget			Forskel		
	Kredse	Tillægsmandater	Ialt	Kredse	Tillægsmandater	Ialt	Kredse	Tillægsmandater	Ialt
Hovedstaden	18	6	24	26	8	34	8	2	10
Øerne	41	10	51	44	14	58	3	4	7
Jylland	58	15	73	58	24	82	0	9	9

I København forudsattes en gennemgribende Omlægning af Valgkredsene, og ogsaa i Københavns Amt vilde der ske en Udvidelse af Kredsenes Antal fra 5 til 8. Derudover vilde der kun ske Ændringer i de Tilfælde, hvor en Kommune er delt mellem flere Opstillingskredse.

Hovedstadens store Befolkningsstilvækst medførte den betydelige Forøgelse af Mandattallet. Men selv efter denne Forøgelse vilde hvert Mandat i Hovedstaden komme til at repræsentere et betydeligt større Antal Vælgere end i den øvrige Del af Landet. Hvis det foreslaaede Antal Mandater for de forskellige Landsdele havde været gældende ved Valget den 3. April, vilde et Mandat i Hovedstaden have repræsenteret 11,536 Stemmer, et Mandat paa Øerne 10,077 Stemmer og et jysk Mandat kun 8819 Stemmer.

Tillægsmandaterne.

Skulde de 174 Mandater, som efter Forslaget skulde vælges, fordeles i samme Forhold som nu, vilde der have blevet 138 Kreds- og 36 Tillægsmandater. Men da Erfaringen har vist, at det nuværende Antal Tillægsmandater er for lille, og Bibeholdelse af Forholdet ydermere vilde betyde Omlægning af saa godt som alle Landets Kredse, foreslog man de 128 Kreds- og 46 Tillægsmandater. Dette vilde medføre, at den forholdsmaessige Repræsentation for Partierne var blevet retfærdigere end nu.

Reglerne for Opnaaelse af Tillægsmandat er nu i Praksis saaledes, at et Parti inden for et af de tre Omraader: Hovedstaden, Øerne eller Jylland, skal mønstre $\frac{1}{148}$ af de afgivne Stemmer (ved Valget den 3. April saaledes 11,484 Stemmer). Med 174 Mandater vilde Bibeholdelsen af disse Regler betyde, at de Krav, der stilles til et Parti, for at det skal kunne opnaa Tillægsmandat, nedsættes betydeligt. Med Tallene fra 3. April vilde det saaledes være tilstrækkeligt, at et Parti inden for et af de tre Omraader havde opnaaet ialt 9768 Stemmer. Forsla-

get fastsatte derfor, at et Parti for at opnaa Tillægsmandat i et af de tre Hovedomraader mindst skulde have opnaaet saa mange Stemmer, som der medgik pr. *Kredsmandat*. — 3. April medgik 14,527 Stemmer pr. Kredsmandat.

Støttekandidater.

Efter Reglerne i Valgloven af 1920 kunde en Kandidat stille sig som sluttende sig til et Parti, som støttende et Parti eller som staaende uden for Partierne. Forslaget bibeholdt Bestemmelserne herom, men det ansaas for rigtigt under en Ordning, hvor Partierne er et anerkendt Led i Valgsystemet, at give disse Adgang til at udtale, hvilke Kandidater de kunde godkende som Partikandidater. Efter denne Ordning vilde Kandidater, der havde anmeldt sig som sluttende sig til et Parti, være at betragte som Støttekandidater, hvorved det udelukkedes, at en Person ved at anmelde sig som sluttende sig til et Parti kunde drage uberettiget Fordel af Valgsystemet.

Dannelse af nye Partier.

Ifølge den gældende Lovgivning kan *et enkelt Medlem* af Rigsdagen uden videre danne nyt Parti og derved spare sine Tilhængere for Besværet med at skaffe de 10,000 Underskrifter, der ellers er nødvendige for at faa Andel i Tillægsmandaterne. Det var foreslaaet, at der skulde være *mindst 4 Rigsdagsmedlemmer* til at danne nyt anerkendt Parti paa Rigsdagen, og Bestemmelsen om de 10,000 Vælgere blev foreslaaet ændret saaledes, at der skulde mindst 20,000 Vælgerunderskrifter til Anmeldelse af et nyt Parti. Der var endvidere foreslaaet Bestemmelser, der sikrede, at det virkelig var *Vælgere, der underskrev personligt*, og at ingen Vælger deltog i Anmeldelse af mere end et Parti.

Stemmeafgivning pr. Brev, Tilflytterliste m. m.

Hidtil har kun Søfolk haft Tilladelse til at deltage i Valget ved forud at indsende Stemmesedlen. Adgangen hertil er udvidet, saaledes at Retten til Stemmeafgivning pr. Brev nu tilkommer:

- a) Søfolk og Personer ansatte ved Fyrvæsenet, som paa Grund af deres Virksomhed om Bord eller paa vedkommende Fyr er forhindret i at komme til Stede paa Afstemningsstedet.
- b) Vælgere, der som Følge af Ansættelse i Statens eller Kommunens Tjeneste eller Varetagelse af offentligt Hverv eller ved privat Kontrakt eller Arbejdsforhold er nødsaget til at opholde sig uden for Kommunen (København, Frederiksberg og Gentofte betragtes i

denne Forbindelse som een Kommune) paa en saadan Maade, at de er udelukkede fra at indfinde sig paa Afstemningsstedet inden for de for Afstemningen fastsatte Tidsfrister.

Valghandlingen, der tidligere begyndte Kl. 10, skal i Fremtiden paabegyndes Kl. 9. Den besværlige Stemmekonvolut er afskaffet og erstattet med en sammenfoldelig Stemmeseddel.

Kommunerne skal føre en særlig Liste for *Tilflyttere*. Efter de tidligere Regler var det ikke muligt at overføre en Person fra Valglisten i en Kommune til Valglisten i en anden Kommune, og en Vælger, derefter Valglisternes endelige Affattelse fraflyttede Kommunen, maatte derfor rejse tilbage for at kunne afgive Stemme. Denne Mangel er afhjulpet ved særlige Tilflytterlister for Personer, der inden for Valglisternes Gyldighedsperiode tilflytter Kommunen. Optagelse paa Tilflytterlisten finder kun Sted efter Vælgerens udtrykkelige Begæring og er betinget af, at den paagældende er i Besiddelse af en af Kommunalbestyrelsen i Fraflytningskommunen udstedt Attest om, at han er opført paa denne Kommunes Valgliste. Flytningen skal være anmeldt til Folkeregistrene, og Optagelse paa Tilflytterlisten kan ikke finde Sted i Tiden mellem et Valgs Udskrivning og dets Afholdelse. Udskrives et Valg med et længere Varsel end 14 Dage, kan Optagelse dog finde Sted indtil 14 Dage før Valget.

— De i dette Afsnit nævnte Bestemmelser samt de ændrede Regler om Indsamling af Underskrifter til Dannelse af et nyt Parti fik Lovkraft allerede ved Valget den 3. April.

Stemmesedlen laves om.

Ved de senest afholdte Valg har der i Forhold til tidligere Valg været et stigende Antal Stemmesedler, der har maattet kasseres paa Grund af urigtig Afkrydsning. Der blev derfor foreslaaet ændrede Regler for Stemmesedlens Affattelse, saaledes at Partierne anbringes vandret ved Siden af hinanden i Stedet for som hidtil under hinanden. Ifølge den foreslaaede Bestemmelse tildelte Indenrigsministeren ethvert af Partierne en Bogstavbetegnelse, hvormed Partierne skulde opføres paa Stemmesedlen. De forskellige Partier skulde saa vidt muligt bevare de Betegnelser, de havde haft ved tidligere Valg (A: Socialdemokratiet; B: Radikale; C: Konservative; D: Venstre o. s. v.).

Det lykkedes ikke at opnaa Enighed om Bogstavbetegnelserne, hvorimod der var Enighed om, at *Stillernes Navne maa være offentligt tilgængelige* — der var ved sidste Valg Eksempler

paa, at de samme Folk var Stillere for Kommunisten og for Pürschels Parti.

Rigstingsvalg og Folkeafstemninger.

I Overensstemmelse med Grundlovsforslagets Bestemmelser om *Rigstinget* indeholdt Valglovsforslaget nærmere Bestemmelser om Fremgangsmaaden ved Valget hertil. Desuden indeholdt Forslaget Regler for Folkeafstemning om Love og Lovforslag, hvilket der vilde have været Adgang til, saafremt den nye Grundlov var gennemført.

I Anledning af Folkeafstemningen den 23. Maj gennemførtes en Ordning, hvorefter Vælgere, som paa Grund af Sygdom var forhindret i at give Møde, havde Ret til at afgive Stemme pr. Brev. Ordningen var kun gældende ved Grundlovs-Afstemningen, hvor de udeblevne Vælgere praktisk regnedes som Nej-Stemmer.

Partiernes Stilling.

Forslaget blev paa Rigsdagen vedtaget med Socialdemokratiets, Radikales, Konservatives og Kommunisternes Stemmer.

Venstres Ordfører, *Krag*, kunde ikke se nogen Uretfærdighed i, at der skulde op imod dobbelt saa mange Hovedstadsvælgere som jyske til at vælge en Kandidat. *Krag* var Tilhænger af Valg i Enkeltmandskredse; han ansaa Forholdstalsvalgene som en Trusel mod Parlamentarismens Opretholdelse og henviste til de uheldige Resultater i Frankrig, *som netop Enkeltmandskredsene bærer Skylden for.*

Indenrigsministeren pegede paa, at i Danmark har Forholdstalsvalgene skabt et stabilt Regeringsflertal gennem 10 Aar, men i Frankrig har ingen Regering i samme Periode siddet 10 Maaneder. Hr. *Krags* Omsorg for Parlamentarismen er ikke saa stor som hans partiegoistiske Interesser. Venstre vilde nemlig i høj Grad drage Fordel af Enkeltmandsordningen, og det System, *Krag* tilstræber, er det eneste, hvorefter et Flertal i Rigsdagen kan bygges op paa et Mindretal i Befolkningen. *Til Underretning for jyske Vælgere oplyste Indenrigsministeren, at det fremsatte Valglovsforslag sikrer Jylland 47 % af Mandaterne, medens Forslaget fra 1926, da Krag var Indenrigsminister, kun gav Jylland 45 %.*

Da Forslaget var udformet i nær Tilknytning til Grundlovsforslaget, stemte Venstre imod. *Bondepartiet* mente, at alle Omstændigheder talte for, at man skulde øge Forskellen i de Stemmetal, der skal til et Mandat, i Stedet for at mindske den.

Bestemmelsen om 20,000 Vælgere til Dannelse af nyt Parti mente Bondepartiets Ordfører var for streng, og denne Opfattelse deltes af Retsforbundet, der ligeledes stemte imod.

De senest foretagne Ændringer — Stemmesedlens Forandring og de syge Vælgeres Adgang til at stemme pr. Brev m. m. — blev vedtaget med 81 Stemmer (Soc., Rad., Kons. og Retsforb.) mod 6 (Bondeparti og Nazister), medens Venstre undlod at stemme, og Kommunisterne var fraværende.

Grundlovsforslagets Bortfald bevirker, at heller ikke Valglovsændringerne vil træde i Kraft. Undtaget er dog Bestemmelserne om Adgang til at stemme pr. Brev for Personer, der er bundet af deres Arbejde, Tilflytterlisten og den skærpede Kontrol med Indsamling af Underskrifter til Dannelse af nyt Parti.

Typografkonfliktens Afværgelse.

Et af de faa Omraader, der i dette Foraar har været inde i Overenskomstforhandlinger, er de *grafiske Fag*. Det lykkedes Parterne at naa til Overenskomst for Provinstypografernes Vedkommende, medens de københavnske Typografer *ikke* kom til en Ordning med Bogtrykkerne om en Overenskomst, ligesom Lito-graferne og deres Arbejdsgivere heller ikke blev enige.

Forligsmandsforslaget.

Forligsmanden greb derfor ind og stillede den 2. Marts efter en Række Forhandlinger et Mæglingsforslag, som derefter kom til Afstemning.

Efter Forslaget forhøjes Minimallønnen for faglærte Arbejdere med 1 Kr. ugentlig med Bibeholdelse af personlige Løntillæg. For Bog- og Akcidenssættere med en Ugeløn *indtil* 75 Kr. ydes endvidere et Tillæg paa 2 Kr. ugentlig.

For mandlige og kvindelige Trykkeriarbejdere forhøjes Minimal-lønnen med 2 Kr. ugentlig med Bibeholdelse af personlige Tillæg.

Med Hensyn til Arbejdstiden er der for en stor Gruppe Arbejdere opnaaet en Forkortelse paa 1/2 Time daglig, naar de arbejder paa Aftenhold. Det drejer sig om Maskinsættermedhjælpere, der slutter deres Arbejde efter Kl. 19, og for alle øvrige Arbejdere, som slutter Arbejdet efter Kl. 21.

Arbejderne forkaster Forslaget.

Til dette Forslag vedtog Typografernes Tarifikommission med alle Stemmer mod een (idet de enkelte Medlemmer forbeholdt sig deres endelige Stilling) følgende:

»Idet Tarifkommissionen er enig om, at Resultatet af Forhandlingerne bør forelægges Medlemmerne til Afgørelse, og idet det erkendes, at *Forslaget paa en Række Punkter indeholder positiv Imødekommenhed overfor vore fremsatte Krav*, er Tarifkommissionen enig om at beklage, at det ikke med Hensyn til Arbejdstiden er lykkedes at opnaa en almindelig Forkortelse af den ugentlige Arbejdstid for samtlige Fagets Arbejdere.«

Ved den derpaa følgende Afstemning *forkastede Arbejderne* Forslaget med 2690 Nej mod 1882 Ja. Bogtrykkerne vedtog med 574 Ja mod 149 Nej. Arbejdernes Stemmer fordelte sig saaledes: Typograferne: 2391 Nej. 1496 Ja. Litograferne: 386 Ja, 299 Nej. Litograferne havde saaledes for deres Vedkommende vedtaget.

Mæglingsforslaget ophøjes til Lov.

Under *normale* Forhold vilde denne Afstemning sikkert have betydet, at den varslede Strejke var traadt i Kraft. Men Tidspunktet for en Arbejdsstandsning var imidlertid saare uheldig.

En Række Love, som Rigsdagen havde vedtaget, skulde trykkes. Lovtidende skulde trykkes; Staten skulde i Anledning af Valgene have en Række Tryksager udsendt o. s. v.

Endelig vilde en Typografkonflikt ramme den københavnske Dagspresse, hvilket under Valgsituationen vilde kunne opfattes som et Angreb paa Ytringsfriheden.

Alle disse Omstændigheder gjorde det til en *Nødvendighed* at gribe ind. Regeringen var af den Opfattelse, at overfor saa samfundsvigtige Funktioner, som her er Tale om, bør en enkelt Faggruppe *ikke* i den nuværende Situation kunde gribe forstyrrende ind.

Gennem Vedtagelsen af et Lovforslag, fremsat af Statsminister *Stauning* Fredag den 10. Marts, blev Mæglingsforslaget derfor *ophøjet til Lov*.

Oppositionspartiernes Stilling.

Brorsen, Venstre, oplyste, at hans Parti *ikke* kunde stemme for Loven.

Brorsen oplyste ogsaa hvorfor: Venstre kunde ikke faa Øje paa samfundsvigtige Interesser, der stod paa Spil.

Vi kom vel over, sagde *Brorsen*, at vi ikke fik nogen Aviser her i København. Vi har jo Pressens Radioavis! — Ja, det har vi —, og *Brorsen* kunde have tilføjet, at vi har en Række Amtstidender og andre Venstreblade ude i Landet, som ikke vilde blive ramt af Konflikten, og *som derfor under hele Valgkampagnen kunde misbruge Situationen til daglige Angreb paa Regeringen og Arbejderklassen for Undertrykkelse af Ytringsfriheden.*

Brorsen brugte under sin Tale den Vending, at vi skulde aldrig være begyndt paa en saadan Lovgivning (altsaa Statsindgreb i Arbejdskonflikter).

Her overfor kan der med Vægt gøres gældende, at Venstre ved Kanslergadeforliget i 1933 selv var *med* til at begynde. De stemte ganske vist ikke i Rigsdagen for Lockoutloven, men i Henhold til Forliget lod de Loven gaa gennem Landstinget, hvor de dengang havde Magt til at standse den.

De Konservative vilde hverken stemme for eller imod. Trods det, de Konservative tidligere paa Dagen havde anmeldt en Forespørgsel til Regeringen om, hvad den agtede at gøre, havde man altsaa intet Standpunkt, da det kom til Stykket.

Christmas Møller udtalte dog, at *Sagen maa ordnes* — men være med til at ordne Sagen, det kunde de Konservative ikke!!!

Bondepartiet og *Retsforbundet* gik imod Forslaget. *Jens Thomsen* mente ikke, at Samfundet styrter, fordi der ingen Blade kommer ud i København!!!

Aksel Larsen gik imod Loven. Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at Aksel Larsen ikke principielt afviste Tanken om Statsindgreb, *selv i Tilfælde, hvor Arbejderne har forkastet et Forslag*. Det viste han derved, at han ved 2. Behandling stillede Ændringsforslag. Dette Ændringsforslag gik ud paa at indføje et nyt Stykke i Lovens Paragraf 1, hvorefter den normale Arbejdstid skulde fastsættes til 45 Timer og alle Løn- og Akkordsatser forhøjes med 6 pCt.

Efter at dette Demonstrationsforslag var afvist, blev Loven vedtaget med Socialdemokraternes og de Radikales Stemmer. Venstre, Bondeparti, Retsforbund og Kommuniste stemte imod; de Konservative undlod at stemme.

Kommunisterne i Vinden.

Under Debatten i Folketinget forsøgte Aksel Larsen at hævde, at Mæglingsforslaget ikke var anbefalet af Typografernes Ledelse.

Her overfor er det tilstrækkeligt at henvise til forannævnte Udtalelser af Tarifkommissionen, hvori det siges, at *Forslaget paa en Række Punkter indeholder positiv Imødekommenhed overfor vore fremsatte Krav* — samt at Typografernes københavnske Forretningsfører har *anbefalet* sine Medlemmer »trods alt« at vedtage Forslaget.

De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg giver Tilslutning.

De af Aksel Larsen fremførte Paastande blev virkningsfuldt imødegaaet af De samvirkende Fagforbunds Formand, *Knud V.*

Jensen, som oplyste, at Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund havde holdt Møde og *her givet Tilslutning til Tanken om at søge Typografkonflikten løst ved at ophøje Mæglingsforslaget til Lov.*

Aksel Larsen kontra Ths. Pedersen.

Knud V. Jensen gjorde endvidere opmærksom paa følgende Kendsgerninger, som det er værd at mærke sig:

Foruden de københavnske Typografer har ogsaa Provinsens Typografer — hvis Forretningsfører er *Ths. Pedersen*, Aksel Larsens Partifælle og tidligere Makker i Rigsdagen — ført Forhandlinger.

Disse Forhandlinger resulterede i et Overenskomstforslag, *hvori der ikke var flyttet saa meget som et Komma med Hensyn til Arbejdstiden.*

Dette Forslag vedtog Tariffkommissionen med stort Flertal at anbefale. Og i en Redegørelse i »Typograf-Tidende« for 3. Februar 1939 skriver *Ths. Pedersen*:

»Taget som Helhed maa det siges, at Forslaget til Ændring af Provinsens Tarif er af en absolut *positiv Karakter*, og Kommissionens Flertal maa derfor anbefale Medlemmerne i Provinsen at stemme *Ja* ved Urafstemningen.«

Vi kan yderligere tilføje, at det af *Ths. Pedersen* anbefalede Forslag ogsaa hvad Lønbestemmelserne angaar er *daarligere* end Mæglingsforslaget for København, idet Bestemmelsen om Pristalsregulering blev ændret, saaledes at *Bundsikringen* udgik. Det vil sige, at imedens Lønningerne hidtil i Tilfælde af Pristalsregulering kun kunde reguleres nedad til et ganske bestemt Punkt, nu frit kan reguleres *baade op og ned* efter Pristallets Bevægelser og uden Hensyntagen til Minimallønnen.

Endelig blev *Varigheden for Provinsoverenskomsten sat til 3 Aar.*

Typograferne i København *bevarede Bundsikringen, fik Arbejdstiden forkortet for en betydelig Gruppe Medlemmer*, og Overenskomstens Varighed er kun 1 Aar.

Det var derfor helt hen i Vejret, naar Aksel Larsen forlangte, at Rigsdagen skulde forbedre paa Mæglingsforslaget for København, der var betydeligt bedre end det, hans egen Partifælle havde anbefalet og faaet vedtaget for Provinsen.

Vort Standpunkt.

Socialdemokratiets Standpunkt over for Typograferne kan sammenfattes i følgende: I en for Arbejderklassen saa afgørende Situation, kunde det ikke være den enkelte Gruppe, der

ud fra snævre Interessesynspunkter traf Beslutninger, som øvede Indflydelse paa den samlede Arbejderbevægelses Stilling.

Ved Forkastelse af Mæglingsforslaget havde Typograferne bragt Arbejderbevægelsen i den Situation, at alle borgerlige Partier havde faaet en kærkommen Anledning til at angribe vor Bevægelse for Knægtelse af Ytringsfriheden — oven i Købet over for et Valg, hvor Hovedspørgsmaalet var Sikring og Befæstelse af Folkestyret, derunder den fri Meningsbrydning, ved Gennemførelse af en ny Grundlov.

Venstre, Bondepartiet m. fl. havde faaet Lejlighed til paany at rase mod »Fagforeningstyranniet«.

Endelig maa det erindres, at det ene af Regeringspartierne har *tvungen Voldgift* paa sit Program. Det siger sig selv, at dette indebar Muligheder for Modsætninger mellem de to Regeringspartier, hvilket forud for et afgørende Valg vilde kunne faa meget uheldige Virkninger for det for Arbejderbevægelsen saa værdifulde Regeringsarbejde.

Det er derfor utvivlsomt, at Socialdemokratiet og Regeringen ved den resolute Indgriben har tjent den samlede Arbejderbevægelses Sag ved at sætte Helhedens Interesser over den enkelte Gruppes.

Mejerkonflikten.

Ved de Forhandlinger, der førtes om Løn- og Arbejdsforholdene paa Mejerierne, lykkedes det ikke Parterne at komme til Enighed. Sagen gik til Forligsinstitutionen, hvorfra der den 25. April stilledes Mæglingsforslag, hvis Vedtagelse vilde medføre en samlet Lønforhøjelse paa ca. 400,000 Kr. aarligt for de 2300—2400 Mejerister, der var Tale om.

I store Træk betød Mæglingsforslaget en Forhøjelse for Mejerister i 1. Lønklasse paa 2 Kr. ugentlig, og for Mejerister i 2. Lønklasse en Forhøjelse paa gennemsnitlig 3,25 Kr. ugentlig. I 2. Lønklasse er Forhøjelserne graderet. Arbejdstiden, som i Landmejerierne var 57 Timer ugentlig og i Bymejerierne 53 Timer, nedsattes i begge Tilfælde med en Time. Desuden fik samtlige Mejerister 2 maanedlige Fridage i Stedet for 1.

De Lønninger, der er Tale om, er uhyre beskedne. De ligger for Hovedmassens Vedkommende mellem 36 og 48 Kr. pr. Uge med nogen Afvigelse for Salgsmejerier og Mejerier ved København. Mæglingsforslagets Lønforhøjelser betød ca. 2 Kr. aarlig pr. dansk Landbrugsbedrift, regnet ud efter Produktionen bliver det ca. $\frac{1}{5}$ Øre pr. kg Smør.

Forslaget indeholdt *ingen Ændringer* med Hensyn til det meget omstridte Spørgsmaal om, hvorvidt Mejeristerne maa have Kost og Logi paa Mejerierne.

I Forbindelse med Mæglingsforslaget var der derimod optaget følgende Protokollat:

Hvor Forholdene maatte være særlig vanskelige med Hensyn til Kostspørgsmaalet for Mejerister, f. Eks. lange Afstande eller i mindre Landsbyer, kan der optages Forhandlinger og træffes Aftale mellem Mejeriernes Arbejdsgiverforening og Dansk Mejeristforbund om, at Mejeristerne erholder Kostforplejningen paa Mejeriet.

Dette Protokollats Gyldighed er afhængig af, at et eventuelt Mæglingsforslag fra Forligsinstitutionen for Foraaret 1939 vedtages.

København, den 25. April 1939.

Dansk Mejerist Forbund:
Laurits Pedersen.

Mejeriernes Arbejdsgiverforening:
Axel Ahm.

Mæglingsforslaget blev anbefalet af samtlige Mejeristernes Forhandlere, og med Undtagelse af en eller to Mand anbefalede det tillige af Arbejdsgivernes 15-Mands Forhandlingsdelegation. Et Delegeretmøde for Mejerierne i Fredericia den 2. Maj vedtog ligeledes at anbefale Forslaget.

Mæglingsforslaget forkastes.

Ved Afstemningen om Forslaget blev dette *vedtaget* af Arbejderne med 66,2 % af de afgivne Stemmer, medens Mejerierne *forkastede* Forslaget med 75,4 % af de afgivne Stemmer.

Forslaget ophøjet til Lov.

En Arbejdsstandsning i denne Produktionsgren vilde være af alvorlig, samfundsskadelig Karakter, idet den vilde føre til Standsning af Eksporten til begge vore Hovedmarkeder. Paa Forslag af Statsminister *Stauning* vedtog Folketinget derfor den 9. Maj at ophøje Mæglingsforslaget til Lov. I Landstinget gennemførtes Loven den følgende Dag.

Partiernes Stilling.

Vort Partis Ordfører, *Fr. Andersen*, anbefalede Forslaget til Vedtagelse. De Radikale anbefalede ligeledes. Venstres Ordfører, *Brorsen*, vilde ikke være med til at etablere Rigsdagen som Lønningsudvalg. »*Vi savner ganske og aldeles Betingelser for at kunne udføre det Arbejde paa en god Maade, fordi vi ikke har Kendskab til de Forhold, der er Tale om derude*«, udtalte *Brorsen*. Det virker derfor noget besynderligt, at *Brorsen* stillede Forslag om, at Konflikten skulde paadømmes af en Voldgiftsdomstol, bestaaende af Formanden for Den faste Voldgiftsret samt 2 Dommere, udpeget af Højesteret. En saadan Domstol maa formodes at have endnu mindre Sagkundskab end Rigs-

dagen, der dog tæller adskillige landbrugs- og mejerikyndige Medlemmer.

Paa de Konservatives Vegne tilsluttede *Christmas Møller* sig Venstres Forslag om tvungen Voldgift.

Valdemar Thomsen, Bondepartiet, skruede sig meget højt op i Forargelse over »Fagforeningsdiktaturet« og stillede Forslag om følgende Tilføjelser til Loven:

Den endelige Overenskomst mellem Parterne maa ingen Bestemmelser indeholde, der udelukker, at Spørgsmaalet om Kost og Logi ordnes ved direkte Aftale mellem det enkelte Mejeri og dets Medhjælpere.

Det paalægges Ministeren for Landbrug og Fiskeri i Samraad med Mejeriernes Fællesorganisation og Erhvervsudvalget at gennemføre en saadan Ordning, at Prisen for Konsummælk til Detailsalg fra 1. Juli d. A. at regne forhøjes med 2 Øre pr. Liter, og at Merprisen fordeles med:

1. 25 % til de Mejerier, som leverer Konsummælk,
2. 75 % til Ophjælpning af Prisen paa Eksportsmørret.

Det første Afsnit var aldeles overflødig, da det forud givne Protokollat netop giver Adgang til at etablere en Kost- og Logi-Ordning, hvor dette maatte være paakrævet. En Forhøjelse af Mælkeprisen, som foreslaaet af Bondepartiet, vilde medføre en Byrde paa 10 Mill. Kr. for Forbrugerne, d. v. s. 25 Gange de forøgede Lønningsudgifter. Statsministeren paatalte det urimelige Erstatningskrav og oplyste, at en Undersøgelse af Berettigelsen af de Mælkepriser, der forefindes, netop er under Forberedelse.

Ved Afstemningen forkastedes Bondepartiets Ændringsforslag med 84 Stemmer mod 2. Venstre og Retsforbundet undlod at stemme.

Derefter stillede Bondepartiet følgende Dagsorden:

»Idet Folketinget ikke kan anerkende Fagforeningernes Forbud mod, at Undermejeristerne maa have Bolig paa Mejerierne, og idet Folketinget udtaler, at en Forøgelse af Landbrugets Omkostninger kun kan skønnes forsvarlig i Forbindelse med en Lovgivning, der sikrer Landbruget økonomisk Ligeberettigelse med andre Erhverv, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Dagsordenens Paastand om, at Fagforeningerne har nedlagt Forbud mod, at Undermejeristerne maa have Bolig paa Mejerierne var *positivt urigtig*, idet Sagens Akter overhovedet intet indeholdt om et saadant Forbud.

Bondepartiets Dagsorden forkastedes med 68 Stemmer mod 24, idet *Venstre stemte for Dagsordenen*.

Ved den endelige Afstemning vedtoges det med 69 Stemmer (Socialdemokrater, Radikale og Kommuniste) mod 45 (Venstre,

Konservative og Retsforbundet) at give Mæglingsforslaget Lovkraft. De tre Nazister var fraværende.

Det er bemærkelsesværdigt, at de Konservative, der *undlod* at stemme i Typografkonflikten, hvor det drejede sig om Tillæg til bedre lønnede Arbejdere, ved denne Lejlighed *gik imod* en beskeden Forøgelse af daarligt betalte Arbejderses Løn.

Kommunisterne synes konsekvent at indtage Standpunktet »til hvilken Side hveranden Gang«. I 1937 stemte Kommunisterne *mod* Statsindgrebet, ved Slagterikonflikten i 1938 stemte de *for*, Typografstrejkens Afværgelse stemte de *imod* og Mejerikonfliktens Løsning stemte de *for!*

Arbejdsgivernes Formand udtaler sig.

I »Holbæk Amtstidende« har Formanden for Mejeriernes Arbejdsgiverforening, Proprietær A. Ahm, den 16. Maj udtalt sig om Overenskomsten og Forhandlingerne om denne. Om de gennemførte Lønforhøjelser udtaler Proprietær Ahm:

»Lønstigningen er for alle Grupper gennemsnitlig 5,6 %, og naar alle Forhold tages i Betragtning, mener jeg, at den maa siges at ligge paa et fornuftigt Niveau.«

Paa Spørgsmaalet om, hvilken Stilling Arbejdsgiverforeningens Ledelse tog til Mæglingsforslaget, svarer Hr. Ahm:

»Da Mejeristernes Lønkrav, der oprindelig var betydelige, blev skruet ned, da Forbudet mod Logi paa Mejerierne blev frafaldet, og da Kostforbudet blev afsvækket, saa det næppe i Praksis vilde volde Vanskeligheder, valgte vi, der er valgt af Mejeriernes Repræsentanter, og som har Ansvar for Arbejds- og Lønforholdene paa Mejerierne, efter moden Overvejelse at gaa ind for Forslaget. De ni af Bestyrelsens ti Medlemmer vedtog dette, og Repræsentantskabets Flertal vedtog ogsaa dette, selv om der ved et stærkt Pres udefra blev afgivet en Del Nej-Stemmer paa Mødet.«

Om Mejeriernes Forkastelse af Mæglingsforslaget udtaler Arbejdsgiverformanden:

».....om dette Resultat er et fuldgyldigt Bevis for Indstillingen ude i Mejerikredse, skal jeg lade staa hen. Men af en lang Række Breve, der fulgte med Stemmekortene, véd jeg, at i mange Tilfælde var Generalforsamlingerne ude paa Mejerierne kun besøgt af en mindre Kreds af Andelshavere, der havde deres bestemte Mening, som Følge af, at en og anden og i denne Forbindelse uansvarlig Forening havde sat stærkt ind for en Forkastelse, skønt man ikke kunde vide nærmere

Besked om, hvad der forelaa til Vedtagelse eller Forkastelse. *Det er nu en Gang ikke saa svært at oparbejde en Stemning, naar man staar uden for og er uden Ansvar for det Arbejde og den Sag, der henhører under Mejeriernes Arbejdsgiverforening.*«

Statsgaranti for Boligbyggeri.

Under Behandlingen af Lovforslaget om Laan til Boligbyggeri og Huslejenedsættelse for mindrebemidlede, børnerige Familier i Foraaret 1938 indsattes et Afsnit om Statsgaranti for privat Byggeri, hvorefter Indenrigsministeren i Finansaaret 1938—39 kunde give Tilsagn om Garanti for indtil 5 Mill. Kr. for oprykkende sekundære Prioritetslaan, som blev ydet bl. a. til Beboelsesejendomme med indtil 4 Lejligheder, der opførtes af private for mindrebemidlede.

Garanti for yderligere 12 Mill. Kr. i 2 Aar.

Det af Indenrigsministeriet nedsatte Udvalg til nærmere Overvejelse af og Forhandling om Statens Stilling til Bygge- og Boligproblemerne har behandlet Spørgsmaalet om en eventuel Forlængelse og Videreføring af de i Loven indeholdte Bestemmelser om Statsgaranti.

Der har i Udvalget været Enighed om, at det vil være ønskeligt at søge den bestaaende Garantiordning, der kun har Gyldighed inden for Finansaaret 1938—39, forlænget i yderligere 2 Aar, ligesom Udvalget har været enige om, at den i Loven fastsatte Maksimumsstørrelse for de Beboelsesejendomme, der i denne Henseende kan komme i Betragtning, søges udvidet saaledes, at Garantiordningen udstrækkes til at omfatte Finansiering af Beboelsesejendomme med indtil 6 Lejligheder. Hertil sigtende Bestemmelser er nu optaget i Loven, hvori tillige den absolutte Grænse for Garantiordningens økonomiske Rækkevidde som en naturlig Følge af den foretagne Udvidelse af Lovens Omraade er forhøjet fra 5 Mill. Kr. til 6 Mill. Kr. aarlig inden for hvert af de 2 Finansaar, hvori Lovbestemmelsen er forlænget.

Loven indeholder tillige en Bestemmelse, der siger, at Huslejen ved første Udleje af Ejendomme, hvori indestaar statsgaranterede Laan, skal godkendes af Kommunalbestyrelsen i den Kommune, hvori Ejendommen er beliggende, og senere krævede Lejeforhøjelser har kun Gyldighed, for saa vidt de godkendes af Kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsens Afgørelse kan inden 4 Uger indankes for Indenrigsministeren, hvis Afgørelse er endelig.

Skattehenstand.

Samtidig har der i Udvalget været rejst Spørgsmaal om under de i Øjeblikket bestaaende Forhold for Byggeriet at søge udvirket Adgang til Indrømmelse af Henstand med de paa Bygningerne faldende Skatter for saa vidt angaar det Nybyggeri, der iværksættes af private til Fremskaffelse af Beboelsesejendomme for den mindre bemidlede Del af Befolkningen.

Loven indeholder følgende Bestemmelser om Skattehenstand:

Paa Begæring af vedkommende Bygherre *indrømmes der for et Tidsrum af 12 Aar*, regnet fra den efter Ejendommens Ibrugtagen nærmest følgende 1. April eller 1. Oktober, *Beboelsesejendomme*, der væsentlig indeholder Lejligheder for den mindre bemidlede Del af Befolkningen, og hvis Opførelse paabegyndes efter nærværende Lovs Ikrafttræden, men inden den 1. Januar 1940, *Henstand med Betalingen af de paa Bygningerne faldende Skatter*, dog med Undtagelse af Skatterne til Amtskommunen. Det aarlige Beløb, hvormed der ydes Henstand, kan ikke overstige det Beløb, hvormed Henstand er ydet det første Aar.

I den 12-aarige Periode er Henstandsbeløbet rentefrit. Det afvikles i de følgende 12 Aar med lige store Beløb i hver af de ordinære Skatteterminer; det til enhver Tid skyldige Henstandsbeløb forrentes med $4\frac{1}{2}$ % p. a.

Uanset, om det i Lejeaftalen maatte være fastsat, at forøgede Skatter og Afgifter skal bæres af Lejeren, *kan den Forøgelse af Ejendommens Udgifter, der bliver en Følge af Henstandsbeløbets Tilbagebetaling, ikke overføres paa Lejeren* i de Tidsrum, hvori Lejemaalet i Henhold til Lov eller Aftale er uopsigeligt.

Henstand kan ikke indrømmes for Ejendomme, der opføres med Statslaan eller statsgaranterede Laan i Henhold til nærværende Lov. For andre Ejendomme kan Henstand kun indrømmes, saafremt de indeholder mindst 4 Lejligheder.

Betingelser for Henstand.

Det er en Betingelse for Henstandens Ydelse, at den paa Ejendommen hvilende Gældsbyrde i den Periode, i hvilken Henstanden løber, gennem Indfrielse eller Afdrag nedbringes med et Beløb af mindst samme Størrelse som Henstandsbeløbet. Finder Nedbringelse ikke Sted i det angivne Omfang, bortfalder yderligere Henstand, og den allerede ydede Henstand er straks forfalden til Betaling. Til Sikkerhed for Henstandsbeløbets Tilbagebetaling bliver der paa Ejendommen at tinglyse et Skadesløsbrev.

Spørgsmaalet om, hvorvidt Betingelserne for Indrømmelse af Henstand er til Stede, afgøres af Kommunalbestyrelsen i den Kommune, hvori Ejendommen er beliggende. Kommunalbestyrelsens Afgørelse kan inden 4 Uger indankes for Indenrigsministeren, hvis Afgørelse er endelig.

Bondepartiet var fraværende, og Retsforbundet undlod at stemme for denne Lov, som vedtoges med de øvrige Partiers Stemmer.

Boligtilsyn og Sanering af usunde Boliger.

Indenrigsminister *Dahlgaard* fremsatte i Folketinget den 29. November Forslag til *Lov om Boligtilsyn og Sanering af usunde Boliger*.

Den 7. Marts vedtoges Forslaget af Folketinget, men i Lands-tinget krævede Venstre og de Konservative Forretningsordenens Tidsfrister overholdt, hvorved det lykkedes dem at udsætte Lovens Gennemførelse til den overordentlige Rigsdagssamling, hvor den vedtoges med Regeringspartiernes og Venstres Stemmer, medens de Konservative og Smaapartierne undlod at stemme.

Loven er med enkelte Undtagelser enslydende med et Lovudkast, som er udarbejdet af et af Indenrigsministeriet nedsat Udvalg, hvis Hovedopgave har været at undersøge Boligforholdene i de ældre Bydele, specielt i Hovedstaden, og stille Forslag til Bestemmelser, egnede til Gennemførelse af Sanering af usunde Kvarterer.

Loven falder i 7 Hovedafsnit (Kapitler):

1. Boligers Indretning og Tilstand.
2. Boligtilsyn.
3. Forbud mod Benyttelse af usunde Boliger og Opholdsrum.
4. Overbefolkede Lejligheder.
5. Klager over Boligtilsynet.
6. Sanering af usunde Omraader.
7. Finansiering.

Boligers Indretning og Tilstand.

Kapitel I bestemmer, at Menneskeboliger skal være saaledes indrettede og i en saadan Stand, at de ikke frembyder Fare for Beboernes Sundhedstilstand eller Sikkerhed i Tilfælde af Ildebrand. For at opfylde disse Krav skal Beboelses- og Opholdsrum:

1. yde Beskyttelse mod Fugtighed, Kulde og Hede,
2. give fyldestgørende Adgang for Dagslys,
3. give forsvarlig Adgang til Fornyelse af Luften i samtlige Rum, idet alle Opholdsrum, herunder Køkkener, skal være forsynede med et eller flere oplukkelige Vinduer direkte ud til det fri og
4. yde Mulighed for tilstrækkelig Opvarmning.

Endvidere maa det kræves, at de enkelte Lejligheder skal

5. have Adgang til godt og tilstrækkeligt Drikkevand,
6. have behørigt Afløb for Spildevand og
7. have tilfredsstillende Adgang til W. C. eller, hvor W. C.-Indlæg ikke er paabudt, til forsvarligt indrettede Klosetrum.

I Afsnittet findes endvidere Bestemmelser om, at Rumindholdet mindst skal svare til 12 m³ for hver Beboer i en Kælder- eller Stuelejlighed og 10 m³ i andre Beboelseslejligheder.

Boligtilsyn.

Overtilsynet med, at Bygninger og Rum opfylder de nævnte Krav, paahviler et for hele Landet fælles Boligtilsynsraad, medens det direkte Tilsyn varetages af lokale *Boligtilsyn*. Dette kan bestaa enten af Sundhedskommissionen eller — i Købstæder og andre Kommuner med bymæssig Bebyggelse — en særlig nedsat Kommission, hvis Sammensætning skal godkendes af Indenrigsministeren, der paaser, at baade den lægekyndige, rets-kyndige og bygningskyndige Sagkundskab er repræsenteret i Kommissionen.

Desuden nedsætter Indenrigsministeren et *Boligtilsynsraad*, bestaaende af Medicinaldirektøren, to af Højesteret udpegede Dommere og to bygningskyndige Medlemmer, der har til Opgave:

- at give almindelige Forskrifter for de stedlige Boligtilsyns Virksomhed,
- at lade foretage Eftersyn af Boliger, naar særlig Anledning dertil gives,
- at udføre andre Hverv til Fremme af Bolighygiejnen efter Indenrigsministerens nærmere Paalæg eller med dennes Godkendelse.

Boligtilsynsraadet kan ændre det stedlige Boligtilsyns Afgørelser, ligesom Raadet kan udøve dets Beføjelser, naar særlige Grunde taler derfor.

Boligtilsynsraadet træffer endelig Afgørelse vedrørende Klager over Boligtilsynets Beslutninger.

De stedlige Boligtilsyns Opgaver.

Det paahviler Boligtilsynet ved periodisk Inspektion at paase, at Bygningerne med deri værende Boliger og øvrige Opholdsrum i Kommunen er i lovmæssig Tilstand og opfylder de i Kapitel I fastsatte Krav. For saa vidt angaar Lokaler, der er undergivet Tilsyn efter Arbejderbeskyttelseslovgivningen, fastsætter Indenrigsministeren efter Forhandling med Socialministeren, i hvilket Omfang Tilsynet med, at de fastsatte Krav er opfyldt,

skal føres af Arbejds- og Fabriktilsynet i Stedet for Boligtilsynet.

Boligtilsynet skal derhos særlig foretage Inspektion af og have Opmærksomheden henvendt paa saadanne Bygninger, hvis Beliggenhed, Størrelse, Indretning eller lignende giver Grund til at befrygte, at deres Tilstand ikke er sundhedsmæssigt betryggende.

De paagældende Ejere, Beboere og Brugere er pligtige at give Boligtilsynsmyndighederne Adgang til Lokalteterne og til efter skriftlig Tilsigelse at give Møde for Tilsynet.

Om fornødent kan Adgang til vedkommende Ejendom foranlediges tilvejebragt ved Politiets Hjælp. Boligtilsynet kan kræve alle fornødne Oplysninger af vedkommende Ejendoms Ejere og Brugere, ligesom offentlige Myndigheder paa Begæring skal stille de Oplysninger, de maatte sidde inde med vedrørende Boligvæsen, Bygningsvæsen og lignende, til Raadighed for Boligtilsynet.

Lægges der af Ejere, Beboere eller andre Hindringer i Vejen for Boliginspektionen, straffes de paagældende med Bøder.

Forbud mod usunde Boliger.

Boligtilsynet kan nedlægge Forbud mod, at en Bygning eller en Del af denne anvendes til Beboelse eller Ophold, naar vedkommende Bygning eller Rum i væsentlig Grad og paa en Maade, der ikke skønnes at kunne afhjælpes, afviger fra et eller flere af de i de indledende Bestemmelser fastsatte almindelige Krav.

Forbudet meddeles af Boligtilsynet skriftligt ved anbefalet Brev saa vidt muligt saavel til Ejeren af den paagældende Ejendom som til Brugeren af den eller de paagældende Lokalteter og til de Panthavere, hvis Adkomst fremgaar af Tingbogen. I Meddelelsen skal gives Oplysning om den hjemlede Klageret.

Fraflytning og Rydning af Rummene skal finde Sted inden Udløbet af den i hvert enkelt Tilfælde af Boligtilsynet fastsatte Frist, der som Regel ikke bør overstige 6 Maaneder.

Har en Ejendom sundhedsmæssige Mangler, der vel ikke er af en saadan Art, at dens Benyttelse straks kan forbydes, men dens Beskaffenhed i sundhedsmæssig Henseende paa Grund af særlig utidssvarende eller brandfarlig Byggemaade eller særlig slet Tilstand dog maa anses for liggende under de Krav, der maa stilles til Ejendomme, som finder Anvendelse til Beboelse, kan Boligtilsynet, saafremt Ejeren ikke tilbyder en Ombygning af Ejendommen, der godkendes af Boligtilsynsraadet, til Udførelse inden for en af dette fastsat Frist, beslutte, at Ejendommen eller

Dele af denne ikke maa benyttes til Bolig eller Opholdssted for Mennesker efter Udløbet af et af Boligtilsynet fastsat Aaremaal. Dette Aaremaal kan ikke sættes til mindre end 12 Aar.

Efter at Tinglysning af Forbud har fundet Sted, maa den paagældende Ejendom ikke prioriteres eller omprioriteres med Stats-, Kommune-, Overformynderi-, Kredit- og Hypotekfor- enings-, Sparekasse-, Forsikringsselskabs- eller Legatmidler.

Undtagelse herfra kan vedtages af Boligtilsynet, henholdsvis Boligtilsynsraadet, naar kun en ganske uvæsentlig Del af den paagældende Ejendom er omfattet af Forbudet eller Beslut- ningen.

Lejeaager kan paadømmes.

Boligtilsynet har Pligt til at give det sociale Udvalg (i Køben- havn Magistraten) Meddelelse om de Tilfælde, i hvilke Personer, der er under egentlig offentlig Forsorg, betaler en Husleje, der skønnes at være urimelig høj i Forhold til det udlejedes Værd. Kommunalbestyrelsen er da berettiget til at lade Spørgsmaalet om Huslejens Størrelse prøve ved Retten.

Med Hensyn til Lejligheder, hvis Benyttelse er forbudt efter Udløbet af et vist Aaremaal, kan Retten træffe Afgørelse af, hvilken Husleje, der maa anses for rimelig. Det er da Ejeren forbudt at tage højere Leje end det af Retten fastsatte Beløb.

Smugkroerne bliver husvilde.

I Kapitel IV »Om Beboere og overbefolkede Lejligheder« hed- der det, at Politiet skal give Børneværnet Underretning om enhver Dom eller anden Retsafgørelse vedrørende Straf for at drive Smugkro og for Overtrædelse af Straffelovens §§ 199, 228, 229 og 233 med Oplysning om, i hvilken Ejendom Over- trædelsen er begaaet.

Saafremt Børneværnet herefter skønner, at det passerede giver Anledning til at befrygte, at de straffede Personers Forhold paa forargelig Maade vil udsætte Børn for skadelig Paavirk- ning, kan Børneværnet foranledige, at Boligtilsynet giver Ejen- dommens Ejer Paalæg om at opsigte vedkommende Lovovertræ- dere med en af Tilsynet fastsat Frist. Uden Hensyn til bestaa- ende Opsigelsesbestemmelser skal Ejeren være berettiget til at give saadan Opsigelse.

Undlader Ejeren at efterkomme Boligtilsynets Paalæg, kan Tilsynet selv foranledige det fornødne foretaget.

Lejere, der i Medfør af Bestemmelserne i denne Paragraf tvinges til Fraflytning, har ikke i den Anledning Krav paa Er- statning.

Overbefolkede Lejligheder.

Er en Beboelseslejlighed saa overbefolket, at dette efter Boligtilsynets Skøn er skadeligt for Beboernes Sundhed, er Tilsynet bemyndiget til at forbyde Lejlighedens Indehaver at have Personer, der ikke henhører til vedkommendes Familie og Husstand, boende hos sig. Hvis Antallet af Beboere ikke derved nedbringes saa meget, at Overbefolkningen ophører (jfr. Bestemmelsen om et vist Antal m³ pr. Person), kan Boligtilsynet paalægge Ejeren at opsigte Beboerne til at fraflytte Lejligheden. Om fornødent kan Tilsynet i saa Tilfælde selv foranledige, at Udflytningen sker, og fastsætte en Grænse for Antallet af Beboere i Lejligheden.

Finder Boligtilsynet, at Opholdet i Lejligheder, der indehaves af Familier med Børn, paa Grund af slet Vedligeholdelse, utilstrækkelig Renholdelse, uhensigtsmæssig Indretning eller af andre Grunde er skadeligt for Børnenes Sundhed, har Boligtilsynet Pligt til at underrette Børneværnsudvalget (i København Børneværnet) derom.

Klager.

De af Boligtilsynet truffne Beslutninger kan inden en Frist af 4 Uger, efter at den paagældende har modtaget Meddelelse om Beslutningen, af vedkommende Ejere eller Panthavere paaklages for Boligtilsynsraadet, der træffer Afgørelse om, hvorvidt Boligtilsynets Beslutning skal opretholdes, bortfalde eller ændres, eller om andre Foranstaltninger skal foretages.

Dog kan Beslutninger i Medfør af Bestemmelserne om Overtrædelse af Straffeloven m. m. ikke indbringes for Boligtilsynsraadet.

Sanering.

Naar en Kommunalbestyrelse med Boligtilsynsraadets Godkendelse skønner, at en bedre Ordning af Bebyggelsesforholdene inden for et usundt eller brandfarligt Omraade er paakrævet, kan den fordre Afstaaelse mod Erstatning af de til Ordningens Gennemførelse fornødne Grunde og Bygninger, naar disse enten i sig selv ved deres Indretning eller Tilstand eller ved deres Beliggenhed frembyder vægtige Betæneligheder af sundhedsmæssig eller brandteknisk Art. Den samme Fordring om Afstaaelse kan stilles med Hensyn til Ejendomme, der er saaledes beliggende i Forhold til de nævnte Ejendomme, at det er nødvendigt at raade over dem af Hensyn til en tilfredsstillende Gennemførelse af den tilsigtede Ordning af Bebyggelsen.

Spørgsmaalet om Nødvendigheden af en fordret Afstaaelse kan af vedkommende Ejer forelægges Indenrigsministeren til Afgørelse inden 6 Uger, efter at han har modtaget Meddelelse om Kommunalbestyrelsens Beslutning.

Efter Begæring af en Kommunalbestyrelse, som er i Færd med at udarbejde en Saneringsplan, kan Indenrigsministeren nedlægge Forbud imod, at en Ejendom, der kan ventes at blive omfattet af Planen, anvendes paa en Maade, der maa antages at komme i Strid med Planen. Saadant Forbud kan kun nedlægges for et Tidsrum af eet Aar og kan ikke uden Boligtilsynets Samtykke nedlægges mere end een Gang.

Ved Fastsættelse af Erstatning ved Ekspropriation af den nævnte Art skal tages Hensyn til Ejendommens Tilstand, Beliggenhed og øvrige Beskaffenhed; der skal bortses fra mulige Forbedringer, som maatte være foretaget efter, at der om Ejendommen er truffet Beslutning om Forbud mod Beboelse, saavel som fra Rettigheder, af hvad Art de end maatte være, der er stiftet over Ejendommene, efter at den foreskrevne Tinglysning har fundet Sted.

Pengemidlerne.

Indenrigsministeren bemyndiges til i Finansaarene fra og med 1939—40 til og med 1943—44 at anvende indtil ialt 4 Mill. Kr. aarligt til Støtte af de af Kommunerne iværksatte Saneringer, idet Ministeren dog efter Forhandling med Finansministeren kan forhøje Beløbet til 6 Mill. Kr. i enkelte af Finansaarene, naar det iagttages, at det samlede Beløb, 20 Mill. Kr., ikke overskrides.

Finansministeren bemyndiges til at udstede Statsobligationer for et til de anvendte Summer svarende Beløb.

Statsstøtten ydes Kommunerne efter Indstilling af Boligtilsynsraadet.

Laanet, hvis Størrelse ikke kan overstige 75 % af Kommunernes Udgifter i Anledning af Erhvervelse af de paagældende Ejendomme, forrentes straks fra Udbetalingen med 3½ % p. a.

Naar de paagældende Grundarealers Værdi er fastsat enten ved stedfundet Salg, ved Overenskomst eller ved Vurdering, dog senest fra den Termin, der følger efter 5-Aarsdagen fra Laanetilsagnet, at regne, udregnes Kommunens Tab ved de paagældende Dispositioner.

Laanet nedskrives da med et Tilskud fra Staten, svarende til ⅓ af Kommunernes Tab.

Indenrigsministeren træffer i hvert enkelt Tilfælde Bestemmelse om, i hvilket Omfang Udgifter til Gadeanlæg m. v. kan

medregnes som Tab. Ministeren kan i særlige Tilfælde forøge Statstilskuddet til $\frac{1}{4}$ af Kommunernes Tab.

Af det nedskrevne Laan svares en fast halvaarlig Ydelse paa 3 % af Laanets Hovedstol. Af den halvaarlige Ydelse er $2\frac{1}{4}$ % af den til enhver Tid skyldige Restgæld Rente og Resten Afdrag.

Indenrigsministeren kan bestemme, at de Beløb, som Kommunen selv opnaar ved Salg af de paagældende Grunde enten som kontant Købesum eller som Afdrag paa denne, helt eller delvis skal anvendes til Nedbringelse af Laanet.

Rentesatserne kan ændres efter det almindelige Renteniveau.

Kreditforeningslaan i uopførte Bygninger.

Paa Forslag af Indenrigsministeren vedtoges visse Ændringer i Loven om Kreditforeninger, saaledes at der blev Adgang for Kreditforeningerne til under visse Betingelser og med fornøden Bankgaranti at yde Laan i Ejendomme, der endnu ikke er opført. Loven, der var fremsat med Tilslutning af Nationalbanken, tilsigtede at afbøde Virkningerne af Kurssvingninger paa Laanemarkedet og vil uden Tvivl støtte Initiativet til Byggeri. Den Tendens til trykkede Kurser, som den forøgede Obligationsudstedelse vil medføre, erklærede Nationalbanken sig villig til at modvirke ved øgede Køb.

Den konservative Gruppe gik i Stykker paa denne Lov, idet *Amby, Hasle, Ulriksen og Bjørn Kraft* stemte for. Resten af de Konservative imod. De øvrige Partier stemte alle for Loven.

Byggelov for København.

Indenrigsminister *Dahlgaard* fremsatte i Folketinget den 29. November Forslag til Byggelov for Staden København. Forslaget var udarbejdet i nær Tilknytning til et af Københavns Kommunalbestyrelse vedtaget Forslag, men indeholdt dog ikke det oprindelige Forslags Bestemmelser om Komdemnering (eg. »Domfældelse«, d. v. s. Ejendommen dømmes til Fraflytning, Ombygning eller Nedrivning) af ældre, utilfredsstillende Bebyggelser. Spørgsmaalet berørte i saa høj Grad de Forhold, der skulde undersøges af det nedsatte Udvalg vedrørende Sanering af usunde Bydele, at det i sin Helhed blev inddraget under dette Arbejde og altsaa nu søges løst ikke blot for Københavns Ved-

kommende, men paa bredere Basis gennem Loven om Boligtilsyn og Sanering.

Detailbestemmelser optages i Byggevedtægten.

Den nye Lov udskyder en Del af det Stof, der fandtes i den tidligere Lov, optager en Stofmængde, der ikke tidligere fandtes, og anlægger endelig en Række nye Principper ved sin Behandling af det Stof, der er fælles for den tidligere og den gældende Lov.

Det Stof, der udskydes, er de saakaldte konstruktive Bestemmelser, altsaa Detailbestemmelserne om Opførelse, Dimensioner af Mure og Skillevægge, om Tømmerkonstruktioner, om Skorstene og Ildsteder, om Indretning af Trapper m. v., Bestemmelser, der optog indtil Halvdelen af den tidligere Lov. Disse Bestemmelser gives fremtidig i en administrativt udfærdiget Bygningsvedtægt; en saadan Vedtægt kan forholdsvis let og hurtigt ændres og derved til enhver Tid holdes paa Højde med den tekniske Udvikling.

Byplanlægning.

Større Interesse knytter sig imidlertid til det nye Stof, som Loven optager, og som ikke fandtes i den tidligere Lov. For det første gennemføres Bestemmelser, der giver Kommunalbestyrelsen Bemyndigelse til at adskille Bebyggelser efter dens Art i forskellige Bygeomraader, saaledes at der sondres imellem høj og lav Boligbebyggelse, Forretningsbebyggelse og Industribebyggelse. Det maa for en Nutidsbetragtning være klart, og det har ogsaa faaet Udtryk i den i Foraaret 1938 vedtagne Byplanlov, at en saadan Ordning af Bebyggelsen er en nødvendig Forudsætning saavel for, at den nødvendige Ombygning af Byens ældre Dele kan foregaa paa en Maade, der betyder en væsentlig Forbedring af de planløse Forhold, den tilsigter at omdanne, og derved tilsikre Byens Næringsliv gunstige Vilkaar og Muligheder for Udvidelse, som for at Bebyggelsen af de endnu ubebyggede Arealer kan ske paa formaals-tjenlig Maade.

Regulering og Udredning.

Den videre Udvikling af det Synspunkt, der ligger til Grund for Inddelingen af Bebyggelsen efter Arter, træder frem i de Bestemmelser, der omhandler det saakaldte Reguleringsinstitut. Dette Institut tager direkte Sigte paa Fornyelsen af Byomraadets ældre, utidssvarende Bebyggelser og omfatter to Sæt

Retsregler. For det første tillægges Kommunalbestyrelsen en Bemyndigelse til at vedtage Reguleringsplaner — det vil sige en Slags grundlæggende Planer, der for større eller mindre Omraader af den ældre Bebyggelse i Hovedtræk fastsætter, hvorledes Bebyggelsesforholdene fremtidig skal ordnes. Til Offentliggørelsen af saadanne Reguleringsplaner knyttes navnlig den forbindende Virkning, at fremtidige Ombygninger og Nybygninger inden for det paagældende Omraade skal ske i Overensstemmelse med Planen. Denne Bemyndigelse til at fastlægge saadanne Planer svarer temmelig nøje til den planlæggende Myndighed, som i Almindelighed er tillagt Kommunalbestyrelsen ifølge den i 1938 gennemførte Byplanlov.

Det andet Sæt Bestemmelser inden for Reguleringsinstituttet omhandler den saakaldte Udredning, som danner et naturligt Supplement til den nævnte planlæggende Myndighed. Det kan nemlig forudses, at Besiddelsesforholdene med Hensyn til de af en saadan Reguleringsplan omfattede Ejendomme vil være til Hinder for, at den enkelte Ejer ved egne Foranstaltninger vil være i Stand til paa rimelige Vilkaar at gennemføre den ved Reguleringen tilsigtede Ændring af Bebyggelsesforholdene. Udredningsbestemmelserne gaar da ud paa, at det offentlige i saadanne Tilfælde skal kunne yde sin Medvirkning til, at den enkelte Grundejer, der vil bygge efter Planen, faar Raadighed over de dertil fornødne Grundstykker, idet det offentlige, naar mindelig Overenskomst ikke kan opnaas med de paagældende Grundejere om Afstaaelse eller Omlægning af de fornødne Arealer, *kan paabyde dissers Afstaaelse eller Omlægninger efter de almindelige Ekspropriationsregler*, derunder Erstatning. Endvidere kan det offentlige træffe Bestemmelse om Udredningen af de med Reguleringen forbundne Omkostninger, dels saaledes, at de, der faar Grundareal eller Bebyggelse tillagt, udreder de med dissers Erhvervelse forbundne Omkostninger, dels saaledes, at de Ejendomme inden for Reguleringsomraadet, der iøvrigt opnaar Fordele ved Reguleringen, kan tilpligtes at deltage i Udgifterne med en forholdsmæssig Andel, bestemt under Hensyn til den opnaaede Fordel.

Godkendelser ikke evigtgyldige.

En vigtig Nydannelse er Bestemmelsen om *Godkendelsers Tidsbegrænsning*. Under den tidligere Lovgivning dannede Bygningsattestens Udstedelse Afslutningen paa Bygningsmyndighedernes Beføjelse med Hensyn til den enkelte Bygning. Den nu gennemførte Bestemmelse hviler paa den Betragtning, at det under Hensyn til Bebyggelsens indgribende Betydning er ir-

rationelt, at een Gang tilvejebragte Bebyggelser skal kunne anvendes uden Begrænsning, maaske længe efter, at de paa visse Punkter har ophørt at opfylde de Krav, som en senere Tid anser det for rigtigt at stille til ny Bebyggelse.

Det paabydes derfor, at Bebyggelsen efter 100 Aars Forløb fra Godkendelsens Dato kan forlanges bragt i Overensstemmelse med den til den Tid gældende Lovgivning m. H. t. Udførelse, Indretning, Benyttelse, Omfang og Beliggenhed iøvrigt. Samme Krav kan 100 Aar efter Lovens Ikrafttræden gøres gældende over for Bebyggelser, der er opført *før* Lovens Ikrafttræden, uanset om de er godkendt i Henhold til tidligere Lovgivning. Efter Forløbet af tre Fjerdedele af Fristen — altsaa 75 Aar — kan Magistraten efter Forhandling med Bygningskommissionen tilstaa Forlængelse af Godkendelsen udover de 100 Aar, naar Bebyggelsen skønnes forsvarlig under Hensyn til Forskrifterne i den til den Tid gældende Lovgivning. Revisionen maa derfor i Almindelighed forventes at ville finde Sted efter 75 Aars Forløb.

Disse Bestemmelser er overordentlig betydningsfulde derved, at de virker forebyggende over for Ydelse af Tillægslaan i Bebyggelser, hvis Godkendelsesfrist er forløbet saa vidt, at den resterende Del af Fristen er kortere end Laanets Afdragstid, og Mulighederne for urimelig Spekulation i gamle Ejendomme bliver stærkt forringet.

Smuk Helhedsvirkning tilstræbes.

Loven indeholder Bestemmelser, der er af Interesse derved, at de for første Gang i den københavnske Byggelovgivning hjemler en Bebyggelsescensur. I Loven har man givet Reglerne den Form, at det kan kræves, at en Bebyggelses Ydre faar den arkitektoniske Form og den Farve, som Gade- og Gaardbilledet kræver, for at der kan opnaas en god Helhedsvirkning, samt at det, hvor arkitektoniske Hensyn begrunder det, kan kræves, at en Bebyggelses ydre Fremtræden bevares i den Skikkelse, i hvilken den forefindes. Den endelige Afgørelse af disse Spørgsmaal henlægges til Bygningskommissionen.

Administrative Ændringer.

I Henseende til Lovens administrative Ordning foretages den Forandring, at Bygningsmyndigheden henlægges til Magistraten, hvorved et gammelt Ønske hos Bystyret imødekommes. Den tidligere Bygningskommission er dog ikke ophævet, men er omdannet og udvidet til et sagkyndigt Raad, som skal medvirke ved Afgørelsen af Byggesager og særlige Sager vedrørende In-

dustri- og Forretningsbygninger, Teatre, Hoteller, Fængsler, Sygehuse og andre Bygninger, i hvilke mange Mennesker samles, og for hvis Vedkommende der, saaledes som Tilfældet iøvrigt var allerede ifølge den tidligere Lov, kan stilles de særlige Krav, som Bebyggelsens Karakter og Anvendelse begrundes.

Bebyggelse og frie Arealer.

Den tidligere Lov gav faste Regler for Forholdet mellem den enkelte Ejendoms bebyggede og ubebyggede Areal, saaledes at i den indre By skulde mindst en Fjerdedel af Grundarealet holdes ubebygget, medens Grunde uden for de gamle Volde skulde holdes ubebygget for en Trediedel af Grundarealets Vedkommende. For de Omraaders Vedkommende, der er indlemmet i 1901, skulde som Hovedregel Halvdelen af Grundarealerne holdes ubebygget.

I Modsætning hertil gaar den vedtagne Lov ud paa at bestemme den enkelte Grunds Udnyttelsesmuligheder ved Forholdet mellem det Etageareal, som Bebyggelsen omfatter, og Grundarealet med Tillæg af en Del af Gadearealet, sædvanligvis Halvdelen af Gadens Areal. Dette betyder, at man ved den praktiske Udnyttelse af den enkelte Grund til Bebyggelse ikke alene er henvist til at bygge i Højden, men at man, hvis det stemmer bedre med Formaalene, kan opnaa Mulighed for øget Udstrækning af Bebyggelsen ved at unnlade at gaa i Højden. Dette Forhold mellem Etagearealet og Grundarealet benævnes i Loven *Udnyttelsesgraden*, der er fastsat i aftagende Størrelser fra den indre By og udefter, men med Adgang til Forøgelse for Erhvervsbebyggelsens Vedkommende.

Højere Huse.

Med Hensyn til Bebyggelsens Højde har Loven opgivet de tidligere stive Regler om et bestemt maksimalt Etageantal, nemlig 6 Etager i den gamle By og Forstæder og 5 Etager i de indlemmede Distrikter og ligeledes den faste Begrænsning af Bygningernes Højde. I Stedet for bestemmes, at man til Gaden kan bygge i samme Højde, som Gaden er bred, og ved at rykke Bygningen tilbage fra Gadelinjen opnaas en tilsvarende øget Mulighed for en yderligere Forhøjelse af Byggehøjden. Samtidig gives der rationelle Regler for Bebyggelsens Højde i Forhold til Nabogrunden.

Mere Lys og Luft.

De tidligere Regler om Lysafstande var baade utilstrækkelige og irrationelle, idet de ikke udelukkede at skyggegivende Mure

og da navnlig Brandmure opførtes i saa ringe Afstand fra Bygninger paa Nabogrund, at de ganske berøvede disse Bygninger rimelig Adgang til Lys og Luft, men dette vil herefter paa effektiv Maade kunne hindres.

Lovens Regler om Indretning af de enkelte Beboelses- og Opholdsrum maa betegnes som en meget væsentlig Forbedring af de forhen gældende Regler. I Modsætning til tidligere sonder Loven mellem de underordnede Rum og de egentlige Opholds- og Arbejdsrum og giver særlige Regler for Beboelseslejligheder, derunder Krav om Minimum af Sollys og Mulighed for Luftfornyelse med et vist Forhold mellem Vinduesbelysning og Gulvareal, om Lejlighedernes Forsyning med nødvendige Udenomsrum og Lejlighedernes forsvarlige Isolering i Henseende til Lyd, Lugt og Varme. Loven medfører større Enhed, idet den samler Bestemmelser, der tidligere fandtes spredt i Love og administrative Forskrifter.

Loven, som er Resultatet af meget grundige Forarbejder, medfører Enhed i Lovgivningsomraadet ved at samle hele Byomraadet under Loven, medens en Del af dette Omraade tidligere havde sit særlige Bygningsreglement, og endvidere medfører Loven Enhed i Administrationen ved at samle denne i Magistraten og betyder endelig Enhed og mere Planmæssighed i Bebyggelsen.

Loven blev enstemmigt vedtaget.

Arbejderboliger paa Landet.

Da de ved Lov af April 1938 bevilgede 3 Mill. Kr. til Opførelse af Arbejderboliger paa privat Jord var fordelt, og da der kunde ventes flere Henvendelser, forhøjedes de bevilgede 3 Mill. Kr. med 2 Mill. til 5 Mill. Retsforbundet undlod at stemme for denne Forbedring. De øvrige Partier stemte for.

Dæmningsarbejder ved Amager og Rømø.

Ministeren for offentlige Arbejder, *Fisker*, fremsatte i Folketinget den 2. Februar Forslag til Lov om *Inddæmning i Kalvebodstrand og om Anlæg af en Dæmning til Rømø*.

Kalvebod-Projektet:**Arbejde for 600 Mand i 4 Aar.**

Efter Loven bemyndiges Trafikministeren til ud for Vestsiden af Amager at lade foretage Inddæmning og Tørlægning af Arealer paa ca. 2500 ha, saaledes at der i Forbindelse med Inddæmningen tilvejebringes et ca. 4 m dybt Sejlløb fra Enghave Brygge til Køge Bugt. Naar Arbejdet er fuldført, flyttes Hærens Skydebaner til det inddæmmede Areal, og de nuværende Skydebaner overdrages Finansministeriet.

Et nedsat Udvalg, der har arbejdet med Projektet, opgør — med Udgangspunkt i Priserne 1936 — Omkostningerne til ca. 10,250,000 Kr. Københavns Kommune skal efter Loven refundere 2,200,000 Kr. og Københavns Havnevæsen 800,000 Kr. *Udvalget har opgjort, at der ved Arbejdets Gennemførelse vil kunne beskæftiges ca. 500 ufaglærte og ca. 100 faglærte Arbejdere i 8 Timer paa 220 Arbejdsdage gennem 4 Aar.* Anlægget vil tillige muliggøre Gennemførelse af nye, planlagte Vejforbindelser mellem Sjælland og Amager.

Rømø-Projektet:**Arbejde til en Trediedel af de ledige sønderjyske Arbejdsmænd.**

Loven bemyndiger Trafikministeren til at lade anlægge en Færdselsdæmning fra et Punkt paa Sønderjyllands Vestkyst ret Vest for Skærbæk til et Punkt paa Østkysten af Rømø lidt Nord for Nørre Tvismark. Dæmningen, der faar en Længde af godt 9 km, forsynes med en 6 m bred Vejbane.

Udgifterne ved Arbejdets Gennemførelse er anslaaet til ca. 8,9 Mill. Kr., hvori indgaar et Beløb paa 400,000 Kr. til Transport og Anbringelse af de ved Anlægget beskæftigede Arbejdere. Udgifterne vil, under Forudsætning af at Arbejdet paabegyndes i Begyndelsen af Finansaaret 1939—40, fordele sig paa følgende Maade i de enkelte Finansaar:

1939—40.....	2,650,000 Kr.	1941—42.....	2,490,000 Kr.
1940—41.....	2,730,000 -	1942—43.....	1,030,000 -

Arbejdere, der har fast Bopæl i Sønderjylland, har fortrinsvis Adgang til Beskæftigelse ved dette Anlæg. Det anslaaes, at der vil kunne beskæftiges gennemsnitlig *600 Mand i 200 Dage aarlig gennem de 4 Aar*, og der vil herigennem opnaas Mulighed for Beskæftigelse af op mod *en Trediedel af det gennemsnitlige Antal ledige Arbejdsmænd* (beregnet efter Tallene for 1938) i de sønderjyske Amter.

Loven er gennemført med samtlige Partiers Stemmer.

Anlæg af Cykle- og Gangstier.

Mod Venstres og Bondepartiets Stemmer har Rigsdagen vedtaget en Lov af følgende Ordlyd:

»Justitsministeren kan efter Forhandling med Socialministeren og Ministeren for offentlige Arbejder paalægge de kommunale Myndigheder at anlægge Cyklestier og Gangstier langs Veje og Gader, hvor det af færdselsmæssige Hensyn maa anses for tiltrængt, samt fastsætte nærmere Forskrifter for Anlæggets Udførelse.

Det er dog en Forudsætning for Meddelelse af et saadant Paalæg, at der i Henhold til Lov Nr. 169 af 13. April 1938 om Beskæftigelse af arbejdsløse kan ydes Kommunen Tilskud til Arbejdets Udførelse, samt at der har været givet vedkommende Kommunalbestyrelse Adgang til Forhandling om Spørgsmaalet.«

Tilskuddet vil efter Loven om Beskæftigelse af arbejdsløse kunne forventes ydet med 100 % af Udgifterne til Arbejdslønnen, dog ikke udover Halvdelen af de med Arbejdet forbundne samlede Omkostninger. Da Udgifterne til disse Arbejder af Amts- og Sognekommunerne fuldt ud kan medregnes blandt de regnskabsmæssige Vejudgifter, i Forhold til hvilke Andelene i de almindelige Motorafgifter beregnes, vil Amtskommunerne kunne paaregne at opnaa *fuld Dækning* af Udgifterne til saadanne Anlæg, medens Sognekommunerne vil kunne regne med at faa gennemsnitlig ca. 90 % dækket. Da Fordelingen af Motorafgifterne, for saa vidt angaar Købstadkommuner, finder Sted efter andre Regler, vil det direkte Tilskud til disse Kommuner — ligesom ved Vejfondstilskud — ikke kunne overstige Halvdelen af de med Anlægget forbundne samlede Omkostninger.

Forlængelse af Sukkerordningen.

Paa Forslag af Handelsminister *Kjærbøl* er Loven om den midlertidige Sukkerordning forlænget et Aar — til Udgangen af 1940.

Loven tilsigter Opretholdelse af Sukkerroearealerne for 1938—39, ialt ca. 71,100 Tdr. Land, hvilket Areal maa anses for tilstrækkeligt til Dækning af Landets Forbrug ved normal Høst.

Ministeren stillede Roedyrkerne i Udsigt, at dersom næste Aars Høst skuffer kvantitativt set, kan der eventuelt ydes Tilskud fra Sukkerfonden.

Partierne — naturligvis med Undtagelse af Retsforbundet — var indforstaaet med, at Ordningen forlænges.

Ved den endelige Afstemning gik Retsforbundet imod denne Ordning, som sikrer Beskæftigelse for ca. 15,000 Mand. Bondepartiet og Kommunisterne glimrede ved deres Fraværelse.

Ajlebeholdere og Møddingssteder.

Landbrugsminister *Bording* fremsatte den 8. Februar 1939 i Folketinget Forslag om Laan til Ombygning eller Nyopførelse af Ajlebeholdere og Møddingssteder samt til Istandsættelse af de med Ajlebeholderne forbundne Afløb fra Staldene. Forslaget herom blev vedtaget med Regeringspartiernes, Bondepartiets og Kommunisternes Stemmer, Retsforbundet stemte imod, og Venstre og Konservative undlod at stemme.

Der fremkommer med vor nuværende Husdyrbestand aarligt Staldgødning og Ajle til en Værdi af 182 Mill. Kr. Mangelfulde Anlæg gør, at en stor Del af disse Værdier gaar tabt, ligesom Brug af for smaa Beholdere medfører Tab derved, at Ajle maa udbringes paa ugunstige Tidspunkter. Ca. 25,000 Ejendomme, rent bortset fra de kreaturløse Ejendomme, mangler Ajlebeholdere overhovedet.

Loven gaar ud paa at stille 10 Mill. Kr. til Raadighed hertil. Laanene ydes i Forhold til de paagældende Ejendommers Kreaturhold. De maa andrage fra 200 Kr. indtil 2000 Kr. (i særlige Tilfælde 3000 Kr.). Laanene maa ikke overstige $\frac{1}{10}$ af Omkostningerne. De udbetales kontant og er rentefri i hele Løbetiden. De afdrages med $\frac{1}{20}$ halvaarligt, dog saaledes, at første Afdrag først forfalder til den førstkommende Termin 2 Aar efter Laanets Optagelse.

Loven indeholder en Bestemmelse om, at Arbejdet, naar Omkostningerne andrager over 800 Kr., saa vidt muligt skal tilfalde arbejdsløse, forsikrede Familieforsørgere.

Lovens Betydning.

De med nævnte Foranstaltninger forbundne Udgifter vil hovedsagelig medgaa til Arbejdsløn og til Materialer, der er producerede her i Landet af indenlandske Raastoffer. *Arbejdets Udførelse vil virke valutabesparende ved at overflødiggøre en Del af vor Import af Kunstgødning og forøge Beskæftigelsen Landet over til produktivt Formaal.*

Det vil ikke mindst faa Betydning for de enkelte Landmænd ved at tilføre Bedrifterne en varig Værdiforøgelse.

Indmalingstvang.

I Folketinget fremsatte Landbrugsminister *Bording* den 5. Oktober Lovforslag om *Indmalingstvangen*. Den vedtagne Lov gaar ud paa, at enhver Møller i den Hvede, han formaler til Menneskeføde, skal indmale dansk Hvede med mindst 40 % i November Maaned 1938 og derefter med mindst 50 %.

Landbrugsministeren kan efter Forhandling med Landbrugsraadet ændre Procentsatserne, dersom dansk Hvede ikke kan fremskaffes i tilstrækkelig Mængde, eller hvis Hvedepriisen giver Anledning dertil. Endvidere kan Satserne ændres ved Formaling af Hvede til Brug paa Færøerne, Grønland og Island. Efter Forhandling med Landbrugsraadet kan Ministeren paalægge Møllerne at indmale dansk Rug efter nærmere angiven Procentsats, og det kan bestemmes, at Møllere, der formaler Brødkorn til Menneskeføde, skal have særlig Autorisation.

For Hvedens Vedkommende havde man saa godt Overblik over de Mængder, der vilde komme paa Markedet, at en passende Procent kunde fastsættes; Loven indeholder derimod ikke nogen Procentsats for Rug.

Indmalingstvangen er gennemført af Hensyn til de Virkninger, et stort Udbud af Korn har paa Priserne for de danske Kornsorter.

Loven vedtoges mod Retsforbundets Stemmer.

Landbrugets Gæld.

I Marts 1938 forelagde Landbrugsminister *Bording* for Landbrugets Repræsentanter et Forslag til Gældsordning. Paa Landbrugsraadets Foranledning blev Sagen udsat, da forskellige Forhold ønskedes undersøgt. I Skrivelse af 27. Oktober til Ministeren erklærede Landbrugsraadet, at det *ikke kunde tiltræde den udarbejdede Ordning*. I Skrivelsen fremførtes iøvrigt en Række Krav, som *intet* havde med Gældsspørgsmaalet at skaffe: Gennemgribende Ændring af Valutaloven, Nedsættelse af Ejendomsskatterne og Omlægning af den sociale Lovgivning.

Da en rationel Gældsordning saavidt muligt bør have Tilslutning fra alle Sider i Landbruget, har Regeringen som en foreløbig Løsning gennemført en Lov om Udvidelse af den hidtidige Gældssaneringslov.

Hvorledes Midlerne er anvendt.

Den tidligere Lov stillede 100 Mill. Kr. til Raadighed til Gælds-saneringslaan. En Opgørelse pr. 15. Januar 1939 viser, at disse Midler er anvendt paa følgende Maade.:

Amt	Antal Laan	Størrelse af de bevilgede Laan Kr. Ø.
København	35	343,785,17
Roskilde	112	1,326,535,71
Frederiksborg	188	1,372,598,42
Holbæk	527	4,249,755,47
Sorø	181	1,408,488,06
Præstø	287	2,180,750,44
Bornholm	320	2,596,707,91
Maribo	340	3,721,895,85
Svendborg	300	2,021,902,07
Odense	276	1,684,546,22
Assens	118	838,347,33
Vejle	1072	5,580,789,45
Skanderborg	955	4,675,513,30
Aarhus	463	3,420,474,57
Randers	967	5,932,445,42
Aalborg	677	3,749,359,75
Hjørring	1178	6,514,486,84
Thisted	1144	6,556,591,64
Viborg	1453	7,638,795,67
Ringkøbing	1624	7,082,388,62
Ribe	963	4,538,120,21
Samsø	33	127,668,00
Haderslev Vest	855	5,027,814,00
Haderslev Øst	387	2,909,482,00
Sønderborg	297	2,573,535,00
Tønder	370	2,149,746,00
Aabenraa	388	2,536,235,00
Ialt...	15,509	92,758,758,12

Yderligere 40 Mill. Kr. til det gældbundne Landbrug.

Den hidtil gældende Lov om Gælds-sanering gav Mulighed for Udstedelse af Statsobligationer til et Beløb af 100 Mill. Kr. til Ombytning med den særlig tyngende Gæld, der findes i Landbruget, den Gæld, for hvilken der betales de højeste Renter, og som har den korteste Afdragstid. Ordningen udvides nu til at stille ialt 140 Mill. Kr. til Raadighed. De ydede Saneringslaan er afdragsfri indtil 1. Januar 1942 og afdrages derefter med 2 % aarligt. I Rente svares 2½ % i det første Aar og dernæst 4½ % aarligt under normale Forhold, men Forrentningen er iøvrigt konjunkturbestemt. Laanet kan ydes, saafremt den paagældende Landmand har en Gæld, der overstiger 110 % af Ejendommens Panteværdi; der maa ikke ydes Laan paa over 25 % af Pante-

værdien, og endelig forbydes ny Pantsætning ud over 110 % af Panteværdien — den sidste Regel kan dog fraviges, naar der er Tale om Udgifter til Byggeri og lignende.

Loven vedtoges med alle Stemmer mod Retsforbundet.

Gældssaneringsobligationer.

Som Følge af Gældssanerings Udvidelser er der vedtaget en Lov, hvorefter Finansministeren har Bemyndigelse til at udstede rentebærende Statsobligationer til et samlet Paalydende af 140 Mill. Kr.

Erstatning for Mund- og Klovesyge.

Landbrugsminister *Bording* fremsatte i Folketinget den 13. Januar Forslag til Lov om Erstatning for Dyr, der dør som Følge af Mund- og Klovesyge.

Der kan efter Loven ydes en Erstatning paa 200 Kr. pr. Kreatur paa 2 Aar og derover, 100 Kr. pr. Kreatur paa 1—2 Aar samt for Søer, der er drægtige eller har Pattegrise, for Hornkvæg paa 6—12 Maaneder ydes 50 Kr., alt forudsat, at Kreaturerne er døde eller dræbte senest 8 Uger efter, at Desinfektion af den paagældende Ejendom har fundet Sted. Dødsfaldet skal godtgøres ved en af Ejeren paa Tro og Love afgiven Erklæring samt ved en af en Dyrlæge udstedt Attest eller Erklæring. Erstatningen ydes af Statskassen, saafremt Landbrugsministeren efter Forhandling med Landbrugsraadet skønner det forsvarligt, *ogsaa* med Henblik paa Ejerens Indtægts- og Formueforhold.

Ansøgning om Erstatning indgives paa Blanketter, der udleveres af Dyrlægen.

Paa Grundlag af Erfaringer fra tidligere Epidemier anslaaes det, at der af Statskassen vil blive udbetalt ca. 4 Mill. Kr. som Erstatning for 11,000 Stkr. Kvæg over 2 Aar, 5000 Stkr. paa 1—2 Aar og ca. 26,000 Kalve.

Retsforbundet undlod at stemme for Loven, der vedtoges med de øvrige Partiers Stemmer.

Driftslaaneforeninger.

Landbrugsministeren har ifølge Loven om »Driftslaaneforeninger for Ejere og Brugere af Landejendomme« (ikke at for-

veksle med »Driftslaane foreninger for mindre Jordbrugere«) haft Bemyndigelse til af Erhvervenes Laanefonds Midler at anvende indtil 12 Mill. Kr. til Udlaan til Driftslaane foreninger, bl. a. mod Sikkerhed i samtlige Medlemmers solidariske Ansvar. Paa Grund af Landbrugskrisen har Fonden paa insolvente Medlemmer lidt Tab paa ca. 2 Mill. Kr., som det hidtil ikke har været muligt at søge dækket gennem de resterende Medlemmers solidariske Ansvar. Da der heller ikke i Fremtiden synes at være nogen rimelig Udsigt til uden at hidføre de paagældende Medlemmers Ruin at gennemføre fuld Dækning for Tabene, er der gennemført en Lov, som gør det muligt at afskrive op til 1,5 Mill. Kr. som Tab paa disse Foreninger. Samtidig er Afdragstiden forlænget fra 10 til 20 Aar.

Rigsdagen har enstemmigt vedtaget Loven.

Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere.

Paa Foranledning af Landbrugsminister *Bording* er der gennemført en Lov om *Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere*.

Loven tilsigter Oprettelse af Indkøbsforeninger til Erstatning for de hidtidige Driftslaane foreninger for mindre Jordbrugere.

Den Finansministeren givne Bemyndigelse til at yde Laan til Driftslaane foreninger for mindre Jordbrugere udløber med Udgangen af Finansaaret 1939—40. Driftslaane foreningerne har mange Stedet *kun virket som Laane foreninger*, saaledes at Husmændene i mange Tilfælde ikke har kunnet skaffe sig gode Dyr og Redskaber til rimelige Priser. Denne Mangel formenes at kunne afhjælpes, naar *Husdyr og Redskaber udelukkende indkøbes af Foreninger, der har større samlede Midler til Raadighed*, og særlig naar Indkøbene centraliseres i et Fællesindkøb for alle Foreninger og deres Medlemmer.

10 Millioner Kr. til Udlaan.

Landbrugsministeren kan meddele Stadfæstelse paa Vedtægter for Indkøbsforeninger, hvis Formaal udelukkende skal være at foretage Indkøb af Husdyr og Landbrugsredskaber til Foreningens Medlemmer. Ved Optagelse i Foreningen skal Medlemmerne tegne en Garanti paa mindst 50 og ikke over 300 Kr. samt et Indskud paa 10 Kr., der henlægges til Foreningens Reservefond. Af Statslaanefondens Midler kan der i Femaaret 1939—40 til 1943—44 stilles indtil 10 Mill. Kr. til Raadighed til Udlaan til Indkøbsforeningerne.

De tidligere Driftslaane foreninger standser deres Udlaansvirksomhed med Udgangen af indeværende Finansaar, og Restgælden til Statslaanefonden indbetales i Løbet af 5 Aar. Finansministeren kan indrømme Henstand og i særlige Tilfælde Eftergivelse af Restgælden.

I Folketing og Landsting vedtoges Loven mod de Konservatives Stemmer. Partiet stemte imod ud fra sin kooperationsfjendtlige Indstilling.

Fortrinsret i Høsten.

I Lighed med tidligere Aar er der paa Forslag af Landbrugsministeren vedtaget en Lov om Fortrinsret i Høsten for Gæld, der stiftes af Landmænd til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning.

Loven er af begge Ting vedtaget enstemmigt.

Udvidelse af Politiet.

Justitsministeren fremsatte den 24. November i Folketinget Forslag om Ændring af Tjenestemandslovens Regler om Politistyrken.

Ved den ved Lov af 18. Maj 1937 skete Nyordning af Politiets Forhold blev det kommunale Politi fra Lovens Ikrafttræden den 1. April 1938 underlagt Staten, og de hidtidige kommunale Polititjenestemænd blev normeret som Statstjenestemænd. Ved denne Normering gennemførtes ikke nogen Udvidelse af Antallet af de tidligere kommunale Polititjenestemænd. Spørgsmaalet om at søge gennemført en yderligere Udvidelse af Politistyrken var allerede da under Overvejelse, idet der fra en Række Politikredse var fremsat Ønske om Styrkeudvidelse med ialt 285 Mand til Ordenspolitiet og 44 Mand til Kriminalpolitiet. Rigspolitichefen foretog en nærmere Undersøgelse af disse Krav, der i det væsentlige maatte anses for særdeles begrundede.

Nye Opgaver for Politiet.

Efter Politilovens Ikrafttræden er der ved Lov om Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb paalagt Politiet en Række Opgaver paa et helt nyt Omraade, hvortil der kun kan benyttes indøvet og politimæssigt uddannet Personale. Luftværnslovene indeholder ganske vist Hjemmel til Udskriv-

ning af visse værnepligtige, som ikke er indkaldt til Tjeneste, eller som er kasseret til Krigstjeneste, til Udøvelse af Hjælpe-tjeneste under Luftværnstillstand, men uanset dette vil Løsningen af de her omhandlede Opgaver kræve en meget betydelig Udvidelse af Politistyrken. Ministeriet har forhandlet med Rigspolitichefen om, i hvilket Omfang en Udvidelse bør finde Sted, og har derefter fra Rigspolitichefen modtaget Indstilling om, at der snarest gennemføres en Udvidelse.

Udvidelsen.

De af Rigspolitichefen foreslaaede Udvidelser, som er tiltraadt af Justitsministeren og nu er ophøjet som Lov, andrager: 1 Politiinspektør, 6 Politikommissærer, 19 Politiassistenter, 318 Overpolitibetjente og 141 Politibetjente.

Naar Tallet paa Overpolitibetjente er saa stort skyldes det, at man har ændret Inspektionsbetjentenes Titel til Overbetjente. Den reelle Forhøjelse andrager 73 Mand.

De med Lovens Gennemførelse forbundne øjeblikkelige Udgifter er af Rigspolitichefen anslaaet til: Lønninger ca. 1,000,000 Kr. aarlig. Anskaffelse af første Uniform ca. 90,000 Kr.

Herved bemærkes, at der for saa vidt angaar Politibetjentsstillinger er regnet med Lønninger som for Prøvebetjente.

I Anledning af Udvidelsen vil der endvidere blive Spørgsmaal om Anskaffelse af nogle Motorvogne og forskellig anden Udrustning og Kontorinventar.

Behandlingen i Folketinget.

Om Opgaverne for den forøgede Politistyrke ud over Luftværnstjenesten udtalte vort Partis Ordfører, *Hedtoft-Hansen*, ved Forslagets første Behandling:

»Det andet Formaal, som en beskeden Del af den foreslaaede Mandskabsforøgelse skulde opfylde, var at muliggøre en Udbygning af Sikkerhedspolitiet, det vil sige den Kategori af Politifolk, der har med den mere politisk farvede Kriminalitet, Tilsyn med Fremmede og lignende at gøre. Den triste Udvikling ude i Europa, der har øget Emigranternes Skarer med nye Titusinder, er jo ogsaa følelig her i Landet og nødvendiggør en Udbygning af vort Kontrolapparat. Det er en kendt Sag, at Emigranternes vanskelige Stilling yderligere besværliggøres derved, at en Række kriminelle Elementer, politiske Spioner og Provokatører, søger at snige sig ind i deres Rækker og gør den i Forvejen overmaade besværlige politimæssige Kontrolopgave endnu mere indviklet. Hertil kommer nu de Spionsager, som i den sidste Tid har opskræmt dansk Offentlighed. Naar man betænker de Stillinger, en Del af de implicerede indtog, og deres formentlig meget gode Forbindelser, finder man Anledning til at komplimentere Politiet og dets Ledelse for disse Sagers Opklaring. Jeg ønsker hertil at føje en Op-

fordring til de danske Myndigheder om fremtidig at vise megen Forsigtighed med Hensyn til Anerkendelse af tvivlsomme Udlændinge som Korrespondenter eller lignende.«

Politisk Kriminalitet.

»Medens baade Emigranttilsynet og Spionsagerne er Forhold og Opgaver, der, om jeg saa maa sige, er paaført os udefra, er der en tredie Ting, som nødvendiggør en effektiv politimæssig Sikkerhedstjeneste. Jeg tænker her paa det, man kunde kalde Kriminaliseringen af det politiske Liv i Danmark. Vi har jo i den sidste Tid oplevet baade Pengeafpresningsforsøg og politisk Indbrud. Nu er der efter min Mening ingen Anledning til at gøre disse Affærer større, end de i Virkeligheden er, men jeg ønsker ved denne Lejlighed at understrege, at det betragtet fra et samfundsmæssigt og demokratisk Synspunkt er nødvendigt, at der sættes haardt ind mod denne Udvikling i Retning af at kriminalisere og brutalisere det politiske Liv, og det er nødvendigt, at det fornødne Mandskab til at tage disse Opgaver op virkelig er til Raadighed, saaledes at dette Onde kan bekæmpes hurtigt og effektivt.«

Elgaard, Venstre, mente ikke, at der forelaa noget, som nødvendiggjorde Udvidelsen, og kunde først senere tage Stilling til Forslaget, medens den konservative Ordfører tilsagde velvillig Behandling. Den radikale Ordfører, *Hassing-Jørgensen*, paa-pegede, at der i Virkeligheden allerede før Vedtagelsen af Loven om Enhedspoliti havde været Trang til Udvidelse, idet Kommunerne havde holdt sig afventende med Hensyn til Nyansættelser og overladt Initiativet hertil til Staten. Det frie Folkeparti samt Kommunerne vilde i Lighed med Venstre afvente Resultatet af Udvalgsbehandlingen.

Lovforslaget var til 2. Behandling den 15. Februar. Vort Partis Ordfører, *Hedtoft-Hansen*, motiverede de stillede Ændringsforslag, der imødekommer forskellige Ønsker fra Kriminal- og Ordenspolitiet. Ændringerne medfører en Omordning, der vil give bedre Arbejds- og Avancementsforhold. Den konservative Ordfører, *Hasle*, kunde tiltræde Forslaget: »...det er en beskedn Politistyrke, Danmark har. Vi har faaet en ret stærk Overbevisning om, at det er rimeligt, at en Udvidelse af Politiet finder Sted,« udtalte *Hasle*.

Socialdemokrater, Radikale og de Konservative gik ind for Loven. Efter at den var vedtaget i Folketinget og ændret ganske uvæsentlig i Landstinget, blev den vedtaget i Folketinget ved en eneste Behandling. 73 stemte for, 20 Medlemmer stemte ikke.

Politiet i Hovedstaden.

Ved et gennemført Lovforslag rettes en Urimelighed, som tidligere har indsneget sig i Lovgivningen, hvorefter Staten skulde overtage Udgifter paa 36,000 Kr., som rettelig burde afholdes af Københavns Kommune. De tilsvarende Udgifter afholdes alle andre Steder i Landet af de paagældende Kommuner, hvilket nu ogsaa vil blive Tilfældet for Københavns Vedkommende.

Straffeloven.

I December 1936 nedsatte Justitsministeren et Udvalg, som i April 1938 har afgivet Betænkning angaaende en Række Straffelovsproblemer. Bestemmelserne om de borgerlige Rettigheder er ændret gennem særlig Lovgivning og blev derfor ikke medtaget i det Forslag om *Ændringer i og Tilføjelser til Borgerlig Straffelov*, som fremsattes af Justitsminister *Steincke* i Landstinget den 13. Januar, og som gennemførtes af Regeringspartierne, idet Venstre, Konservative, Bondepartiet og Retsforbundet stemte imod, medens Kommunisterne undlod at stemme.

Lovens interessanteste Bestemmelser er Indførelse af *Dagbodssystemet*, *Ændringer i Paragrafferne om Forbrydelse mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed, Forbrydelse mod den offentlige Orden og Fred samt Freds- og Æreskrænkelser*.

Dagbodssystemet.

I det af Regeringen 1924 og 1929 fremsatte Straffelovsforslag var der optaget Bestemmelser om Indførelse af Dagbodssystemet. Paa Grund af Landstingets Modstand kunde Sagen ikke dengang gennemføres, men det fastsattes, at der ved Udmaaling af Bødestrafpen skulde tages særlige Hensyn til den skyldiges Betalingsevne. Domstolenes »særlige Hensyntagen« har ikke virket overbevisende, og den nu vedtagne Lov gaar da ud paa, at der skal kunne idømmes fra 1 til 60 Dagbøder.

Ordningen vedrører kun Bøder, der fastsættes af en Domstol — altsaa ikke Politisager — og er kun gældende inden for *Straffelovens* Omraade. Størrelsen af den enkeltes Dagbod fastsættes til et Beløb svarende til den paagældendes gennemsnitlige Dagsindtægt eller den Understøttelse, han modtager. Dagbøden kan dog ikke gaa under 2 Kr. Der gives i Loven Hjemmel for, at saavel Forhøjelse som Nedsættelse kan finde Sted efter Domstolenes nærmere Skøn under Hensyn til den paagældendes Livsvilkaar, derunder Formue, Forsørgerpligter og andre Forhold, f. Eks. Afbetalingspligter, Gæld, Alderdom, Sygdom m. m.

Forvandlingsstraffen for 1 Dagbod sættes til 1 Dags Hæfte eller Fængsel.

Det bestemmes ved Lov, i hvilket Omfang de fastsatte Regler om Dagbøder vil være at bringe til Anvendelse ved Fastsættelsen af Bøder for Overtrædelse af andre Love. For saa vidt angaar Love, hvor Spørgsmaalet om Dagbødernes Anvendelse er af mindre væsentlig Betydning, kan der dog efter forudgaaende Forhandling mellem Justitsministeren og vedkommende Fagminister ved kongelig Anordning træffes saadan Bestemmelse.

Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed.

Den tidligere Straffelov fastsatte samme Straf for den, der ved offentlige Udtalelser tilskynder til fjendtlige Forholdsregler mod den danske Stat, som for den, der offentlig tilskynder til fremmeds Magts Indblanding i den danske Stats Anliggender.

Da det imidlertid maa anses for en langt grovere Lovovertrædelse at fremkalde Fare for ligefrem fjendtlige Forholdsregler end at fremkalde Fare for en Indblanding fra en fremmed Stats Side af enhver anden Art, er den paagældende Paragraf delt i 2 Stykker, saaledes at der fastsættes forskellige Strafferammer for hvert af de nævnte Forhold. Saaledes som Bestemmelsen nu er formuleret, vil Domstolene formentlig ogsaa være tilbøjelige til i højere Grad end tidligere at ramme Udtalelser, der fremkalder Fare for en Indblanding, saaledes at Bestemmelsen vil medføre, at der udvises større Forsigtighed ved Fremsættelse af saadanne Udtalelser, for hvilke der kan idømmes op til 3 Aars Fængsel.

Under Hensyn til Forholdenes Udvikling i Verden er det ogsaa her i Landet blevet nødvendigt at have Midler til paa effektiv Maade at kunne skride ind mod Personer, der her gør sig skyldige i Spionagehandling og dermed beslægtede Forbrydelser.

I denne Henseende var den tidligere Straffebestemmelse, der kun ramte Spionagehandling til Fordel for fremmed militært Efterretningsvæsen, mangelfuld. Da Strafbarheden af Spionagehandling ikke bør være begrænset til Tilfælde, hvor vedkommende fremmede Efterretningsvæsen er af militær Karakter, og da dette Krav endvidere har givet Anledning til bevismæssige Vanskeligheder, er Paragraffen ændret saaledes, at Bestemmelsen kommer til Anvendelse i alle Tilfælde, hvor det drejer sig om Virksomhed til Støtte for en fremmed Stats Efterretningsvæsen.

Medens Straffebestemmelserne iøvrigt i tilstrækkeligt Omfang hjemlede Adgang til Indskriden, var de fastsatte Strafferammer overordentlig milde. At den højeste Straf for Bistand

til fremmed Efterretningsvæsen var 2 Aars Fængsel, synes saaledes ganske urimeligt. Der er derfor foretaget en væsentlig Skærpelse af Strafferammerne, nemlig op til 8 Aars Fængsel.

Forbrydelser mod den offentlige Myndighed.

De hidtidige Bestemmelser var saaledes begrænset, at de kun fandt Anvendelse, naar Truslen om Vold var fremsat direkte til den paagældende Tjenestemand, *hvorimod Bestemmelsen ikke fandt Anvendelse, naar en Trusel fremsattes i Pressen, paa offentligt Møde eller andetsteds.* Endvidere omfattede Bestemmelsen *kun Trusler om Vold*, medens Trusler om Tilføjelse af *andre Onder* ikke kunde rammes efter disse Bestemmelser.

Hvor det drejer sig om Personer, der har Myndighed til at træffe egentlig Afgørelse vedrørende *retslige* Forhold, saaledes Dommere, overordnede Tjenestemænd indenfor Politi og Anklagemyndighed og andre overordnede administrative Myndigheder, fandt Ministeriet det urimeligt, at Bestemmelsens Rækkevidde var saa begrænset.

Der er derfor som nyt Stykke optaget en Bestemmelse, hvorefter den særlige Strafferamme skal komme til Anvendelse, naar der fremsættes Trusel om Vold, om Frihedsberøvelse eller om Sigtelse for strafbart eller ærerørige Forhold mod nogen, der af det offentlige er tillagt Domsmyndighed eller Myndighed til at træffe Afgørelse vedrørende Retsforhold eller vedrørende Haandhævelsen af Statens Straffemyndighed, i Anledning af Tjenesten eller Hvervet.

Offentlig Meddelelse om fortrolige Forhandlinger.

I Loven er optaget Bestemmelser om Straf for den, som uretrettiget giver offentlig Meddelelse om Forhandlinger inden for Kommissioner og Udvalg, der er nedsat af Regeringen, saafremt det enten af Regeringen eller af vedkommende Kommission eller Udvalg selv er fastsat og offentlig meddelt, at Forhandlingerne er hemmelige.

Endvidere er følgende Bestemmelse indsat i Loven:

Med Bøde, Hæfte eller under skærpede Omstændigheder med Fængsel indtil 6 Maaneder straffes den, der offentliggør bevidst usande Gengivelser eller falske Citater af Meddelelser om faktiske Forhold fremsat i Retsmøder eller givet i Rigsdagens, kommunale eller offentlige Raads eller Myndigheders Møder.

Paa samme Maade straffes den, som bevidst usandfærdig offentligt tillægger en offentlig Myndighed Handlinger, som den ikke har foretaget, naar dette er egnet til at skade Landets Interesser i Forhold til Udlandet.

Forbrydelse mod den offentlige Orden og Fred.

Paa Foranledning af en Henvendelse fra Københavns Politier foretaget en Række Ændringer af Straffeloven, hvorved der gives Hjemmel til Anholdelse og Fængsling af Personer, der er sigtet for Overtrædelse af Straffeloven, hvor Overtrædelsen foreligger som Led i paatænkte eller i Gang værende, endnu ikke overskuelige Anslag mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed eller mod Statsforfatningen og de øverste Statsmyndigheder, og man anser det derfor for nødvendigt at der aabnes Mulighed for at anvende de mest effektive Midler til Sagens Opklaring, derunder Anholdelse og Fængsling af den sigtede.

Da Straffen for de nævnte Forbrydelser, saaledes som Forholdene har udviklet sig i de senere Aar, i de alvorligere Tilfælde trængte til en Skærpelse, er Straffens Maksimum forhøjet til Fængsel i 3 Maaneder. De nævnte strafbare Handlinger er herved undergivet Statsadvokatens Paatale, og der vil heretter være Hjemmel i Retsplejeloven til at anholde de sigtede, ligesom efter Omstændighederne Varetægtsfængsel kan anvendes.

Der optages Bestemmelser om Straf for den, *som offentligt billiger Forbrydelser* mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed eller mod Statsforfatningen og de øverste Statsmyndigheder — hvilket hidtil har været straffrit — ligesom der fastsættes Straffebestemmelser, for den, som ved Larm eller Uorden forstyrrer Rigsdagens eller kommunale Raads Møder.

Politisk Indbrud.

De nazistiske Indbrud og Dokumenttyveriet i Socialdemokratisk Forbund har maaske klarere end noget andet vist, at Nazisterne ikke vil undlade at bruge selv de mest lyssky Midler i Kampen mod Demokratiet — og Sagerne angaaende disse Tyverier har aabenbaret, at Straffeloven aldeles savnede effektive Straffebestemmelser at bringe i Anvendelse overfor politiske Gangsters. Indbrud, Fjernelse af Dokumenter og Offentliggørelse af deres Indhold rammes saaledes ikke af Lovens Bestemmelser om Tyveri, da der ikke foreligger *Berigelseshensigt*. Kun Bestemmelserne om Krænkelser af Husfreden, eventuelt om Hærværk kan bringes i Anvendelse mod Dokumenttyverne.

Der er derfor optaget en ny Straffebestemmelse, der paa mere effektiv Maade kan ramme disse Handlinger og som ogsaa i højere Grad tager Sigte netop paa saadanne Handlinger, der ikke alene indeholder en grov Krænkelser af Husfreden, men tillige *en ganske uberettiget Indtrængen i andres Privathemmeligheder*. En saadan Bestemmelse bør imidlertid ikke alene kunne

komme til Anvendelse, hvor det drejer sig om Krænkelser af politiske Partier eller iøvrigt Krænkelser af mere politisk Karakter, men ogsaa hvor det drejer sig om Krænkelser af offentlige eller private Virksomheder, f. Eks. paa Tilegnelse paa tilsvarende Maade af fortrolige Oplysninger om en Forretnings indre Forhold m. m.

Efter Loven fastsættes der herefter Straf af Fængsel indtil 1 Aar eller under formildende Omstændigheder af Hæfte for den, der skaffer sig Adgang til fremmed Hus eller Husrum med det Formaal at tilegne sig Dokumenter, Forretningsbøger og lignende eller at gøre sig bekendt med disses Indhold. *Har Handlingen haft Karakter af Indbrud*, eller er den planlagt af en Organisation, eller har den været forbundet med Vold paa Person, kan Straffen stige til Fængsel indtil 4 Aar.

Fredskrænkelser.

Afsnittet indeholder tillige Bestemmelser om Bøde eller Hæftestraf for den, der krænker nogens Fred

- 1) ved at bryde Brev eller iøvrigt skaffe sig nogen til en anden rettet lukket Meddelelse eller unddrage nogen en saadan,
- 2) ved uden rimelig Grund at skaffe sig Adgang til en andens Gemmer,
- 3) ved offentlig Meddelelse om nogens rent private, hjemlige Forhold,
- 4) ved offentlig Meddelelse om andre Privatlivet tilhørende Forhold, som med rimelig Grund kan forlanges unddraget Offentligheden.

Jødeforfølgelser straffes.

I Loven er optaget en Bestemmelse om, at den, »der ved Udspredelse af falske Rygter eller Beskyldninger forfølger eller ophidser til Had mod en Gruppe af den danske Befolkning paa Grund af dens Tro, Afstamning eller Statsborgerforhold, straffes med Hæfte eller under formildende Omstændigheder med Bøde. Er Rygterne eller Beskyldningerne fremsat i trykt Skrift eller paa anden Maade, hvorved de er naaet ud til en større Kreds, er Straffen Hæfte eller under skærpede Omstændigheder Fængsel indtil 1 Aar.«

Partiernes Stilling.

Venstre og Konservative nægtede at medvirke til Gennemførelsen af disse Bestemmelser, som er i Stand til at dæmme op for Bevægelser, der har Undergravning af Folkestyret til Formaal.

Efter Forslagets Fremkomst startede den konservative Presse med »Berlingske Tidende« i Spidsen en kraftig Kampagne mod

Straffebestemmelserne. At *Schweiz* i 1938 har indført langt mere vidtgaående Bestemmelser til Værn for Demokratiet er fuldstændig undgaaet de paagældende Blades Opmærksomhed; man har derimod opdaget, at Justitsminister *Nellemann* i 1885 ved en *provisorisk Lov uden om Rigsdagen* gennemførte Straffebestemmelser, der paastaas at ligne den Lovgivning, som nu er gennemført i en *Rigsdag, der er fremgaaet af frit Valg*. Paastanden har overhovedet ingen Rod i Virkeligheden, hvilket vil erkendes ved en Betragtning af de 3 Paragraffer, som Agitationen koncentrerede sig om.

1. Billigelse af Forbrydelser mod Staten.

Efter den gennemførte Lov straffes den, der udtrykkeligt billiger Forbrydelse mod Statens *Selvstændighed og Sikkerhed* eller mod *Statsforfatningen og de øverste Statsmyndigheder*.

Efter *Nellemanns Provisorium* straffes enhver, »som i Tale eller Skrift henvendt til Publikum i Almindelighed eller til Forsamlinger, raader eller opfordrer til at begaa Handlinger, der falder ind under bestaaende Straffelove« — altsaa alle strafbare Handlinger i det hele taget.

2. Ophidselse til Had.

Loven indeholder Forholdsregler mod »den, der ved Udspredelse af falske Rygter eller Beskyldninger forfølger eller ophidses til Had mod en Gruppe af den danske Befolkning paa Grund af dens Tro, Afstamning eller Statsborgerforhold«, medens *Provisoriet* af 1885 omfatter enhver, der i Tale eller Skrift paa en for den offentlige Ro og Orden faretruende Maade »ophidses *Klasser eller Dele af Befolkningen* til Had og Forbitrelse eller til Voldsgerninger *imod andre Klasser eller Dele af den*« — en Udformning, der tillod Fortolkning aldeles efter Magthavernes Skøn, medens den nu gennemførte Paragraf indskrænker Strafbarheden til Ophidselse paa Grund af Tro, Afstamning eller Statsborgerforhold.

3. Løgnagtig Propaganda.

Efter Loven straffes den, som bevidst usandfærdigt offentlig tillægger offentlige Myndigheder Handlinger, som de ikke har foretaget, naar dette er egnet til at skade Landets Interesser i Forhold til Ulandet, altsaa kun bevidst løgnagtig, falsk og skadelig Propaganda. *Provisoriet* opererer med et saa besynderligt og udefinerbart Begreb som »opdigtede Kendsgerninger«(!), idet enhver, som fremsætter »opdigtede eller forvanskede Kendsgerninger for derved at gøre Statens Indretninger eller Regeringens Foranstaltninger forhadte eller foragtelige«, straffes. Ogsaa her bevæger de gennemførte Bestemmelser sig inden for bestemt afgrænsede Rammer, medens *Nellemanns* diktatorisk udstedte Forordning muliggjorde Tiltale og Straf for omtrent enhver ubehagelig Ytring.

Enhver Sammenligning mellem de nye Paragraffer, — der værner selve det demokratiske System mod dets Undergravere — og *Provisoriet* af 1885, der udstedtes af en diktatorisk Regering for at ramme en demokratisk Opposition, som talte paa Folkeflertallets Vegne — er derfor hen i Vejret.

Visse Dele af den radikale Presse har ligeledes følt sig kaldet til at lufte ekstraordinære »frisingede« Meninger. I »*Fyns Venstreblad*« hedder det saaledes, at Justitsministerens Forslag vil »næppe møde ubetinget Tilslutning fra andre Sider end hans egne Partifæller, der vel maa formodes at være forpligtede til uden Kritik at skulle sluge selv de værste Uhyrligheder i Forslaget.« »*Politiken*« anser en Del af Bestemmelserne for »saa urimelige, at det forhaabentlig ogsaa vil være iøjnefaldende for Rigsdagen.« Her overfor er det tilstrækkeligt at anføre den radikale Ordførers Tale. Fog Petersen udtalte bl. a.:

».....det er min Opfattelse, at det store Flertal i vor Befolkning med Tilfredshed vil se paa, at der bliver taget fast om Nælden, om det Ukrudt, som er føget over Hegnet, hvor det spirer alt for stærkt frem.«

»Derfor tror jeg, det vil være forholdsvis let at forme dette Forslag saadan, at det imødekommer Befolkningens berettigede Ønsker om at sætte Statsmagten i Stand til at hævde sig over for disse nye Metoder, og dog tillige bevare den Ytringsfrihed, som vi alle betragter som et umisteligt Gode.«

Iøvrigt har det sikkert bedrøvet visse radikale Redaktører at erfare, at Lovforslaget inden Fremsættelsen var gennemdrøftet i et af Regeringspartierne nedsat Fællesudvalg bestaaende af 5 Socialdemokrater og 4 Radikale. Udenrigsminister *Munch* har deltaget i Udvalgets Arbejde, fhv. Justitsminister *Zahle* har deltaget i Redaktionen af Paragrafferne, og Forslaget blev naturligvis fremsat paa *den samlede Regerings Vegne*.

Loven vedtoges med Regeringspartiernes Stemmer, idet baade Venstre, Konservative, Bondeparti og Retsforbund stemte imod. Kommunisterne undlod at stemme.

Bevæarterloven.

Handelsministeren fremsatte i Folketinget den 14. December *Forslag til Lov om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke*.

En Betænkning, afgivet af Alkoholkommissionen af 1934, danner Grundlaget for det fremsatte Lovforslag, der vedtoges med Tilslutning af alle Partier. Kommissionsbetænkningen er enstemmig med Undtagelse af Lukketidsbestemmelserne, paa hvilket Omraade Lovbestemmelserne følger Kommissionens Flertal.

De nye Lukkebestemmelser.

Beværtninger skal holdes lukket i Tiden fra Kl. 24 til Kl. 5. I Politivedtægten kan det dog bestemmes, at Beværtninger skal lukkes til et

tidligere Tidspunkt end Kl. 24. Kommunalbestyrelsen kan endvidere, naar særlige ædruelighedsmæssige Hensyn taler derfor, fastsætte, at bestemt angivne Beværtninger med Ret til Udskænkning af stærke Drikke skal lukke til et nærmere fastsat Tidspunkt, der ligger før almindelig Lukketids Indtræden.

Politiet kan give et af Kommunalbestyrelsen nærmere fastsat Antal Beværtere Tilladelse til at holde aabent efter Kl. 24 eller den eventuelt fastsatte tidligere Lukketid, dog længst til Kl. 1. Tilladelsen kan til enhver Tid tilbagetages af Politiet, saafremt dens Benyttelse giver Anledning til Uorden eller Ulemper. For Tilladelsen ydes til Kommunens Kasse en aarlig Afgift, der fastsættes for hvert enkelt Tilfælde af Kommunalbestyrelsen.

Morgenforbudet bortfalder.

Ved Beslutning af Kommunalbestyrelsen *kan* det endvidere fastsættes, at der ikke i Beværtninger maa udskænkes eller nydes stærke Drikke i Tiden fra Kl. 5 til Kl. 8. Træffes saadan Bestemmelse, kan det samtidig fastsættes, at der ikke i handlendes og andre næringsdrivendes samt Brugsforeningers Butikker og Udleveringssteder i det paagældende Tidsrum maa forhandles eller fordeles stærke Drikke. Det samme gælder Salg af stærke Drikke i Haandkøb fra Apoteker og disses Udsalgssteder.

Hvis der paa Grund af særlige Forhold opstaar Fare for den offentlige Ro og Orden, kan Politiet i det Omfang, det skønnes nødvendigt, som en forbigaaende Foranstaltning forbyde Udskænkning af og Handel med stærke Drikke i Politikredsen eller i en Del af denne og efter Omstændighederne paabyde de paagældende Forretningers Lukning. Den trufne Beslutning kan indankes for Justitsministeren, der efter Forhandling med Handelsministeren afgør Sagen. Indbringelse af Beslutningen for højere Myndighed har ikke opsættende Virkning. Politiet kan meddele Vært og Personale Tilhold om ikke at nyde stærke Drikke sammen med Gæsterne.

Servering til Kl. 2.

Politiet kan give et af Kommunalbestyrelsen nærmere fastsat Antal Beværtere Tilladelse til at beholde Gæster siddende og beværte disse efter Lukningen, dog ikke længere Tid end 2 Timer derefter og længst til Kl. 2. For saadanne Tilladelser ydes til Kommunens Kasse en aarlig Afgift, der fastsættes for hvert enkelt Tilfælde af Kommunalbestyrelsen.

Det Tidspunkt, efter hvilket Gæster ikke maa forblive i Beværtningen, skal angives ved tydelige Opslag i Beværtningslokalerne. I den Tid, i hvilken Gæster ikke maa opholde sig i Lokalerne, maa disses Vinduer ikke uden Politiets Tilladelse være tildækket.

Marketenderier.

Til at drive Marketenderi udkræves Tilladelse fra Politiet. Stærke Drikke — d. v. s. destillerede eller gærede Drikke samt Øl med 2¼ Vægtprocent Alkohol eller derover — maa ikke udskænkes i Marketenderier uden for de almindelige Spisetider, og Marketenderier maa kun holde aabent fra ½ Time før Arbejdstidens Begyndelse til ½ Time efter dens Slutning. Hvis der jævnlig forekommer Drukkenskab, kan

Bevillingen inddrages for bestandig eller for et nærmere fastsat Tidsrum. Omsætningen af stærke Drikke i Marketenderier er fritaget for Afgift.

Derimod vil den Tilladelse, som Lovforslaget giver Pensionater til at tage Personer i Logi for 2 Nætter ad Gangen, medføre Afgiftspligt for hele Omsætningen af stærke Drikke.

De nye Lukkebestemmelser træder i Kraft den 1. Juni 1939, de øvrige Bestemmelser træder i Kraft den 1. Januar 1940.

Tab af borgerlige Rettigheder.

Justitsminister *Steincke* fremsatte i Folketinget den 20. Januar Forslag til Lov om *ændret Affattelse af forskellige Bestemmelser i Borgerlig Straffelov med flere Love*.

Samtlige Partier tilsluttede sig Forslaget. Den vedtagne Lov vedrører Bestemmelserne om Frakendelse af de borgerlige Rettigheder.

Ved Straffelovens § 78 blev det i 1930 fastsat, at naar nogen for en Forbrydelse, begaaet efter det fyldte 18. Aar, dømmes til Fængsel, herunder dog ikke Ungdomsfængsel, eller til Indsættelse i Arbejdshus eller til at tages i Sikkerhedsforvaring, og han findes at have gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, skal de borgerlige Rettigheder frakendes ham ved Dommen.

Bestemmelserne har i flere Henseender virket uheldigt, idet den øvrige Lovgivning f. Eks. gjorde Adgangen til at drive Næring betinget af, at vedkommende var i Besiddelse af de borgerlige Rettigheder.

Ved den nu gennemførte Lov *ophæves § 78*, hvorved den *samlede Frakendelse* af de borgerlige Rettigheder ikke mere vil finde Sted; men der vil for hver af de enkelte Rettigheder blive truffet Bestemmelse om, hvilke Vandelsbetingelser, der kræves opfyldt for Rettighedens Udøvelse. Efter Loven vil disse Betingelser blive fastsat i hvert enkelt Tilfælde efter en Prøvelse af, hvorvidt og i hvilket Omfang det er nødvendigt at fastsætte Indskrænkninger, saaledes at man undgaar den hittidige uheldige Uniformering af Betingelserne ved Benyttelsen af staaende Formularer.

Mødrehjælpsinstitutioner.

Socialminister *Ludvig Christensen* fremsatte den 17. Januar i Folketinget Forslag til Lov om Mødrehjælpsinstitutioner. I Svangerskabsloven — hvis Ikrafttræden er udsat til 1. Oktober 1939 — er paabudt Oprettelse af Klinikker *i Forbindelse med Sygehusene*, paa hvilke der bl. a. skal kunne gives svangre Kvinder Raad og Vejledning med Hensyn til deres Svangerskab.

I Befolkingskommissionens Betænkning, afgivet i Januar 1938, foreslaas Mødrehjælpsinstitutioner oprettet som selvstændige Virksomheder *uden Tilknytning til Sygehusene*. Dette vil ske ved Gennemførelsen af den nu vedtagne Lov, der falder i fire Afsnit.

1. Opgaver.

Ved det offentlige Foranstaltning oprettes Mødrehjælpsinstitutioner, som har til Formaal at give svangre Kvinder personlig, social og juridisk Bistand, Raad og Vejledning med Hensyn til deres Svangerskab, derunder om den Hjælp af økonomisk og lægelig Art, der under Svangerskabet og efter Fødslen staar til Raadighed for dem selv eller til Hjælp ved Forsørgelse af det ventede Barn.

Det paahviler Mødrehjælpsinstitutionerne at organisere Hjælp af hygiejnisk og social Art; for enligstillede Mødre bør der saaledes være *Adgang til Ophold* — eventuelt i Forbindelse med Arbejdsydelse — før og efter Fødslen *paa Svangre- eller Mødrehjem* eller hos private, og Institutionerne skal i fornødent Omfang kunne afholde de hermed forbundne Udgifter. Institutionerne skal desuden udfolde Bestræbelser for, at der bliver givet almen Oplysning om Moderskabets Betydning og om Opgaver vedrørende Moderskabet af pædagogisk og sundhedsmæssig Art.

Saafremt en svanger Kvinde, der ønsker sit Svangerskab afbrudt, henvender sig til en Mødrehjælpsinstitution, paahviler det denne at optage Forhandlinger med hende. Institutionen skal dels søge at afholde hende fra overilede Skridt, dels give hende Vejledning om Bistand og Hjælpemidler, der staar til hendes Raadighed, naar hun gennemfører Svangerskabet.

Mødrehjælpsinstitutionerne kan paatage sig Opgaver, der tjener til at forbedre Mødrenes Stilling, saaledes Tilvejebringelse af en betryggende Ordning vedrørende Barselpleje og Hushjælp under Barselperioden, Rekreationsophold efter Fødslen, Ydelse af Hjælp til Anskaffelse af Børnetøj, Udlæg af Forskud paa Underholdsbidrag fra det offentlige eller andre Opgaver, som Udviklingen maatte føre med sig.

2. Organisation.

Socialministeren bestemmer Antallet af Mødrehjælpsinstitutioner og deres Beliggenhed. Den enkelte Institution kan oprette Filialer og etablere Rejsetjeneste inden for sit Omraade. Det paagældende Amt — i Samraad med eventuelle andre Amter inden for Institutionens Virkeomraade — tager Initiativet til Dannelse af en Bestyrelse, der vælges af Amts- og Byraadene inden for Omraadet. Saafremt der dannes Foreninger til økonomisk Støtte af Institutionerne, kan disse Foreninger repræsenteres i Bestyrelsen. Bestyrelsen vælger en *kvindelig Leder*, som skal have gennemgaaet et anerkendt Kursus for Socialhjælper eller er i Besiddelse af en dermed ligestillet Uddannelse. Til Institutionen skal endvidere være knyttet en specialuddannet Læge; Lederen af et eventuelt Mødre- eller Svangrehjem skal være uddannet Sygeplejerske.

3. Økonomi.

Udgifterne ved Varetagelsen af den enkelte Mødrehjælpsinstitutionens Opgaver bæres med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen fordelt efter Amtskommunernes og Købstædernes Folketal inden for Institutionens Virkeomraade, dog saaledes at Folketallet i den By, i hvilken vedkommende Institution er beliggende, regnes dobbelt. Visse Udgifter beregnes at kunne dækkes af de Midler, som fra privat Side stilles til Raadighed.

4. Mødrehjælpens Fællesraad.

Ved Socialministerens Foranstaltning oprettes et Mødrehjælpens Fællesraad, der skal være raadgivende for Socialministeren med Hensyn til Gennemførelsen af denne Lov. Fællesraadet skal følge Udviklingen med Henblik paa Mødrehjælpsarbejdet og i fornødent Omfang vejlede de enkelte Institutioner og over for Socialministeren fremsætte Forslag til saadanne Foranstaltninger, som Udviklingen gør paakrævet. Fællesraadet skal give sin Vejledning og Støtte til det almindelige Oplysningsarbejde vedrørende Moderskabets Betydning, Opgave og Pligter og vedrørende den sundhedsmæssige Vejledning af Befolkningen paa det heromhandlede Omraade.

Formændene for Mødrehjælpsinstitutionernes Bestyrelse og Institutionernes Ledere er i Kraft af deres Stilling Medlemmer af Mødrehjælpens Fællesraad. Desuden udnævner Socialministeren 2 Medlemmer, repræsenterende henholdsvis Socialministeriet og Indenrigsministeriet (Sundhedsstyrelsen), 2 kvindelige Medlemmer, efter Indstilling henholdsvis af Danske Kvin-

ders Nationalraad og *De samvirkende Fagforbund*, 1 Medlem efter Indstilling fra Den almindelige danske Lægeforenings Hygiejnekomité, 1 Medlem efter Indstilling af Købstadforeningen og 1 Medlem efter Indstilling af Amtsraadsforeningen.

Retsforbundet undlod at stemme. Loven vedtoges med de øvrige Partiers Stemmer.

Svangerskabsloven.

Gennemførelsen af Loven om Mødrehjælpsinstitutioner overflødig gør Svangerskabslovens Bestemmelser om Klinikker i Forbindelse med Sygehusene. Ved en Lovændring er disse Bestemmelser derfor fjernet.

Kommunisterne undlod at stemme for Ændringen.

Retsmøders Offentlighed.

Justitsministeren fremsatte i Landstinget den 9. Februar Forslag om Ændringer i og Tilføjelser til Retsplejeloven. Forslaget blev ikke færdigbehandlet i den ordinære Samling, men gennemførtes i den overordentlige Rigsdagssamling.

En vis Gruppe af Bestemmelser er foranlediget af Henvendelser fra Politiet. De gaar ud paa at indskrænke Muligheden for, at Arbejdet med Undersøgelse af alvorlige, særlig statsfarlige, Forbrydelser paa afgørende Maade kan hæmmes.

Den midlertidige Udvidelse af Landsdommernes Antal, som foranledigedes ved Domsmandsordningens Gennemførelse, bibeholdes.

Aldersbestemmelserne for Dommere, der gennemførtes 1933, gøres gældende ogsaa for de sø- og handelskyndige Dommere.

Fagbevægelsen vælger Dommere ved Lærlingesager.

Endvidere indeholder § 9 nogle Regler, som er foranlediget ved en Henvendelse fra *Dansk Handels- og Kontor-medhjælperforbund*, der gaar ud paa, at i Sager angaaende Handelsbetjentes og Lærlinges Tjenesteforhold, hvori der medvirker 4 sagkyndige Dommere, skal der medvirke 2 Dommere tilhørende det underordnede Handelspersonale. Endvidere har Forbundet henstillet, at der gives dette Lejlighed til at deltage i Valget af Dommere hørende til det underordnede Handelspersonale. Disse Ønsker er i Loven imødekommet.

I Københavns søndre Birk oprettes et nyt Kriminaldommerembede som Følge af, at Retskredsens Indbyggertal fra 1911, da den blev oprettet, er steget fra 26,700 til 62,900.

Ransagning og lukkede Døre.

Den gennemførte Formulering af Bestemmelserne om Retsmøders Offentlighed afviger fra hidtil gældende Ret derved, at der aabnes Adgang til at lukke Dørene *i de Tilfælde, hvor navnlig Statens Forhold til fremmede Magter kræver det*. Ifølge Bestemmelsen gives der endvidere Adgang til at lukke Dørene under selve Domsforhandlingen, *men kun i ganske særlige Tilfælde og kun i første Instans, og endelig har man sikret sig, at der i saa Tilfælde skal optages en fyldig Gengivelse af det passede i Retsbogen, saaledes at det er muligt senere at komme til Klarhed over, hvad det egentlig er, der er foregaaet*.

Ændringen til § 194 a har et noget lignende Formaal. Efter denne Paragraf kan det, naar Hensynet til fremmede Magter eller til Opklaring af alvorlige Forbrydelser gør det ønskeligt, paalægges et Vidne ikke at omtale til nogen, hvad man forklarer til Politiet eller i et lukket Retsmøde, men det skal nøje angives for ham, paa hvilke Punkter han skal tie. Saafremt Paalægget meddeles af Politiet, kan Vidnet dog begære Spørgsmaalet forelagt i Retten, og Paalægget bestaar kun, indtil Sagen er paadømt eller bortfaldet.

Det har ofte været følt som en Mangel, at Retsplejeloven ikke aabnede nogen Mulighed for, at der i Politisager kunde foretages Ransagning uden ifølge Retskendelse, medmindre vedkommende samtykkede, eller Ransagningen foretoges paa de Steder, der særlig nævntes. Det har særlig voldt Ulempe i visse Arter af Sager, Sager om ulovlig Spiritusudskænkning, Smugkroer, som tillige ofte er Arnesteder for andre meget alvorlige Lovovertrædelser som Tyveri, Vold, Rufferi eller Alfonseri. Derfor har man fra Politiets Side meget stærkt ønsket Mulighed for at kunne benytte dette Efterforskningsmiddel, som Ransagning er, i paatrængende Tilfælde ogsaa uden at skulle afvente den Retskendelse, som ofte bevirker, at hele Sagen falder bort. Ogsaa ved Efterforskning af andre grovere Politiforseelser, Harsardspil, Overtrædelse af Vaabenlov eller Uniformslov, kan lignende Grunde gøre sig gældende. I Overensstemmelse med disse Ønsker, men inden for meget snævre Grænser, gives der en meget begrænset Adgang for Politiet til Ransagning, og der er taget alt muligt Forbehold gennem Tilføjelser om senere Retskendelse, Tilstedeværelse af Vidner m. v.

Presseomtale af Forbrydelser.

Der har staaet en hel Del Strid og været megen Diskussion om § 1017 a. Igennem en lang Række Aar har man *meget ofte* staaet over for det Tilfælde, at Pressens Omtale af en løbende Undersøgelse har lagt denne afgørende Hindringer i Vejen. Ofte vil ganske vist en Henstilling fra Politiets Side til Pressen om foreløbig ikke at omtale visse Punkter have den ønskede Virkning, men bryder et eller andet Blad et eller andet Sted i Landet ud, har man jo ikke Midler til at sikre den Loyalitet, som den øvrige Presse viser, og det kan efter Omstændighederne medføre meget uheldige Konsekvenser. Man har derfor spekuleret paa, hvordan man skulde undgaa disse Ulemper, ved at indføre en Adgang til ved Kendelse at forbyde offentlig Omtale af et Forhold, der af Hensyn til fremmede Magter ikke taaler Oplysning offentligt.

Loven er indskrænket hertil. Oprindelig var der foreslaet en lignende Adgang, naar det drejede sig om alvorlige Forbrydelser, men det var man betænkelig ved i Landstinget.

Yderligere er der i 2. Stykke til § 1017 a givet nærmere Regler om, hvornaar en saadan Kendelse om Tavshed bortfalder igen.

Loven vedtoges med 69 Stemmer (Soc. og Rad.) mod 37 (V., Kons., B., Retsforb. og Nz.).

Klageretten.

Justitsministeren fremsatte den 23. November i Landstinget Forslag til Lov om *Oprettelse af en særlig Klageret.*

Rettens Sammensætning.

Reglerne om, hvem der skal beklæde den særlige Klageret og dennes Opgaver, fremgaar af Lovens § 1, hvori det blandt andet hedder:

Begæringer om Genoptagelse af en Straffesag og Sager om disciplinær Forfølgning mod en Dommer behandles og paakendes af den særlige Klageret. Klageretten bestaar af 3 ordentlige Medlemmer, der efter Indstilling af Justitsministeren beskikkes af Kongen paa 10 Aar. De tre ordentlige Medlemmer skal være en Højesteretsdommer, en Landsdommer og en Underretsdommer.

I Sager om Genoptagelse af en Straffesag tiltrædes Retten desuden af to Personer, *hvoraf den ene skal være i Virksomhed som Sagfører* og udpeges blandt tre Personer, der hertil bringes i Forslag af Sagførerraadet, medens *den anden skal være en beskikket Universitets-*

lærer i Retsvidenskab eller en anden Jurist med særlig videnskabelig Uddannelse.

Den som Medlem beskikkede Højesteretsdommer udfører Hvervet som Klagerettens Præsident.

Disciplinærmyndighed over Dommere.

Med Hensyn til Klagerettens Funktion som Disciplinærmyndighed hedder det:

Enhver, der under Møde for en Ret anser sig krænket ved utilbørligt eller usømmeligt Forhold fra en Dommers Side, kan inden 14 Dage fremsætte Besværing herover for Rigsadvokaten til Indbringelse for den særlige Klageret.

Finder Justitsministeren, at en Dommer maa antages at have gjort sig skyldig i et Forhold, der maa svække eller gøre ham uværdig til den Agtelse og Tillid, som Dommerkaldet forudsætter, uden at der dog er Tale om et efter Straffeloven strafbart Forhold, finder tilsvarende Regler Anvendelse.

Det samme gælder, hvor Dommen i en mod en Dommer rejst Straffesag ikke medfører Embedsfortabelse, og denne Virkning af Ministeren skønnes paakrævet.

Sagen bliver af Rigsadvokaten skriftlig at forelægge Klageretten. Finder Rigsadvokaten, at en fremsat Besværing efter Klagerens egen Fremstilling er aabenbar grundløs eller ikke falder ind under Bestemmelserne, eller mener han, at en Klage angaaende det samme Forhold tidligere er afvist af Klageretten som ugrundet, henleder han ved Fremsendelsen Rettens Opmærksomhed herpaa; Klagen kan da straks uden yderligere Forhandling afvises af Klageretten. I andre Tilfælde afæsker Retten vedkommende Dommer en Erklæring om det paaklagede Forhold.

Finder Retten Klagen ugrundet, kan der paalægges Klageren Bødestraf, hvis han uden rimelig Grund har foranlediget Sagen rejst.

Afsættelse af Dommere.

Findes Klagen begrundet, kan Klageretten udtale sin Misbilligelse af Dommerens Adfærd eller paalægge ham Bøde; findes det af Dommeren udviste Forhold at være af graverende Karakter, eller har han tidligere ved Klageretten været dømt for Forhold af saadan Karakter, kan han derhos ved Dommen afsættes; i saa Fald skal Dommen afgøre Pensionsspørgsmaalet, hvorved bliver at iagttage, at den, der afsættes, fordi han har begaaet en i den offentlige Mening vanærende Handling, taber Retten til Pension, medens det, naar Afsættelsen skyldes andet Forhold, som svækker den for Stillingen nødvendige Agtelse og Tillid, bestemmes ved Finanslov eller Tillægsbevillingslov, hvorvidt den paagældende skal have Pension og i bekræftende Fald af hvilken Størrelse; i alle andre Tilfælde tilkommer der ham Pension efter Tjenestemandslovens almindelige Regler.

Lyder Dommen paa Afsættelse, eller har der været nedlagt Paastand herom, kan den indbringes for Højesteret.

Genoptagelse af Straffesager.

Loven indeholder udvidet Adgang til Genoptagelse af Straffesager, idet Genoptagelse kan finde Sted, selv om nye Beviser ikke er frem-

kommet, naar blot særlige Omstændigheder gør det overvejende sandsynligt, at de foreliggende Bevisligheder ikke har været rigtigt bedømt. Begæring om Genoptagelse fremsættes for den særlige Klageret inden Udløbet af 5 Aar fra Domsafsigelsen. I Tilfælde af, at den domfældte har været underkastet Frihedsberøvelse, kan Begæring om Genoptagelse dog altid fremsættes indtil 2 Aar efter Løsladelsen.

Venstre, Konservative og Bondepartiet stemte mod Loven, der vedtoges med Regeringspartiernes og Retsforbundets Stemmer. Kommunerne var fraværende.

Hjælp til indkaldte.

I Loven for offentlig Forsorg var der Hjemmel for, at Personer, der var indkaldt til ekstraordinær Militærtjeneste, for saa vidt de var nydende Medlemmer af en anerkendt Sygekasse, for den Tid, i hvilken de var indkaldt, i Trangstilfælde kunne oppebære en Understøttelse, der svarede til den Pengehjælp, som de paagældende har sikret sig i Sygdomstilfælde fra deres Sygekasse, og saaledes, at Kommunerne fik deres Udgifter til denne Hjælp fuldt ud dækket af Statskassen.

Af de foreliggende Oplysninger om Størrelsen af de Dagpenge, der nu er sikret af nydende Sygekassemedlemmer, fremgaar det, at den for Mænd gennemsnitlig sikrede Dagpengeydelse, naar Befolkningen tages som Helhed, maa antages at være 75 Øre i Hovedstaden og Provinsbyerne og ca. 50 Øre paa Landet, og naar det drejer sig om de unge Aldersklasser, ligger Gennemsnittet endnu lavere.

Som Følge af dette Forhold var den Hjælp, der kunde ydes som Særhjælp, i Tilfælde af virkelig Trang *ganske utilstrækkelig*, saa at Hjælpen nødvendigvis maatte suppleres med almindelig Kommunehjælp.

Udvidet Adgang til Hjælp.

I Overensstemmelse med Regeringens Ønske om, at man ved ekstraordinære Indkaldelser maatte drage Omsorg for, at Indgrebet i de paagældendes Tilværelse bliver saa lidet føleligt som muligt, fremsatte Socialministeren i Landstinget den 4. Maj et Lovforslag indeholdende følgende Bestemmelse:

Naar en Person, der har aftjent sin Værnepligt, indkaldes til Månøvre, Øvelser eller lignende, eller indkaldes til ekstraordinær Militærtjeneste, er det sociale Udvalg i vedkommende Tidsrum forpligtet til at afhjælpe paagældendes egen eller hans Families Trang. Der vil herunder kunne ydes Hjælp til Fortsættelse af Lejemaal af Lejligh-

hed eller Butik, til Afdrag paa Gæld stiftet til Erhvervelse af Genstande anskaffet til paagældende Husførelse eller til erhvervsmæssig Brug, samt til Betaling af Underholdsbidrag, der ikke kan udbetales forskudsvis af det offentlige, alt i det Omfang, i hvilket det sociale Udvalg skønner, at paagældende vilde have afholdt disse Udgifter, hvis han ikke var blevet indkaldt. Den saaledes ydede Hjælp betragtes som en den indkaldte ydet Særhjælp, og det sociale Udvalg er berettiget til at bestemme, at de i §§ 205—207 omhandlede Retsvirkninger af forskudsvis udbetalte Underholdsbidrag for hele Bidraget eller en Del af dette bortfalder.

Efter at et kommunistisk Overbudsforslag var afvist, vedtoges Loven enstemmigt. Bestemmelsen har Gyldighed fra den 8. Maj. Udgifterne refunderes Kommunerne med $\frac{4}{7}$ af Statskassen, den resterende Del fordeles med $\frac{7}{10}$ paa Udligningsfonden og $\frac{3}{10}$ paa Opholdskommunen.

Ulykkesforsikring.

Ved Lov af 13. April 1938 blev Antallet af Erhvervssygdomme, der berettiger til Erstatning, væsentlig udvidet. Listen er i denne Samling yderligere udvidet med Hudsygdomme, der fremkaldes af den saakaldte Søkørvel.

Ændringer i Arbejdsløshedsloven.

Socialminister *Ludvig Christensen* fremsatte den 9. December i Folketinget Forslag til Ændringer i Arbejdsløshedsloven.

Som Følge af, at Understøttelsesaaret efter de tidligere Regler paabegyndtes den 1. April, havde et meget stort Antal arbejdsløse opbrugt deres Understøttelse og var derfor henvist til at søge Hjælp hos Kommunerne, naar Vinteren indtraf, og Arbejdsmulighederne var ringest.

Understøttelsesaaret omlægges.

I Overensstemmelse med den gennemførte Omlægning af Understøttelsesaaret regnes det løbende Understøttelsesaar fra 1. Oktober 1938 til 30. September 1939, saaledes at man straks fra Lovens Ikrafttræden den 1. Januar regner med et helt Understøttelsesaar efter de nye Regler. Som en Følge af denne Ordning er det herefter fastsat, at der ved Udbetaling af Understøttelse efter 1. Januar 1939 tages Hensyn til den Understøt-

telse, der er udbetalt efter 1. Oktober 1938. Heraf følger, at der i Tiden fra 1. Januar til 30. September 1939 vil kunne udbetales Understøttelse i det fastsatte Antal Dage saavel i Hovedforsikringen som i Fortsættelseskassen med Fradrag af det Antal Dage, hvori Understøttelse er udbetalt i Tiden fra 1. Oktober til 31. December 1938 henholdsvis i Hovedforsikringen og Fortsættelseskassen, og saaledes, at den vedtægtsmæssige Understøttelse af Hovedforsikringen skal opbruges, forinden der vil kunne oppebæres Understøttelse fra Fortsættelseskassen. Man har fundet det mest hensigtsmæssigt, at der ikke gives Medlemmerne noget Krav paa Efterbetaling af Understøttelse for Tiden fra 1. Oktober til 31. December 1938, og heraf følger, at der ikke kan fremsættes Krav fra Kommuner om Refusion fra Arbejdsløshedskasserne af offentlig Hjælp, der er ydet Medlemmer af Kasserne i Tiden fra 1. Oktober til 31. December 1938.

For at undgaa, at Medlemmer skal blive stillet daarligere som Følge af den stedfundne Omlægning af Understøttelsesaaret, har man fastsat, at der ved Beregningen af det Antal Understøttelsesaar, i hvilket et Medlem højst kan oppebære fuld aarlig Understøttelse, bortses fra Tiden fra 1. April til 30. September 1938, samt at de Medlemmer, der i Tiden fra 1. April 1937 til 31. Marts 1938 har mistet Adgangen til Understøttelse paa Grund af Arbejdsløshedslovens Bestemmelser om et vist Aaremaal som Maksimum, paany opnaar Ret til Understøttelse ved denne Lovs Ikrafttræden den 1. Januar 1939, for saa vidt de iøvrigt opfylder Betingelserne herfor.

14½ Mill. Kr. til Arbejdsløshedskasserne.

Arbejdsdirektoratet har opgjort Arbejdsløshedskassernes Overgangsudgifter i Anledning af den nævnte Omlægning af Understøttelsesaaret til 12 Mill. Kr., og samtidig med, at man i Loven gennemfører den ønskede Omlægning af Understøttelsesaaret, stilles af Statskassen et Beløb af 12 Mill. Kr. til Raadighed for Kasserne, der fordeles mellem disse i Forhold til Kassernes Udgifter til ordinær Understøttelse i Regnskabsaaret 1938—39.

Som Følge af den stedfundne Prisregulering er der i Arbejdsløshedsloven skabt Mulighed for Kasserne for at udbetale en forhøjet Understøttelse. Flere af Kasserne har imidlertid ikke set sig i Stand til at gennemføre denne Forhøjelse, idet de ikke mener at kunne paalægge Medlemmerne den dertil svarende Kontingentforhøjelse, og deres Økonomi ikke tillader, at Merudgifterne tages uden Kontingentforhøjelse.

Da Regeringen ikke mener, at de daarligst stillede Fag som

Følge af Vanskeligheden ved at gennemføre den nødvendige Kontingentforhøjelse bør være afskaaret fra at udnytte Prisreguleringsbestemmelsen, har man *forhøjet Statstilskuddet for de daarlignst stillede Arbejdsløsheds-kasser*, hvis Arbejdsløshed er meget stor.

Staten yder efter de gældende Regler Tilskud til Arbejdsløsheds-kasserne i Forhold til Medlemsbidraget efter en bevægelig Skala, saaledes at naar

Fagets Gennemsnitsfortjeneste er	indtil 2000 Kr.	ydes 90 %
— — — — —	- .. 2000 Kr. til 2250	— — 85 %
— — — — —	- .. 2250 — - 2500	— — 80 %

Ved Gennemsnitsfortjenester paa 4000 Kr. og derover yder Staten et Tilskud paa 15 % af Medlemmernes indbetalte Bidrag.

Satserne paa 80, 85 og 90 % kan forhøjes med 10, naar der i Faget hersker ekstraordinær stor Arbejdsløshed. Der er nu gennemført en saalydende Tilføjelse til disse Regler:

»De nævnte Procentsatser forhøjes derhos med yderligere 2 for hvert Point, hvormed Gennemsnitsledigheden i en Kasse i Regnskabsaaaret har oversteget 20 % og endvidere har oversteget Kassens normale Ledighedsprocent med mere end 20 %. Den samlede Forhøjelse af Procentsatserne kan dog ikke overstige 20.«

Den aarlige Udgift herved er opgjort til 2,7 Mill. Kr.

Af praktiske Grunde kan den omhandlede Forhøjelse af Procentsatserne ikke finde Sted for en Del af Regnskabsaaaret, og det er derfor bestemt, at Forhøjelsen første Gang finder Anvendelse ved Beregningen af det Statstilskud, der udbetales Arbejdsløsheds-kasserne for disses Regnskabsaar 1939—40. Forhøjelsen vil derfor ikke kunne bevirke nogen Bedring af Økonomien i Tiden inden 1. April 1939, og under Hensyn hertil samt for iøvrigt at tilvejebringe den fornødne Stabilisering af Økonomien for de vanskeligt stillede Arbejdsløsheds-kasser er der *til Fordeling mellem disse stillet et Beløb paa 2½ Mill. Kr. til Raadighed*.

Halvdelen af det samlede Beløb paa 14½ Mill. Kr. refunderes Staten af Landets Kommuner.

Midlertidigt Arbejde.

Efter de hidtil gældende Regler kan Arbejde, som varer over 3 Uger, ikke anses som værende af midlertidig Art, dog at dette Tidsrum med Socialministerens Samtykke kan forlænges indtil 5 Uger, naar Forholdene inden for vedkommende Fag taler der-

for. Denne Regel har i en længere Aarrække virket tilfredsstillende, men de i de senere Aar indtraadte Beskæftigelsesforhold har medført, at Arbejde og Arbejdsledighed har været hyppigt skiftende, saaledes at der meget ofte har foreligget Arbejdsperioder af mellem 3 og 5 Ugers Varighed. Under Hensyn hertil har man fundet det rimeligt at imødekomme et fra Arbejdsløshedskasserne fremsat Ønske om, at Grænsen for midlertidig Arbejdes Varighed forhøjes fra 3 til 5 Uger. Ændringen har desuden Betydning for den i Arbejdsløshedsloven fastsatte Betingelse for Optagelse i en anerkendt Arbejdsløshedskasse, at den paagældende ved Optagelsen har Beskæftigelse ved Arbejde af mere end midlertidig Karakter inden for vedkommende Fag.

Partiernes Stilling.

Der var fra Oppositionens Side stillet Ændringsforslag gaaende ud paa at nedsætte Statstilskuddet til Gennemførelse af Understøttelsesaarets Omlægning. Venstre foreslog Beløbet nedsat til 8 Mill. Kr. i Stedet for de 12 Mill. Kr., der var foreslaet af Socialministeren. De Konservative vilde strække sig til 9 Mill. og foreslog desuden, at Bestemmelsen om Fastsættelsen af Grænsen for midlertidigt Arbejde til 5 Uger skulde udgaa. Endvidere vilde saavel Venstre som de Konservative udelukke Kasser med en Formue af henholdsvis 200 og 300 Kr. pr. Medlem fra Adgangen til at faa Del i de nye Statstilskud; et Forslag, som ganske urimeligt vilde ramme de Kasser, som under store Medlemsofre havde konsolideret efter Arbejdsdirektørens Forlangende.

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Forslaget med 73 Stemmer (Socialdemokrater, Radikale, Kommuniste og Retsforbund), medens Venstre og de Konservative undlod at stemme.

Arbejdsløshedslovens Administration.

Den 5. Oktober anmeldte *Søren P. Larsen* med flere paa Venstres Vegne en Forespørgsel til Socialministeren af følgende Ordlyd:

»Hvad agter Socialministeren paa Baggrund af de ved flere Retsager konstaterede Misbrug af Arbejdsløshedslovens Administration at foretage med Hensyn til skærpet Kontrol?«

Den 26. Oktober kom Forespørgslen til Behandling i Folketinget. Socialminister *Ludvig Christensen* gjorde ved denne Lej-

lighed Rede for de Linjer, efter hvilke Tilsynsbestemmelserne siden Arbejdsløshedsforsikringens Start 1907 har udviklet sig.

Tilsynet med Landets 3400 Arbejdsløshedskasseafdelinger sker gennem de offentlige Arbejdsanvisningskontorer. Arbejdsdirektoratet har vedrørende Kontrollen med Arbejdsløshedskasserne udfærdiget en Redegørelse, som af Socialministeren fremlagdes i Folketinget.

Vi bringer i det følgende Uddrag af denne Redegørelse.

Stikprøverevision.

Siden Regnskabsaaret 1932—33 har Arbejdsdirektoratet revideret ca. 1000 af de under samtlige Arbejdsløshedskasser værende 3400 Afdelinger.

»Ved den siden 1933 foretagne Revision af de enkelte Afdelingsregnskaber har Direktoratet paa adskillige Omraader opnaaet en intim Føling med Kassernes Administration og disses Overensstemmelse med Lov og Vedtægter, og Direktoratet har i Særdeleshed opnaaet Mulighed for at konstatere, hvorvidt den af Afdelingstillidsmændene udbetalte Understøttelse *fra disses Side er vedtægtsmæssig korrekt udbetalt*, idet Direktoratet er i Stand til at konstatere, hvorvidt Understøttelsen er rigtig udbetalt af respektiv Hovedforsikring og Fortsættelseskasse, om det aarlige eller fleraarige Understøttelsesmaksimum er overholdt, om den rigtige Understøttelsessats er anvendt, om fornøden Afkontrollering for det udbetalte Antal Understøttelsesdage foreligger o. s. v.«

Det har ved disse Undersøgeiser vist sig, at Dokumentationen for Afkontrolleringen af ledige Medlemmer svigtede inden for flere Kasser, ligesom Reglerne for Udbetaling af det aarlige Maksimum i mange Tilfælde voldte de lokale Tillidsmænd Besvær. I April 1937 gennemførtes imidlertid ændrede Bestemmelser, og Direktoratet har gennem de foretagne Revisioner for 1937—38 konstateret, at de tidligere begaaede Fejl med Hensyn til Udbetaling nu *praktisk talt er forsvundet*.

»Den ved de første Aars Stikprøverevisioner konstaterede manglende Dokumentation for behørig Afkontrollering i Forbindelse med den udbetalte Understøttelse har Direktoratet *skarpt paatalt* overfor Kassernes Hovedledelser, idet man understregede Vigtigheden af dette Forhold i Forbindelse med Offentlighedens Kritik over for Arbejdsløshedsforsikringen, og Direktoratet indskærpede, at manglende dokumenteret Afkontrollering for udbetalt Understøttelse ikke vilde blive tolereret af Direktoratet, men at al Understøttelse, udbetalt paa ikke dokumenteret ledige Dage, *vilde blive krævet tilbagebetalt*.«

I Cirkulære af 14. September 1935 har Direktoratet indskærpet Kontorbestyrerne paa de offentlige Arbejdsanvisningskontorer, at de ved deres Besøg i Arbejdsløshedskasserne gennem Stikprøver maå kontrollere, at Understøttelsesudbetalingen kun finder Sted paa Grundlag af behørig foretagen Kontrol.

Foranstaltningerne har virket.

»Naar Direktoratet ved de senere Aars Stikprøverevision har kunnet spore en afgjort Bedring med Hensyn til Afkontrolleringen, skyldes det formentlig i ikke ringe Grad ovennævnte af Direktoratet truffne Foranstaltninger til Sikring af en bedre Afkontrollering.

I det hele maa Direktoratet paa Grundlag af de sidste Aars Erfaringer ved Stikprøverevisionen fremhæve, at *Understøttelsesudbetalingen i Relation til de i Vedtægterne indeholdte Bestemmelser foregaar med stigende Sikkerhed.*

Naar dette Resultat er naaet, skyldes det dels, at Hovedledelsernes Kritik overfor Afdelingernes Administration i høj Grad er blevet skærpet efter Iværksættelsen af Direktoratets Revision af de enkelte Afdelingers Virksomhed, dels at Direktoratet i de senere Aar i høj Grad har udvidet de offentlige Arbejdsanvisningskontorers Kontrol med de Kontorerne underlagte Lokalafdelinger, idet dette Tilsyn nu er udvidet til at omfatte en Kontrol med Afdelingernes Udbetalingsvirksomhed og hele Administration, herunder at de i Vedtægterne fastsatte Frister for Kontingentindbetaling overholdes, at de for Jordbrugere og selvstændige næringsdrivende gældende Særbestemmelser for Medlems- og Understøttelsesret overholdes o. s. v. Kontorbestyrerne skal en Gang hver Maaned til Direktoratet indsende en Indberetning over Afdelingens Virksomhed, og de ved Besøg i disse konstaterede Misforhold søges derefter omgaaende bragt i Orden ved Korrespondance og Forhandling med Kassernes Hovedledelser.«

Kontrol med Tillidsmændene.

»Naar der imidlertid til Trods for det gennem de senere Aar af Direktoratet skabte Kontrolapparat stadig finder Misbrug af Arbejdsløshedsforsikringen Sted, dels derved at Afdelingernes Tillidsmænd gør sig skyldige i Besvigelser med Hensyn til de dem betroede Pengemidler eller uberettiget tilegner sig Understøttelse ved Underskrivelse af falske Kvitteringer, dels derved at arbejdsløse Medlemmer ved Overtrædelse af Mønstervedtægten uberettiget hæver Understøttelse, saa er det efter Direktoratets Opfattelse Forhold, der næppe helt vil kunne undgaas, dels fordi de skyldes menneskelig Uærlighed, dels fordi de i mange Tilfælde unddrager sig en selv nok saa kritisk Revision.

Det førstnævnte Forhold vedrørende Besvigelser, der begaas af selve Afdelingstillidsmændene, har Direktoratet søgt at imødegaa ved til Stadighed over for Hovedledelserne at indskærpe, at den kontante Kassebeholdning i Afdelingerne til enhver Tid skal *nedbringes til det Minimum, som den øjeblikkelige Understøttelsesudbetaling kræver*, og at en Afdeling ikke maa faa tilstillet kontante Forskud fra Hovedkassen, uden at en Begæring fra Kassereren herom er attesteret af enten Afdelingens Formand eller lokale Revisor. Ligeledes paaser Direktoratet, at de i de enkelte Kassers Vedtægter indeholdte Bestemmelser om, at en Kasses Hovedkasserer med Mellemrum skal aflægge Besøg i Kassens Afdelinger for at foretage Kasseeftersyn og kontrollere, at hele Afdelingens Administration foregaar korrekt, overholdes. Denne Virksomhed er i en Række Kasser overdraget en særlig ansat Rejsesekretær. Ydermere paaser Direktoratet ved de af Direktoratets Tjenestemænd paa Kassernes Hovedkontor aflagte Revisionsbesøg, at hele Kassens Regnskabssystem, *i Særdeleshed Hovedkontorets Mellemregnskab med Afdelingerne, er fuldt tilfredsstillende*, og at Maa- neds- eller Kvartalregnskab indgaar regelmæssigt, at Afdelingskasse-

rerer ikke tilbageholder Saldi, som Hovedkontoret ikke kan kontrollere Anvendelsen for.

Besvigelse ved Udstedelse af falske Understøttelseskvitteringer er vanskeligt helt at undgaa, men da det erfaringsmæssigt har vist sig, at en Tillidsmands Besvigelse paa denne Maade særdeles ofte finder Sted i Forbindelse med, at denne *i Strid med herom givet Paabud* opbevarer en vis større eller mindre Del af Medlemmernes Medlemsbøger, hvori Understøttelsen indføres, har Direktoratet paalagt Anvisningskontorbestyrerne at have Opmærksomheden henvendt paa dette Forhold og *straks indberette til Direktoratet, saafremt det konstateres, at en Tillidsmand ligger inde med Medlemsbøgerne.*«

Indtægtskontrol.

»De Misbrug af Forsikringen, der hyppigst forekommer, og som i Forbindelse med de oven for nævnte Tillidsmandsbesvigelser oftest giver Anledning til Retssager og derigennem til Offentlighedens Kundskab, er Overtrædelse af Bestemmelsen i Mønstervedtægtens § 34, Stk. 4, jfr. § 23, Stk. 1—3, idet ledige Medlemmer, der som afkontrollede oppebærer Understøttelse, undlader at give Oplysning om eventuelt Arbejde og Indtægt under Ledigheden. Misbrug af sidst omhandlede Art er i alt væsentligt begrænset til Fag, inden for hvilke der findes mange Løsarbejdere.

Inden for Arbejdsmandsforbundet findes særlige Brancher, hvor Arbejdet er kendetegnet ved stadig skiftende og kortvarige Arbejdsperioder, f. Eks. Havnearbejdere, og for saadanne Arbejders Vedkommende har Direktoratet etableret *en særlig Indtægtskontrol* under Arbejdsløshed, idet der i København hver Uge gives Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse Oplysning om Størrelsen af Medlemmets Fortjeneste i Ugens Løb, og Udregningen af Medlemmets Understøttelse herefter finder Sted efter Reglerne i Vedtægtens § 23, Stk. 3. I Provinsens større Havnebyer findes en lignende Ordning. En Ordning som den her omhandlede lader sig kun etablere for Grupper af Arbejdere, der er nogenlunde regelmæssigt beskæftigede paa samme Arbejdsplads, men kan ikke etableres, hvor Løsarbejdere under Arbejdsløshed er spredt over et stort Antal vekslende Arbejdspladser, som Tilfældet er for det store Flertal af Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasses Medlemmer.

I saadanne Tilfælde bygger Sikkerheden for Misbrug i Virkeligheden paa et moralsk Grundlag, og Tilsynsmyndighedens Opgave maa her nærmest være begrænset til at overvaage, at *Medlemmerne gennem Tillidsmandenes stadige Instruktion er bekendt med deres Oplysningspligt.*«

Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse.

»Direktoratet maa medgive, at denne Arbejdsløshedskasse indtager en Særstilling inden for Forsikringen i Kraft af sin Størrelse, idet den med sine 1200 Afdelinger omfatter $\frac{1}{3}$ af samtlige lokale Afdelinger. Disse Afdelinger er i langt højere Grad end inden for andre Arbejdsløshedskasser Landafdelinger, og det maa antages, at det inden for disse maaske er noget vanskeligere at finde egnede Emner til Tillidsmænd end inden for de egentlige Fagkasser. Det har i alt Fald vist sig, at det overvejende Antal af Besvigelser fra Tillidsmands Side, der er kommet offentlig frem i de senere Aar, har fundet Sted inden for Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, og dette Forhold i Forbindelse med de iøvrigt inden for denne Kasse foreliggende Sager

angaende Svig over for Arbejdsløshedsforsikringen fra de enkelte Medlemmers Side har medført, at Kassen paa Direktoratets Foranledning har ansat tre Rejsesekretærer, hvis Opgave det er i Henhold til derom givne Instrukser at kontrollere og instruere Kassens Afdelinger med Hensyn til samtlige Forhold Arbejdsløshedsforsikringen vedrørende samt at foretage Kasseeftersyn i Afdelingerne.

Direktoratet er af den Opfattelse, at en Del af de Besvigelssager inden for Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, der i de sidste Par Aar er kommet offentlig frem, er fremkommet *som et Resultat af det mere intensive Tilsyn med Kassens Afdelinger*, og at Stigningen i Antallet af Bedragerisager inden for denne Kasse derfor til en vis Grad er af formel Natur.«

Eventuelle Besvigelser bliver dækket.

»Som tidligere i denne Redegørelse paapeget kan Tilfælde af Uorden og Bedrageri næppe helt undgaas inden for en saa stor Virksomhed som Arbejdsløshedsforsikringen, hvor der i 3400 over hele Landet spredte Lokalafdelinger inden for et Regnskabsaar omsættes Beløb paa ca. 100 Mill. Kr., men det er Direktoratets Opfattelse, at det nu skabte Kontrolapparat er i Stand til at holde Tilfælde af Misbrug inden for en saa snæver Margin som overhovedet muligt, naar der ses hen til hele Systemet og Staben af Medarbejdere.

Hertil kommer endelig et Forhold af særdeles stor Betydning, naar Talen er om Misbrug af Forsikringen, nemlig at Forsikringens og derigennem det offentliges Tab ved konstaterede Besvigelser dækkes enten af de faglige Forbund eller af Afdelingernes Medlemmer gennem Opkrævelse af et ikke statstilskudsberettiget Ekstrakontingent og endelig i adskillige Tilfælde af den Person, der har begaaet Besvigelsen, gennem Afbetaling over en Aarrække. Forsikringens Tab ved Besvigelse er derfor som Regel begrænset til mindre Beløb, som det viser sig umuligt at inddrive, enten fordi den Person, der har besveget Forsikringen, afgaar ved Døden eller udgaar af Forsikringen, og hvor det besvegne Beløb er saa ringe, eller Omstændighederne stiller sig saaledes, at Direktoratet ikke mener i Medfør af Mønstervedtægtens § 33, Stk. 4, jfr. § 40, Stk. 4, at kunne gøre Tillidsmændene eller Afdelingen ansvarlige for Beløbets Tilbagebetaling.«

Tre Muligheder for Misbrug.

- 1) Forbrug af betroede Midler.
- 2) Fejlagtig Udbetaling, uordentlig Administration.
- 3) Omgaaelse af Kontrol og Oplysningspligt.

»Med Hensyn til Punkt 1 skal Direktoratet bemærke, at Muligheden for Misbrug fra Kassernes Tillidsmænds Side, efter at der paa Direktoratets Initiativ ved Arbejdsløshedsloven af 23. Juni 1932 blev gennemført Revision ved statsautoriserede Revisorer paa Kassernes Hovedkontorer og efter Stikprøverevisionens Etablering, vil være særdeles ringe, for saa vidt angaar Hovedkontorets Tillidsmænd.

Misbrug fra Afdelingstillidsmændenes Side vil, som Følge af den fra 1933 iværksatte Stikprøverevision, kunne forventes *stadig at ville formindskes*. Sker der ikke desto mindre et Misbrug paa den Maade, at en Tillidsmand forbruger Kassens Midler, vil Beløbet *i alle Tilfælde blive krævet tilbagebetalt af ham eller af Afdelingens Medlemmer, saaledes*

at der i intet Tilfælde er Tale om Tab for det offentlige.»

»Med Hensyn til det andet Punkt gælder det, som foran sagt, at Direktoratet ved sine Stikprøverevisioner i høj Grad har Haand i Hanke med Afdelingernes Udbetalingsvirksomhed, og de mulige Fejl, der her er Tale om, vil stadig aftage; men naar de begaaes, kræves der Tilbagebetaling, og de fejlagtigt udbetalte Beløb er hidtil i det langt overvejende Antal Tilfælde tilbagebetalt.«

»Hvad det tredje Spørgsmaal angaar, er det vanskeligste Punkt at sikre, at det enkelte Medlem ikke i noget Tilfælde misbruger Arbejdsløshedsunderstøttelsen, og Direktoratet maa her formene, at en saadan Sikkerhed aldrig vil kunne naas, naar henses til Antallet af Personer, der aarlig oppebærer Understøttelse. Det maa dog anføres, at Medlemmerne i det store Flertal af Kasserne, Haandværkerkasserne, i Almindelighed kun vil have ringe Mulighed for Misbrug uden Opdagelse, og det er sjældent, at Tilfælde af Besvigelse her opstaar.

Tilbage bliver Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og ganske enkelte andre Kasser, inden for hvilke Kasser Arbejdsforholdene karakteriseres ved meget Løsarbejde, men man skal henvise til, at de Misbrug, der er konstateret, som nævnt foran i høj Grad er konstateret ved Direktoratets skærpede Tilsyn, og dette Tilsyn udvides stadig, idet man nu, i Modsætning til tidligere, har *et landsorganiseret Tilsyn med Kasserne*, baseret paa de kommunale Arbejdsanvisningskontorer, der regelmæssigt skal besøge de under hvert enkelt Kontors Omraade hørende lokale Afdelinger og underkaste disses Administration en kritisk Vurdering.

De i de sidste Par Aar konstaterede Misbrug er derfor i ikke ringe Grad et Resultat af den skærpede Kontrol.«

Mod Slutningen udtalte Socialministeren:

»Naar man derfor spørger mig, hvad jeg agter at foretage mig i Anledning af de Misbrug, der er konstateret, maa jeg under Henvi-
sning til Direktoratets Erklæring om, at en meget stor Del af de konstaterede Misbrug netop blev konstateret gennem den skærpede og udvidede Kontrol og Revision, besvare Forespørgslen derhen, at *jeg naturligvis agter at fortsætte med den Revision, der foreløbig har ført til Konstateringen af Misbrug, som formentlig ellers ikke vilde være blevet konstateret, og at jeg, hvis det skulde vise sig, at man paa et eller andet Omraade kunde sætte ind med skarpere Revision efter Indstilling fra Direktoratet, naar man har Erfaringer for, hvordan hele Nyordningen virker, vil gaa ind for en saadan Skærpelse af Revisionen og Kontrollen.»*

Til denne udtømmende Redegørelse havde Ordføreren for Forespørgerne, Søren P. Larsen, *overhovedet intet at bemærke*, men begærede Forhandlingerne udsat under det intetsigende Paaskud, at der ikke var givet detaillerede Oplysninger vedrørende et ganske bestemt Tilfælde i Holbæk.

Holbæksagen.

Den 11. November oplyste Socialministeren om Sagen i Holbæk, at tre Medlemmer af Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-

kasse i Løbet af 2 Aar uberettiget havde faaet udbetalt ialt 522 Kr. Til Trods for, at der altsaa ikke er Tale om Storsvindlerier, er der skredet meget haardt ind i dette Tilfælde, idet de paa-gældende idømtes 40 Dages Fængsel med Tab af borgerlige Rettigheder i 5 Aar. Endvidere har de maattet tilbagebetale det besvegne Beløb og er dernæst slettet som Medlemmer af Afdelingen og maa til sin Tid genoptages som nye Medlemmer efter at have mistet al den Anciennitet, de havde opnaaet indtil det Tidspunkt, de blev slettet.

De samvirkende Fagforbunds Blad »*Arbejderen*« kommenterede hele Spørgsmaalet om Misbrug af Understøttelse paa følgende Maade:

»Debatten i Folketinget har paany dokumenteret, at Kasserne stræber efter at undgaa ethvert Misbrug af deres Midler. Baade Arbejdsdirektoratet og Kassernes Ledelse søger at tilrettelægge Kontrollen saaledes, at Muligheden af Besvigelser indskrænkes mest muligt. Med Henblik herpaa forekommer det os, at man fra vore Modstanderes Side burde undlade at søge at slaa politisk Mønt af de forholdsvis faa Tilfælde, hvor arbejdsløse Arbejdere — overvejende af ren og skær Nød — uberettiget hæver Understøttelse. Der findes braadne Kar i alle Befolkningskredse, og de faa Overtrædelser af Arbejdsloshedsloven giver derfor ikke Grund til et almindeligt Angreb paa Fagforeningerne og Arbejdsloshedskasserne, navnlig ikke fra de Folks Side, som aldrig selv ofrer en eneste Øre til Imødegaelse af Krisens Følger for deres Erhverv, men trygt stoler paa Statens Indgreb og Støtte i vanskelige Krisetider.«

Ændringer i Forsorgsloven.

Paa to Omraader har den Omstændighed, at Hjælp til ikke-forsikrede kronisk syge kun har kunnet ydes i *Trangstilfælde*, medført, at disse kronisk syge er blevet daarligere stillet end dem, der har kunnet optages i Invalidforsikringen.

Dette gælder i første Række kronisk syge, der har forskaffet sig *Indtægt ved eget Arbejde*. Det gælder endvidere kronisk syge *Hustruer*, hvis Mænd har saadanne Indtægter, at man ud fra en egentlig Frangsbedømmelse har maattet afslaa at yde dem Hjælp i Henhold til Forsorgsloven, men som efter Reglerne i *Folkeforsikringsloven*, hvorefter kun Halvdelen af Ægtefællernes samlede Indtægt kommer i Betragtning ved Fradrag, vilde have kunnet oppebære i hvert Fald nogen Invalidrente, saafremt deres Helbredstilstand ikke havde udelukket dem fra Optagelse i Forsikringen.

Loven forbedret.

Ud fra den Betragtning, at det offentlige ikke ved at fastholde Transgbetingelsen ved Ydelse af Hjælp i Henhold til Forsorgsloven bør afskære kronisk syge fra den Opmuntring til at forskafe sig egne Indtægter ud over Understøttelsen, der ligger deri, at den erhvervede Indtægt ikke fradrages efter andre Regler end gældende for Invalideforsikringen, og da man endvidere maa finde det rimeligt, at der gennem Anvendelsen af Invalidereberegningssreglerne skabes større Mulighed end hidtil for, at gifte Kvinder, der paa Grund af en kronisk Lidelse er ude af Stand til at udføre normalt Arbejde i Huset, kan faa en Hjælp til Dækning af de Merudgifter til Hushjælp m. v., der oftest vil være en Følge af deres Invaliditet, fremsatte Socialminister *Ludvig Christensen* den 23. November Forslag til Ændringer, saaledes at Transgbetingelsen, for saa vidt angaar Hjælpen til Underhold, udgaar, og saaledes, at den Hjælp, der herefter vil kunne ydes til Underhold i Henhold til de paagældende Paragraffer, i Omfang kommer til at svare til det Beløb, paagældende vilde have kunnet oppebære i Henhold til *Folkeforsikringsloven*.

Loven, der vedtoges enstemmigt, idet dog de Konservative afholdt sig fra at stemme, medfører en Merudgift paa ca. 320,000 Kr., hvoraf Opholdskommunerne skal udrede ca. 96,000 Kr., den fælleskommunale Udligningsfond andre 96,000 Kr. og ca. 128,000 Kr. bliver Genstand for mellemkommunal Refusion.

Fordeling af Fisk.

Socialministeriet og Landbrugsministeriet har efter en Forhandling tiltraadt en Henvendelse fra Dansk Fiskeriforening om en Ordning vedrørende trængende Personers Indkøb af Fisk. Loven herom blev fremsat i Folketinget den 26. Januar. Loven gaar ud paa at anvende et Beløb paa 500,000 Kr. til trængende Personers Indkøb af fersk Fisk og Klipfisk af dansk Oprindelse.

Beløbet fordeles mellem Kommunerne i samme Forhold som efter Lovene om Fordeling af Oksekød, Flæsk og Sødmeik.

Loven, hvis Gyldighed er sat til 31. December 1939, er enstemmigt vedtaget.

Ændring i Huslejeloven.

Huslejelovens Bestemmelser gjorde det muligt, at Opsigelser i stor Stil kunde finde Sted til April 1939. Boligreserven i Hovedstaden har i nogen Tid været for ringe (den 1. Maj 1938 var der i Københavns Kommune kun 574 ledige 2 og 3 Værelses Lejligheder), og under Hensyn hertil er Huslejelovens Opsigelsesfrister for Københavns og Frederiksberg Kommuners Vedkommende udskudt til 1. April 1940.

Venstre og Konservative stemte i Folketinget mod denne Beskyttelse for Lejerne.

Serum mod Lungebetændelse.

Udligningsfonden betaler fem Sjettedele.

Indenrigsministeren fremsatte den 2. December i Folketinget et Forslag om Tilføjelse til Loven om den fælleskommunale Udligningsfond. Tilføjelsen, der har sin Motivering i de gunstige Resultater, som Serumbehandling mod Lungebetændelse har opnaaet, er efter Behandlingen i Folketinget saalydende:

»Fonden udreder fra 1. December 1938 at regne efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse indtil fem Sjettedele af Prisen for det fra Statens Seruminstitut til Behandling af Patienter udleverede Serum mod Lungebetændelse. Efter Indstilling fra Sundhedsstyrelsen i hvert enkelt Tilfælde kan Indenrigsministeren paa samme Maade bestemme, at Fonden til Nedbringelse af Prisen paa andre af Statens Seruminstitut til Behandling eller Forebyggelse af Sygdomme hos Mennesker udleverede Sera og Vacciner udreder indtil Halvdelen af den paa Grundlag af Fremstillingsomkostningerne fastsatte Pris for det paagældende Præparat, naar dets Anvendelse har været paakrævet for at imødegaa en epidemisk Optræden af vedkommende Sygdom, og det skønnes, at Omkostningerne herved vil falde som en særlig Byrde de Steder, hvor Sygdommen har haft Udbredelse.«

Loven vedtoges enstemmigt.

Folkeskolens Styrelse og Tilsyn.

Undervisningsministeren har i sidste Samling i Folketinget fremsat Forslag om Ændring af Tilsynslovenes Regler for Valg til Forældreraadene. Ved de sidst foretagne Valg var en Række Forældreraad bortfaldet som Følge af svigtende Valgdeltagelse.

Manglen paa Fremmøde skyldtes ofte, at der fra alle Sider var Enighed om kun at opstille een Liste. Under disse Forhold er det rimeligt, at Betingelsen for Bevarelsen af Forældreraadet ved en Skole ændres saaledes, at et Flertal af Forældrene paa et i den Anledning sammenkaldt Forældremøde udtaler sig for Forældreraadets Opretholdelse. Det fremsatte Forslag ændrede Bestemmelsen i Overensstemmelse hermed.

Forslaget indeholdt tillige en Ændring af Amtsskolekonsulenternes Vilkaar. Amtskonsulenterne bevarede tidligere deres Lærerstilling i Folkeskolen, altsaa ogsaa Embedsbolig m. m., og deres Undervisningsarbejde overtoges af en Vikar. Efter Forslaget er Konsulentposten en *selvstændig* Stilling, hvorved Lærere og Embedsbolig bliver til Raadighed for fast Ansættelse af en Lærer, hvilket skolemæssigt maa foretrækkes frem for skiftende Vikarer.

Ved Forslagets første Behandling anbefalede det af Socialdemokratiets, de Radikales og Bondepartiets Ordførere. Venstre og Konservative indtog en afvisende Holdning.

Forslaget naaede ikke at blive gennemført.

Den sønderjyske Folkeskole.

Tilsynsbestemmelserne ved de sønderjyske Skoler har medført, at Skolekommissioner med dansksindet Flertal tillige førte Tilsyn med vedkommende Skoles eventuelle tysksprogede Afdeling. Omvendt kan det forekomme, at Skolekommissionen har et Flertal af tysksindede Medlemmer, der altsaa førte Tilsyn med Skolens danske Undervisning. En Forbedring af disse Forhold havde Betydning baade for den tyske og den danske Folkegruppe i Sønderjylland. Der er nu gennemført en Lov, som raader Bod paa disse Forhold.

Skolekommissionerne i Sønderjylland er hidtil blevet valgt for hver Skole for sig. Der indføres nu Skolekommissioner, der omfatter hele Kommunen og derfor vil have et saadant Overblik, at de paa mere tilfredsstillende Maade kan udøve Tilsynsmyndigheden. Ved alle Skoler indføres et obligatorisk Skolenævn bestaaende af 4 af Forældrene valgte Repræsentanter og et — af disse 4 valgt — Medlem af Skolekommissionen. I Lovens § 2, Stk. 3, gives Undervisningsministeren Bemyndigelse til at bestemme, at saafremt der ikke indenfor Skolekommissionen findes en Repræsentant for et Mindretal, kan det 5. Medlem vælges udenfor Skolekommissionen, blandt Kommunens Væl-

gere. Skolenævnet faar overfor den enkelte Skole samme Beføjelse som de tidligere smaa Skolekommissioner.

Det er endvidere gennemført, at der beskikkes en ved de offentlige tysksprogede Skoler ansat Lærer til som Skolekonsulent at yde Myndighederne Hjælp og Støtte med Hensyn til disse Skolers pædagogiske og undervisningsmæssige Forhold.

Kommunisterne undlod at stemme for Loven, alle de andre Partier stemte for den.

Husholdningsundervisning.

Forslaget er fremgaaet af en Kommission under Statsministeriet, som afgav Betænkning Januar 1939. Husholdningsundervisningen foreslaas planmæssig organiseret. Obligatorisk Undervisning foreslaas for alle Piger i de 2 sidste Aar af deres undervisningspligtige Alder. Desuden foreslaas der, at der aabnes Adgang for hele Landets kvindelige Ungdom i Alderen 14—20 Aar til Deltagelse i en 3-aarig Husholdningsundervisning. Omraadet henlægges under Undervisningsministeriet. Baade Barne- og Ungdomsundervisningen foreslaas gennemført inden April 1948. Forslaget naaede ikke at blive gennemført.

Jordemødrenes Kaar.

Efter Forslag fra Indenrigsministeren er der gennemført Ændringer i Loven om Jordemødervæsenet. Loven betyder en Forhøjelse af Distriktsjordemødrenes Løn, Pension og Mindestbetaling for ydet Fødselshjælp. Der tillægges Distriktsjordemødrene passende fri Bolig eller Boliggodtgørelse og saa vidt muligt Telefon. Der gives endvidere Ret til *Ferie med Løn*. For de 600 Distriktsjordemødre betyder Lønforhøjelsen en Merudgift for Kommunerne paa ca. 138,000 Kr. om Aaret. For Staten, der refunderer Udgifterne til Alderstillægget, betød Lovens Gennemførelse en samlet Merudgift paa ca. 55,000 Kr. aarlig.

Loven er gennemført med almindelig Tilslutning.

Erhvervenes Laanefond.

Fra flere Sider indenfor Landbruget er der i de senere Aar sket Henvendelse til Landbrugsministeriet om Lempelser i Vilkaarene for Betaling af Afdrag paa Akkordlaanene, der i Følge Akkordlovene var afdragsfri i de første 3 Aar, hvorefter de afdrages i 12 Aar med $\frac{1}{12}$ om Aaret. Af samme Grund er der hyppigt rettet Anmodning til Bevillingsudvalgene om Ombytning af Akkordlaan med Gældssaneringslaan, idet Afdragsvilkaarene for disse sidste Laan er fordelagtigere end for Akkordlaan. Bevillingsudvalgene har dog vist nogen Tilbageholdenhed over for saadanne Begæringer om Ombytning af Statslaan med Statslaan, hvorved der lægges Beslag paa den til Gældssaneringslaan givne Bevilling.

Imidlertid maa det erkendes, at Akkordlaanenes Afdragsvilkaar under de forhaandenværende Forhold i Landbruget er tyngende for Skyldnerne, og paa Forslag af Finansministeren er der derfor gennemført en Lov til Lempelse af Afdragsvilkaarene.

Loven, der fremtræder som et Tillæg til Loven om *Udlaan af Erhvervenes Laanefond til Ejere af Landbrugsejendomme*, forlænger Afdragstiden fra 12 til 24 Aar. Pant haverne kan efter Loven ikke modsætte sig Afdragstidens Forlængelse, men derimod bortfalder Kautionisternes Hæftelse for Akkordlaan efter Forløbet af de 12 Aar, i hvilke Laanene efter den hidtil gældende Lovgivning skulde være tilbagebetalt.

Baade Folke- og Landsting har enstemmigt vedtaget Loven.

Fremme af danske Erhvervsinteresser.

Som Støtte for vanskeligt stillede Haandværkere forhøjedes det ifølge Lov af 1934 og 1938 bevilgede Beløb for Tiden fra 1. April 1938 til 31. Marts 1940 paa 2 Mill. Kr. til 4 Mill. Kr. Enstemmigt vedtaget.

Søloven.

Handelsminister *Kjærbøl* fremsatte i Folketinget den 1. Februar Forslag om *midlertidigt Tillæg til Søneringsloven*.

Forslagets Baggrund.

Spørgsmaalet om *Begrænsning af Arbejdstiden til Søs* har i en Aar-række været Genstand for internationale Drøftelser.

I 1936 blev der paa den internationale Arbejdskonference i Genève vedtaget en Konvention om Arbejdstid til Søs og Skibes Bemanding. Under Hensyn til Skibsfartens internationale Karakter maatte det findes ønskeligt, at Spørgsmaalene om Arbejdstidsbegrænsning og Bemandingen søgtes løst paa en saa bred international Basis som muligt. Konventionen af 1936 opnaaede desværre ikke Tilslutning hos Verdens førende Skibsfartsland, England, og Konventionen kan derfor ikke direkte danne Grundlag for Arbejdstids- og Bemandingsregler i Lande, *hvis Skibe uden Støtteforanstaltninger af nogen Art skal deltage i Konkurrencen paa Verdensmarkedet.*

Under Hensyn til Arbejdstids- og Bemandingsreglernes store Betydning for Søfolkene blev der, efter Vedtagelsen af Konventionen i 1936, indledet et Samarbejde mellem de fire nordiske Lande med Hensyn til at faa tilvejebragt et fællesnordisk Udkast, der kunde tjene som Grundlag for de respektive Landes Lovgivning om Arbejdstid til Søs og Skibes Bemanding. Et saadant Grundlag blev ogsaa tilvejebragt under en nordisk Konference i Stockholm i Januar 1937, men kun med Hensyn til Arbejdstidsspørgsmaalet, idet det ikke lykkedes at tilvejebringe Enighed om Fællesregler med Hensyn til Bemanding. Arbejdstidsspørgsmaalet har derfor været indgaaende behandlet i alle de fire Lande, og der har været ført Forhandlinger om Sagen med de interesserede Organisationer af Skibsredere og søfarende. Sverige har herefter gennemført en Søarbejdstidslov, der i alt væsentligt hviler paa det Udkast til fællesnordisk Lovgivning paa Arbejdstidsområdet, der blev tilvejebragt under Konferencen i Stockholm 1937.

Fællesnordisk Lovgivning ikke mulig.

Da det, efter hvad der forelaa oplyst om Situationen i Norge, maatte antages, at der for Norges Vedkommende blev gennemført en Lovgivning om Arbejdstid til Søs, der paa væsentlige Punkter afviger fra den i Sverige vedtagne, vilde det ikke være muligt som tilsigtet at gennemføre en fællesnordisk Lovgivning paa dette Omraade. Idet Forudsætningerne for Gennemførelsen af en dansk Søarbejdstidslovgivning paa Genève-Konventionens Grundlag, *at tilsvarende Lovgivning vil blive gennemført i de Lande, med hvis Skibsfart dansk Skibsfart nærmest maa sidestilles*, er bristet, og idet der iøvrigt under Sagens Behandling inden for vore egne Grænser viste sig betydelige Vanskeligheder for Gennemførelsen af et til den svenske Lov svarende Lovforslag, har Handelsministeren ikke set sig i Stand til i den afsluttede Samling at forelægge Rigsdagen et Lovforslag om *Arbejdstid til Søs*.

Bemandingsreglerne

Den gennemførte Lov, der vedtoges med Regeringspartiernes og Kommunisternes Stemmer, medens Venstre og Konservative stemte imod, og Bondeparti og Retsforbund undlod at stemme, angaar *Dæksmandskabet*, idet Spørgsmaalet om Fyrbøderbesætningens Størrelse vil blive underkastet nærmere Undersøgelser.

De indledende Paragraffer fastsætter Antallet af Styrmand og Maskinmestre, og i § 4 hedder det:

I Damp- og Motorskibe over 500 Reg. Tons Brutto, som anvendes uden for indskrænket Fart, skal der til Tjeneste om Bord *mindst* være ansat underordnet Dæksmandskab i Overensstemmelse med nedenstaaende Skala:

Skibets Størrelse i Reg. Tons Brutto	Matroser	Letmatroser	Ungmænd	Dæksdreng	Ialt
Over 500, men ikke over 1400	2	2	1	—	5
- 1400, - - - 2000	2	2	1	—	5
- 2000, - - - 2500	4	2	1	—	7
- 2500, - - - 3500	5	2	1	1	9
- 3500, - - - 5000	6	2	1	—	9
- 5000, - - - 6500	6	3	1	1	11

For Skibe over 6500 Reg. Tons Brutto forøges Antallet af Matroser med 1 for hver 1500 Tons.

Baadsmænd anses i denne Forbindelse som Matroser.

Af det foreskrevne Antal Matroser kan 1 erstattes af en Tømmermand. I Skibe, i hvilke der kræves flere end 1 Letmatros, henholdsvis 1 Ungmand, kan 1 af Letmatroserne, henholdsvis 1 af Ungmændene, erstattes af 2 Ungmænd, henholdsvis 2 Dreng.

Dersom en til det underordnede Dæksmandskab hørende Sømand er forhyret saaledes, at han ogsaa er pligtig at forrette anden Tjeneste end Dækstjeneste, kan han ikke medregnes til det foreskrevne Dæksmandskab.

Lærlinge og Aspiranter, der antages til Uddannelse til Styrmand, medregnes til det foreskrevne underordnede Dæksmandskab.

I Skibsgruppen mellem 2500 og 3500 Tons er Mandskabets Antal bragt op paa 9, saaledes at der i alle Skibe over 2500 Tons er Mulighed for at indføre Trevagts-Systemet.

De foretagne Ændringer forhøjer Antallet af Matroser med 1 i hvert Skib i Grupperne fra 1400 til 3500 Tons, medens samtidig Antallet af Letmatroser eller Ungmænd formindskes med 1. Dette betyder *en Forbedring i Forholdet mellem Antallet af Ungmænd, Letmatroser og Matroser*. Loven indeholder tillige en Bestemmelse om, at Handelsministeren i særlige Tilfælde, f. Eks. i Passagerskibe med stort Passagerantal, *kan træffe Afgørelse om, at Dæksmandskabets Antal skal udvides*.

Loven er at betragte som en midlertidig Ordning, indtil en samlet Ordning af Arbejdsforholdene til Søs kan gennemføres.

Mislykket kommunistisk Sejlads.

Ved Forslagets første Behandling i Folketinget den 9. Februar mødte *Aksel Larsen* med en Række Indvendinger mod Forslaget, som han ikke fandt var tilstrækkelig vidtgaaende. Handelsministeren henledte Opmærksomheden paa Genève-Kon-

ventionen af 1936, som er vedtaget ogsaa med Stemmer fra Repræsentanter for de danske Mandskabsorganisationer. Handelsministeren udtalte:

»Paa Grundlag af denne Konvention og efter Samarbejde med de andre nordiske Lande blev der udarbejdet Lovforslag om Arbejdstid og Bemanding. Nu er det selvfølgelig mig, der har Ansvaret for Forslagene og deres Fremsættelse, men jeg vil gerne oplyse, at efter Henstilling fra Mandskabsorganisationerne selv blev disse Forslag ikke fremsat, til Trods for, at de maatte anerkende, at de fuldt ud dækkede Genève-Konventionen.

Endvidere vil jeg gøre opmærksom paa, at paa et meget sent Tidspunkt — det var i Slutningen af afvigte Aar — er der udtrykkelig, fra en Side, der staar det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen meget nær, fremsat Ønske om, at disse Forslag ikke blev fremsat.«

(Søfyrbøderforbundet er som bekendt kommunistisk ledet. Red. Anm.)

Forslagets Bemandingsskala er tiltraadt af Sømændenes Forbund. »Selvfølgelig erkender jeg,« udtalte Handelsministeren, »og det vil Sømændenes Forbund ogsaa nok indrømme, at man kunde ønske en bedre Skala — men jeg er i fuld Overensstemmelse specielt med de Interesser, som det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen saa daarlig varetager her.«

Kommunisterne stemte sluttelig for Forslaget.

Love vedrørende Forsikring af Skibe og Varer mod Krigsfare

Ligesom i 1914—18 vil det under et Stormagtsopgør ikke kunne forventes, at Skibsfartserhvervet vil kunne sikre de for Landet nødvendige Tilførsler eller Landbrugseksporten, med mindre Staten træder til som Hovedgarant overfor Forsikrings-selskaberne.

Paa Forslag af Handelsministeren er der derfor gennemført to Love, en om *Danske Skibes Forsikring mod Krigsfare* og en Lov vedrørende *Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs*.

I Følge hver af Lovene oprettes et Forsikringsinstitut. For Forsikring af Varer og Fragt er Garantikapitalen paa 40 Mill. Kr. Heraf tegner Ståten de 20 Mill. Kr., 14 Mill. Kr. tegnes af Deltagere i et i dette Øjemed dannet Konsortium og 6 Mill. Kr. af danske Forsikringsselskaber.

Ved Forsikring af Skibe er Garantikapitalen paa 80 Mill. Kr. Heraf tegner Staten de 40 Mill. Kr., 30 Mill. Kr. tegnes af dan-

ske Redere, 5 Mill. Kr. af Deltagere i et i dette Øjemed dannet Konsortium og 5 Mill. Kr. af danske Forsikringsselskaber.

I Følge Lovene faar Ministeriet for Handel, Industri og Søfart betydelig Indflydelse paa Ledelsen i Forsikringsinstitutterne, ligesom Vedtægter og lignende skal godkendes af Ministeriet.

Lovenes Vedtagelse var enstemmig.

Statens Materialprøveraad.

Loven, der blev forlænget, blev vedtaget i 1935. Materialprøveraadet har til Opgave at følge den Virksomhed, der finder Sted paa Statsprøveanstalten for Materialer (f. Eks. nye Byggematerialer), og udbygge Samarbejdet mellem de forskellige Laboratorier. I Overensstemmelse med Raadet blev Loven forlænget uændret for 3 Aar.

Rigsdagen har enstemmigt vedtaget Forlængelsen.

Betalingshenstand.

Loven om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskere m. fl. er forlænget endnu et Aar til og med Juni Termin 1940.

Vedtagelsen er sket enstemmigt.

Lempelser for sønderjyske Laan.

Loven om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere, Haandværkere, Handlende og Fiskere med flere udløb med Udgangen af 1938. Trods den indtraadte Bedring i Landbrugets Forrentningsevne fandtes det ikke raadeligt at lade Lempelserne bortfalde paa et Tidspunkt, hvor Mund- og Klovesygen havde medført betydelige Tab. Loven blev derfor forlænget i 2 Aar.

De af Statskassen i Henhold til Loven afholdte Udgifter andrager for Regnskabsaarene 1934/35—1937/38 ialt 7,320,980 Kr. For Finansaaret 1938/39 er Udgiften opført paa Finansloven med 1,618,231 Kr. Lovens Forlængelse i 2 Aar vil betyde 1,2 Millioner aarligt i Lempelser for de sønderjyske Laantagere.

Loven er enstemmig vedtaget.

Udførsel, Indførsel og Forhandling af Fjerkræ m. m.

Lovbestemmelserne vedrørende Forhandling af Fjerkræ var tidligere spredt i tre forskellige Love. Landbrugsminister *Bor-ding* fremsatte i Landstinget den 19. Oktober et Lovforslag, hvorefter Bestemmelserne samledes i een Lov, der paabyder, at Ind- og Udførsel af levende eller slagtet Fjerkræ kun maa finde Sted, naar vedkommende er autoriseret af Landbrugsministeren. For Autorisationen betales en Afgift i Forhold til Slagtingernes Antal.

Et autoriseret Slagteri kan opnaa Tilladelse til Anvendelse af et særligt Mærke, hvoraf det fremgaar, at det paagældende Stykke Fjerkræ er dyrlægeundersøgt. Slagtet Fjerkræ, der ved Dyrlægekontrollen erklæres for utjenligt til Menneskeføde, skal destrueres.

Udenlandsk Fjerkræ skal være forsynet med Angivelse af Varens Oprindelse og maa ikke sælges uden denne Mærkning.

Overtrædelse af Bestemmelserne straffes med Bøder, som af Landbrugsministeren kan paalægges inden for et Beløb af 2000 Kr. Afgørelsen kan inden 14 Dage indankes for Domstolene.

Ministeren fremsatte samtidig et Lovforslag vedrørende Forhandling, Ind- og Udførsel af Æg.

Paa Initiativ af Danmarks Fjerkræavlerforening havde interesserede Organisationer i Efteraaret 1937 nedsat et Udvalg, der omfattede Repræsentanter for denne Forening, Landbrugsraadet, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Foreningen af danske Ægekspor-tører, Dansk Andels Ægekспорт, Landbrugsministeriets Ægekspor-tør og Statens Husholdningsraad. Dette Udvalg afgav en Indstilling til Ministeriet, til hvis Indhold Ministeriet i Hovedsagen kunde slutte sig.

Tidligere Lovbestemmelser har forbudt Udførsel af sekunda Æg, idet man mente, at Forbudet vilde medføre, at sekunda Æg kun kunde sælges i begrænset Omfang. Priserne paa disse Æg vilde derved gaa ned, og Kvaliteten af Æggene paa Markedet efterhaanden forbedres.

Det viste sig imidlertid, at ingen af de til Kvalitetsforbedringen i den indenlandske Handel sigtende Lovbestemmelser har haft den forventede Virkning. Det har i Praksis vist sig muligt her i Landet at afsætte alle de fremkomne sekunda Æg, og Konkurrencen har derfor som tidligere i stort Omfang medført, at de sekunda Æg er betalt med fuld Pris til Skade for de Producent-

ter, der har leveret en prima Vare. Bestemmelsen om, at Æg skal være friske, medmindre de sælges under anden Betegnelse, er søgt gennemført, for saa vidt angaar Levering til Ægpakkerier, og der er utvivlsomt herved sket Forbedringer, men da den forrige Lov ikke indeholdt Forskrift om, at hvert enkelt sekunda Æg skal mærkes sekunda, har Bestemmelsen ikke været tilstrækkelig effektiv, idet Æggene ikke har kunnet følges videre, hvad Rammerne for Kontrollen iøvrigt heller ikke har tilladt.

De nu gennemførte Lovbestemmelser medfører, at Æg af ringere Kvalitet skal betales med en Underpris i Forhold til prima Æg, sekunda Æg skal være mærket efter Ministerens nærmere Forskrift. Til Imødegaaelse af Levering af daarlige Æg er Gennemførelse af en Underpris utvivlsomt det mest virksomme Middel.

Loven indeholder desuden Regler for Autorisation af Importører og Eksportører, og Overtrædelse af Bestemmelserne straffes med Bøde.

Loven om Ind- og Udførsel af Æg blev enstemmigt vedtaget, ved Loven angaaende Indførsel og Forhandling af Fjerkræ undlod Bondepartiet at stemme.

Udførsel af Landbrugsprodukter.

Grundlaget for Regulering af Landbrugseksporten tilvejebragtes med Lov af 23. December 1932, og Reguleringen har i Aarenes Løb maattet udvides til at omfatte praktisk talt alle Landbrugsprodukter. Gyldigheden af den tidligere Lovgivning udløb med Aaret 1938, men da en Regulering af Udførselen fremdeles var paakrævet, fremsatte Landbrugsminister *Bording* den 19. Oktober i Landstinget et Lovforslag, hvori den hidtil anvendte Opregning af de paagældende Varer erstattedes med det almindelige Udtryk *Landbrugsprodukter*, hvorved man vil have Mulighed for ogsaa at inddrage bl. a. Kartoffler, for hvis Vedkommende Spørgsmaalet tidligere var blevet rejst.

Loven bestemmer iøvrigt, at Landbrugsministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet kan paabyde, at Udførsel her fra Landet af Landbrugsprodukter kun maa finde Sted under Iagttagelse af de Forskrifter, Ministeren maatte fastsætte, *herunder Opkrævning af de i saa Henseende fornødne Afgifter*.

Ved en af Østre Landsret den 16. August 1938 afsagt Dom blev Ministeriet kendt uberettiget til at opkræve Afgifter vedrørende Eksport af Fisk og Fiskeriprodukter til Dækning af de

med Reguleringen af Eksporten forbundne Udgifter. Da Ministeriet havde den Opfattelse, at de nævnte Love indeholdt fornøden Hjemmel til at opkræve bemeldte Afgifter, paaankede man Dommen til Højesteret. Da Højesterets Dom ikke kunde foreligge forinden Udgangen af 1938, har man derfor ment det rigtigst for en Sikkerheds Skyld at søge udtrykkelig Hjemmel for Opkrævning af de Afgifter, der er fornødne til Dækning af de Udgifter, der er forbundne med Reguleringen af Udførselen af Landbrugsprodukter.

Lovens Vedtagelse var enstemmig.

Ind- og Udførsel af Fisk.

Landbrugsministeren fremsatte i Folketinget den 9. Maj Forslag om en Tilføjelse til Loven om Ind- og Udførsel af Fisk, hvorefter Ministeren kan fastsætte Principperne for Fordelingen af visse Grupper af Eksportfisk og Fiskevarer paa de enkelte Markeder.

Loven, som er vedtaget enstemmigt, har til Formaal — af beskæftigelsesmæssige Grunde — at beskytte Kutterfiskeriet mod pludseligt Sammenbrud paa Grund af den hastige Forøgelse af Trawlerflaaden.

Ekspropriationer.

Ministeren for offentlige Arbejder har gennem Lov fremsat i Folketinget den 13. Januar faaet Bemyndigelse til at erhverve — om fornødent ved Ekspropriation — de Arealer, som er nødvendige til Gennemførelse af Sporforstærkningsarbejder m. v., hvortil Bevilling gives paa Finanslov eller Tillægsbevillingslov. Det drejede sig bl. a. om Arealer til en direkte Jernbaneforbindelse fra Havnen i Hirtshals til Hjørring.

Loven vedtoges enstemmigt.

Statsbanernes Takster.

Paa Grund af det Samarbejde, der er indledet mellem Statsbanerne og Københavns Sporveje, har det været nødvendigt at vedtage visse Ændringer i Loven om Statsbanernes Takster.

Den vigtigste Foranstaltning i saa Henseende er Indførelse af en 30-Øres Billet, der inden for en Time giver Adgang til ubegrænset Befordring paa Københavns Bybane (indtil Hellerup, Vanløse og Valby) og Københavns Sporveje. Loven indeholder de for en saadan Ordning nødvendige Forandringer i Statsbanernes Takstlov.

Forslaget blev enstemmigt vedtaget af Rigsdagen den 22. Februar, og Ordningen traadte i Kraft 1. Maj.

Priemes Forespørgsel.

Den konservative Hr. *Prieme* stillede en Forespørgsel til Trafikministeren vedrørende Statsbanernes Nærtrafik-Takster, der for visse Strækninger betegner Forhøjelser for Billetter og Kort.

Trafikministerens Svar.

»Loven om Ændring af Statsbanernes Takster muliggjorde Samarbejdet mellem Statsbaner og Sporvogne, hvilket maatte medføre principielle Ændringer i Bybanenettets Takstsystem. Dette blev tydeligt fremhævet saavel ved Lovforslagets Forelæggelse som i Udvalgets Betænkning, og naar Hr. *Prieme* nu, efter at Loven er vedtaget og Samarbejdet realiseret, ønsker yderligere Begrundelse for de foretagne Ændringer, kan jeg i Hovedsagen henvise til tidligere Udtalelser.

Jeg maa paa det bestemteste afvise den Paastand, at der er Tale om Særbeskatning. Den gennemførte Ordning betegner væsentlige trafikale Forbedringer for Befolkningen i Hovedstaden og dens Omegn, og den Pris, der betales for Befordring, er den samme, der er gældende pr. Kilometer Landet over.

Imidlertid var det ved Omlægningen nødvendigt at tage Nørreport Station som Beregnings-Udgangspunkt og samtidig foretage den Ændring, at der betales normal Pris for Befordring paa Boulevardbanen, der er et af de dyreste Baneanlæg i Landet, men hvor Befordringen tidligere var gratis. Den gennemførte Ordning betegner Billiggørelse for mange Bybanerejser, medens andre bliver dyrere, særlig mellem Stationer som Hellerup og Svanemøllen eller Enghave og Valby.

Der er altsaa Tale saavel om Forhøjelser som om Nedsættelser, og derved er intet at gøre, da vi for hele Ordningens Skyld har maattet gennemføre Enhedspriser.

Systemet er ganske det samme som det, Sporvejene bruger. En Sporvognsbillet fra Hellerup er lige dyr, enten man kører til Svanemøllen, til Raadhuspladsen eller endnu længere, og det er der ingen, der undrer sig over.

Rigsdagen har ved Lovens Vedtagelse godkendt dette Beregningsgrundlag, og Rate-, Maanedes- og Aarskortenes Priser maa naturligvis staa i et bestemt Forhold til Billetpriiserne. Det maa ved hele Ord-

s*

ningens Bedømmelse fastholdes, at Billetternes Gyldighedsomraade er blevet udvidet, og at Samarbejdet med Sporvejene har bragt betydelige Fordele.

Voldgift i Husdyrhandel.

Hovedprincippet i den hidtil gældende Voldgiftslov: Afgørelse af Husdyrtvistigheder alene gennem Lægmænd uden Medvirken af Personer, der er i Besiddelse af juridisk Sagkundskab, har siden Fremsættelsen af det første Lovforslag i Rigsdagssamlingen 1905—06 været Genstand for en skarp Kritik fra den juridiske Videnskabs Side. Derimod har der inden for Landbrugsorganisationerne været Tilfredshed med Voldgiftsordningens Hovedprincip, hvorimod der har været rettet Kritik mod forskellige mindre væsentlige Punkter i Voldgiftsinstitutionens Virksomhed.

For at faa afhjulpet de af Landbrugsorganisationerne kritiserede Forhold henvendte »De samvirkende danske Landboforeninger« og »De samvirkende danske Husmandsforeninger« sig i 1936 i Fællesskab til Justitsministeren, der paa denne Foranledning nedsatte et Udvalg med den Opgave at gennemgaa de gældende Regler for Voldgift.

I Februar 1938 har dette Udvalg afgivet Betænkning.

Udvalgets juridiske Medlemmer hævdede, at Sagerne burde behandles af de ordinære Domstole under Medvirken af sagkyndige Dommere, medens Udvalgets øvrige Medlemmer vilde bibeholde Voldgiftsordningens Hovedprincip og indskrænke sig til at reformere Ordningen paa de af Landbrugsorganisationerne kritiserede Punkter.

De gennemførte Ændringer.

Den nu gennemførte Lov, der stort set er i Overensstemmelse med Udvalgets Forslag, adskiller sig navnlig fra den tidligere Voldgiftslov derved, at den stedlige Civildømmer skal indtræde som Formand for Voldgiftsretten, saafremt Voldgiftsformandens Forligsmægling ender uden Resultat, at Vidneførelse og anden Bevisførelse sker ved Voldgiftsretten, og at alle Regressøgsmaal vedrørende det samme Husdyr skal søges inddraget under Sagen mod den sidste Sælger af Dyret, saaledes at den Part, der ikke benytter sig af Adgangen til Inddragelsen, mister sin Regresret. Endvidere bortfalder Adgangen til at vedtage Sagsbehandling ad almindelig Retsvej. Voldgiftskredsene gøres

større, saaledes at de kommer til at falde sammen med Retskredsene, og der er indført en 70-Aars Aldersgrænse for Voldgiftsmænd. Det er endvidere gennemført, at Formanden for den bestaaende Voldgiftsdomstol, hvis Betegnelse ændres til Overvoldgiftsretten, skal være en Landsdommer; Indskrænkningerne i Adgangen til at paaanke Voldgiftskendelser er i alt væsentligt opretholdt i samme Skikkelse som hidtil, dog saaledes at Overøvrigheden ved Afgørelsen af Ankeandragender skal raadslaa med en dertil udpeget Mand, der har praktisk Kendskab til Handel med Husdyr. Endelig er det vedtaget, at der skal kunne opnaas fri Proces saavel for Voldgiftsretterne som for Overvoldgiftsretten.

Venstre undlod at stemme for Forslaget, de øvrige Partier stemte for det.

Lov om Frihed for Arrest og Forbud med Hensyn til Luftfartøjer.

Ved Arrest forstaas enhver Foranstaltning, hvorved et Luftfartøj efter Beslutning af Retten eller en offentlig Forvaltningsmyndighed holdes tilbage i privatretlig Interesse til Fordel for en Fordringshaver, Ejeren eller den, som iøvrigt har en tinglig Ret i Luftfartøjet, uden at Rekvirenten kan paaberaabe sig Dom, erhvervet ved sædvanlig Rettergang, eller et tilsvarende Eksekutionsgrundlag.

Fritaget for Arrest er ifølge Loven:

- a. Luftfartøjer, der udelukkende benyttes i Statstjeneste, derunder indbefattet Postbefordring, men ikke Handelsvirksomhed.
- b. Luftfartøjer, der anvendes paa regelmæssige Ruter i offentlig Lufttrafik, samt de nødvendige Reservefartøjer.
- c. Luftfartøjer, der iøvrigt er bestemt til Befordring af Personer eller Gods mod Betaling, naar Fartøjet er klar til Afgang for saadan Befordring, og Arrest ikke kræves for Gæld, som er stiftet med den forestaaende Rejse for Øje, eller som er opstaaet under Rejsen.

Loven er et Led i Bestræbelserne for at tilvejebringe ensartede internationale Forhold paa dette Omraade.

Enstemmigt vedtaget.

Fiskeriet ved Grønland.

Ifølge en gennemført Lov oprettes der flere Støttepunkter for Fiskeriet paa Grønland. Tilladelserne udvides paa forskellig Maade.

Loven er enstemmig vedtaget.

Hvalfangst.

Den gennemførte Lov afløser Loven af 1934. Den nye Lov er foranlediget af en Konference i London om Fredning af Hvaler og Regulering af Fangsten.

Love for Færøerne.

Mellem Regeringen og Repræsentanter for Færøernes Lagting afsluttedes i September 1938 en Overenskomst vedrørende Færøernes Finansordning. Som Resultat heraf er gennemført en Række Love om færøske Forhold. Samtlige Love er vedtaget enstemmigt med alle Partiers Stemmer.

Indførselsafgifter.

Loven forhøjer Indførselsafgifternes Provenu fra ca. 220,000 Kr. aarlig til 370,000 Kr. Af det beregnede Merprovenu hidrører ca. 50,000 Kr. fra Forhøjelse af de nugældende Afgiftssatser og ca. 100,000 Kr. fra Afgifter af andre Varer, der ikke nu er inddraget under Beskatningen.

Loven er i Overensstemmelse med et Færøernes Lagting i Samlingen 1938 vedtaget Forslag.

Sygehuse.

Der er vedtaget en Ordning, hvorefter Statskassen betaler 2 Kr. pr. Sygedag for de almindelige Sygehusafdelinger og 1 Kr. pr. Sygedag for Tuberkulose- og Epidemipatienter. For de sidstes Vedkommende refunderer Staten i Forvejen en Del af Udgifterne.

Smitsomme Sygdomme.

I denne Lovgivning foretages en Ændring, saaledes at Staten paatager sig en forøget Refusionspligt. Bestemmelsen gives

tilbagevirkende Kraft til 1. April 1937, og Merudgiften for Finansaaaret 1937—38 kan anslaaes til ca. 7650 Kr.

Invalideforsikring.

En Invalideforsikring er vedtaget, hvorefter Staten afholder de Udgifter, der ikke dækkes af Præmierne. De aarlige Udgifter kalkuleres til 40—50,000 Kr., hvoraf ca. 25 % vil dækkes af Præmiebetalingen.

Statstilskud til Særforsorg.

Der er vedtaget en Lov om, at Staten skal yde $\frac{3}{4}$ af Udgifterne ved Behandling paa Stats- eller anden anerkendt Anstalt, til Rejse og Beklædning m. m. for færøske sindssyge, aandsvage, Epileptikere m. fl. Sognekommunerne yder den resterende Fjerdedel.

Refusion af Underholdsbidrag.

En Lov er gennemført, hvorefter Staten skal refundere de færøske Kommuner $\frac{3}{4}$ af de Underholdsbidrag til Børn, som ikke indbetales af de bidragspligtige.

Motorafgift.

Der er foretaget Ændringer i Lov for Færøerne om Motor-køretøjer og Afgift af Motorkøretøjer, hvorefter Motorafgiften, der efter den tidligere Ordning tilfaldt Amtsrepartitionsfonden, for Fremtiden tilfalder den særlige Vejfond, som er oprettet. Afgiftens aarlige Beløb er anslaaet til ca. 12,000 Kr.

Oppebørselskontor.

Et vedtaget Lovforslag gaar ud paa Oprettelse af et Oppebørselskontor i Thorshavn. Kontoret skal foruden Varetagelse af de regnskabsmæssige Opgaver yde Lagtingets Skatteudvalg sagkyndig Bistand.

Rutefart.

Ifølge et vedtaget Lovforslag skal bestaaende Ruter anmeldes til Lagtinget, som kan meddele Tilladelse til Rutesejlsden mod Opretholdelse af nærmere fastsatte Takster og Tilsyn med det paagældende Fartøjs Redningsmateriel m. v.

Skibsafgifter.

En vedtaget Lov gaar ud paa, at den i 1934 trufne Ordning, hvorefter Gebyret for Eftersyn af Skibspapirer tilfalder Fær-

120

øernes Amtskommune, gøres bestandig. Tidligere tilfaldt disse Afgifter Statskassen.

Skoledirektionen.

Efter den hidtidige Ordning bestod den færøske Skoledirektion af Amtmanden, Provsten og et af Lagtingets Medlemmer. Paa Forslag af Undervisningsministeren gennemførtes en Lov om, at Direktionen udvides med to af Lagtinget valgte Medlemmer.

Udligning af Lønningsudgifter.

Som Led i en Udligning mellem de færøske Kommuner er det gennemført, at Lønningsudgifter til Lærere og Lærerinder paa ca. 94,000 Kr. overflyttes fra Sognekommunerne til Amtsfonden.

Udskiftning.

I den Hensigt at bidrage til Udviklingen af færøsk Landbrug er der vedtaget Oprettelse af en Udskiftningskommission, der skal varetage en rationel Tilrettelægning af Arbejdet. Staten deltager med Halvdelen af Udskiftningsarbejdets Omkostninger, dog ikke over 20,000 Kr. aarlig.

Jagt- og Fuglefangst.

En vedtagen Lov giver Landbrugsministeren Bemyndigelse til i visse Perioder af Aaret at forbyde Fangst af Mallemukkens Unger, som er Smittebærere for den farlige Papegøjesyge.

Kolportagebevillinger.

Loven om Kolportagebevillinger for Færøerne er ophævet.

Den nævnte Lov er fra 1910. Det er fortrinsvis kirkelige Selskaber og Foreninger, der har haft Bevillinger til Handel ved Dørene med Bøger og Skrifter. For Eftertiden kan erhvervsmæssig Handel med disse Ting kun ske gennem Boghandelen. Kun Handel, der sker i Propagandaøjemed, og hvoraf der ikke flyder Indtægt, kan stadig ske uden Tilladelse.

Færøernes Lagting.

Der er gennemført forskellige Ændringer i Loven om Lagtinget.

Til Anmeldelse af et nyt Parti kræves fremtidig et Antal af 600 Vælgere, medens der efter den hidtidige Lov kun krævedes Tilslutning af 300 Vælgere.

Den Udvidelse af Afstemningstiden med 3 Timer, som fore-

tages, er en rent praktisk Foranstaltning, som de lokale Forhold gør paakrævet.

Loven giver Adgang til for Partierne at anmelde en Partibetegnelse paa Kandidatlisterne, der tillige skal mærkes af Valgnævnet med hver sit Bogstav.

Der indføres endvidere Bestemmelser, som hindrer, at en Række spredte Stemmer rundt i Kredsene kan give Tillægsmandater, uden at der er opnaaet noget Kredsmandat.

Kommunal Beskatning.

Under Henvisning til at de færøske Kommuner i mange Tilfælde har været ude af Stand til at præstere deres Udbetalinger i rette Tid som Følge af, at Lovgivningen ikke aabner Mulighed for effektiv Inddrivelse af Skatterne, har Færøernes Lagting vedtaget et Lovudkast, der indeholder Regler for Tilbageholdelse af en vis Del af Lønnen.

Bestemmelserne i den gennemførte Lov er i det væsentlige overensstemmende med de i det øvrige Danmark gældende Regler.

Bekæmpelse af Plantesygdomme og Skadedyr.

Der er paa Foranledning af Landbrugsministeren gennemført en Lov til Bekæmpelse af Plantesygdomme og Skadedyr paa Færøerne. Loven bemyndiger Ministeren til at træffe de paakrævede Foranstaltninger til Forhindring af, at disse Plager indføres eller udbredes paa Færøerne. Ministeren kan træffe Bestemmelse om Forbud mod Saaning, Plantning eller Transport af Kulturplanter, Tilintetgørelse eller Desinfektion af disse eller af Emballage og andet, hvorfra Smitte kan antages at kunne udbredes, eller ved Isolering af Jordstykker, Desinfektion af Oplagsrum, Redskaber og lignende eller paa en hvilken som helst anden Maade, der maatte skønnes egnet til Bekæmpelse af disse Sygdomme og Skadedyr.

Erstatning ydes for det Tab, der maatte opstaa ved Tilintetgørelse af en Afgrøde.

Personlig Skat til Amtskommunen.

Indenrigsministeren fremsatte i Folketinget den 9. Maj *For-
slag til Lov for Færøerne om personlig Skat til Amtskommunen.*

I den Finansordning for Færøerne, som sidste Sommer aftaltes mellem Regeringen og Repræsentanter for Færøernes Lagting, og som senere tiltraadtes af Lagtinget, indgik som et Led, at de øgede Udgifter, Ordningen vilde medføre for Amtskommunen, skulde dækkes gennem en Forøgelse af den i 1935 indførte per-

sonlige Skat til Amtskommunen. Ifølge Planen er det nødvendigt at forøge denne Skats Udbytte fra 50,000 til mellem 150,000 og 200,000 Kr. Det er denne Ændring i den personlige Amtsskat for Færøerne, som nu er gennemført i Overensstemmelse med et af Lagtinget vedtaget Forslag.

Forøgelsen af Skattens Provenu fremkommer ved at inddrage Indtægter ogsaa under 2000 Kr. i Beskatningen, dernæst ved at forhøje Skalaens Satser, endelig ved at gøre selve Skatteskaalen mere vidtspændende, saaledes at ogsaa Indtægter over 10,000 Kr. opdeles i Grupper med progressivt stigende Skattesatser.

Loven er vedtaget enstemmigt.

Retsforbundets Lovforslag om Ligeret til Grundværdierne og om Formueafgift til Afvikling af offentlig Gæld.

I den nu afsluttede Rigsdagssamling forelagde Retsforbundsmanden *Oluf Pedersen* i Folketinget to Lovforslag med de i Overskriften nævnte Titler (forelagt den 15. Oktober 1938).

Retsforbundet forelagde i 1928 første Gang et Forslag med nærmere Udformning af det Grundskyldprogram, som er Partiets politiske Indhold. Forslaget blev imidlertid hurtigt forladt, og i 1930 forelagde man Forslag Nr. 2, udarbejdet paa et nyt Grundlag. Men ogsaa denne Plan blev skrinlagt, og i Samlingen 1935—36 fremkom et tredje Forslag, der var helt forskelligt fra de to tidligere; siden da har Partiet altsaa yderligere haft 3 Aar til at sunde sig i. De i den nu afsluttede Rigsdagssamling fremsatte Forslag maa nærmest betegnes som en ny og noget ændret Udgave af Forslag Nr. 3, idet man denne Gang blandt andet har udeladt de specificerede Anvisninger, der for 2 Aar siden blev givet med Hensyn til de Skatter, som skulde afløses ved Hjælp af den nye Grundskyld.

Retsforbundet blev startet i 1919, og der gik altsaa 9 Aar, inden Partiet fremsatte sit første Grundskyldsforslag; men trods det har Partiet selv maattet kassere Plan efter Plan, og den, der nu foreligger, bliver vel næppe den sidste. Naar det er gaaet saadan, skyldes det utvivlsomt ikke, at Partiet har undladt at gøre sit bedste, men det skyldes simpelthen, at Partiet forlanger mere af Grundskylden, end den kan holde til. Der tænkes ikke her paa de overdrevne Forventninger, man indenfor Rets-

forbundet nærer til de almindelige samfundsreformerende Virkninger af Grundskylden; her tænkes kun paa rent haandgribelige Spørgsmaal, som f. Eks. dette: Hvad kan Grundskylden give i Penge, og hvilke Skattelettelser kan der derved gennemføres paa andre Omraader. Der var jo en Tid, da man drømte om, at Grundskylden kunde dække saa at sige hele det offentlige Behov — i hvert Fald det nedstemte Behov, man fra den Side vil anerkende — men slet saa tillidsfuld paa dette Punkt er man vel ikke længere.

Hele den Agitation, der drives fra Retsforbundets Side, gør det imidlertid nødvendigt for Partiet, at der opstilles et Projekt, som i hvert Fald paa Papiret omgaaende skaffer et Grundskyldsbeløb frem, der lyder stort, og her er det da, at Partiet støder paa Problemer — ikke mindst vedrørende Prioritetsgælden — hvis Løsning man nødvendigvis maa give Anvisning paa. F. Eks. kommer man ikke udenom den Kendsgerning, at de nuværende Ejere af Jorden almindeligvis ikke kan bære en pludselig indført fuld Grundskyld, fordi Grundværdierne i stor Udstrækning er trukket ud af tidligere Ejere i Form af Prioriteter, der siden hen kan være transporteret til nye Ejere mange Gange. I de forelagte Forslag er der da ogsaa givet Anvisning paa Løsning af dette saavel som af andre Problemer; disse Anvisninger er imidlertid af en saadan Art, at de hvis de blev fulgt vilde tilføje hele Samfundet et voldsomt finansielt Chock, idet store Værdier vilde blive forskudt paa en tilfældig og kaotisk Maade.

Imidlertid rører de nævnte Forslag ved Samfundsproblemer af stor aktuel Betydning; der skal derfor i det følgende gøres Rede for Forslagenes Indhold og for nogle af deres Virkninger. Ogsaa Regering og Regeringspartierne har i de senere Aar beskæftiget sig med disse Problemer; men da disse Faktorer jo har Ansvaret, maa de selvfølgelig søge saadanne Løsninger, som er praktisk gennemførlige, og hvis Virkninger fuldt ud kan overskues; fra den Side kan man ikke lægge op til finansielt Kaos.

1. Lige Ret til Grundværdierne.

Forslaget gaar i Hovedtræk ud paa følgende: Hele Grundværdien inddrages til det offentlige gennem Paaligning af en gennem Vurdering fastsat aarlig Afgift (Grundskyld). Dette skal foregaa derved, at der i et Overgangsaar lægges en Grundskyld paa $4\frac{1}{2}$ % af den nuværende Grundværdi *ovenpaa* de bestaaende Ejendomsskatter; men derefter skal Vurderingsmyndighederne *hvert* Aar finde ud af, hvor meget der skal betales i Grundskyld af hver Jordejendom i Landet; der skal betales saa

meget, at Jordstykkets Værdi som Salgobjekt er lig Nul, d. v. s. at Sælgeren — naar han ikke mere har Brug for Jorden — overdrager den til Køber uden selv at faa noget derfor (bortset fra Godtgørelse for visse Forbedringer), altsaa saaledes at Overdragelsen blot sker mod Overtagelse af Skatteforpligtelsen. Det bestemmes dog udtrykkeligt — til Beroligelse — at Skatten ikke maa være saa høj, at Sælger ligefrem skal give Penge til for at komme af med sin Jord.

Da en saa kraftig Forøgelse af Ejendomsskatterne vilde bringe de fleste af Landets 600,000 Ejendomsbesiddere i en slem Klemme, foreslaas det, at der aarligt i 25 Aar ydes de nuværende Grundejere en *Godtgørelse* af Statskassen paa 4 % af Grundværdien, saaledes som denne var ansat, da disse Ejere overtog Ejendommene; for siden da indtraadt Værdistigning ydes altsaa ingen Godtgørelse. Imidlertid maa Ejeren kun bruge *Halvdelen* af denne Godtgørelse til Dækning af sin forøgede Grundskat, idet Resten skal bruges til ekstraordinære Afdrag paa Pantegælden i Ejendommen.

Hertil kommer saa, at Ejendomsbesidderne i stor Udstrækning selv skal betale den Godtgørelse, de faar; der paalægges nemlig al fast Ejendom en *Udligningsafgift* paa 2 % af Bygningsværdien (i Henhold til Vurderingen af Ejendomsskyld), aarligt i 25 Aar.

For at Ejerne nu ikke skal blive kvalt, bestemmes det endelig, at disse i en vis Udstrækning kan vælte Byrden over paa deres Kreditorer, nemlig ved i 25 Aar at fradrage 2 % aarligt i deres Rentebetalinger til disse; dog skal samtidigt Afdraget sættes til mindst 2 % aarlig (hvilket f. Eks. har stor Betydning ved Kreditforeningslaan, hvor Afdragene nu i Hovedsagen er meget mindre).

De mange Penge, som det offentlige faar ind ved Forhøjelsen af Ejendomsskatterne, fordeles med Halvdelen til Staten og Halvdelen til Kommunen (i Landdistrikterne kan indtil en Trediedel af Kommunens Andel opkræves af Amtet). De indvundne Beløb skal anvendes til Nedsættelse af andre Skatter samt Afgifter.

Den nuværende Grundskyld (til Stat, Amt, Kommune og Udligningsfond) som Grundstigningsskyld ophæves — dog formentlig først efter Overgangsaret, og disse Skatter tænkes vel at gaa igen i den derefter indførte »fulde« Grundskyld. Derimod ophæves Ejendomsskylden (af Bygningsværdien) — mærkelig nok — kun med $\frac{1}{25}$ aarlig.

2. Formueafgift til Afvikling af offentlig Gæld.

Forslaget tilsigter at tilvejebringe en Ligevægt i Beskatningen derved, at der af de Formueværdier, som ikke rammes gennem førstnævnte Forslag (ved Grundskyld, Udligningsafgift eller Gældsnedskrivning) opkræves en Formueafgift paa 2 % aarlig i 25 Aar.

De saaledes indvundne Midler anvendes dels til Nedbringelse af Stats- og Kommunegæld, dels til at forhøje de skattefrie Fradrag for Indkomst- og Formueskatter (aaenbart den nu bestaaende Formueskat, ikke den ny Formueafgift) til Staten ret væsentligt.

For at formindske Chocet ved disse drastiske Forslag fastsættes Regler om, at Banker og Sparekasser kan beslaglægge 30 % af alle Indskud til Dækning af disse Institutioners Tab ved Foranstaltningerne, medens Forsikringselskaber og Kreditforeninger kan afkorte deres Betalingsforpligtelser (ved Udtrækning af Obligationer og Udbetaling af Forsikringsbeløb) tilsvarende.

Men iøvrigt udnævnes Finansministeren til en Slags Finansdiktator; saa maa han klare det, hvis der skulde komme Kludder i Maskineriet.

Virkningerne.

Nogle Tal vil belyse visse Hovedvirkninger af Forslagene. Da man ikke véd, hvordan den fremtidige »fulde« Grundskyld vil blive, maa der regnes med en Grundskyld paa $4\frac{1}{2}$ % af den nuværende Grundværdi (i Henhold til Grundvurderingen) lagt ovenpaa de allerede bestaaende Ejendomsskatter.

Efter den sidste Ejendomsskyldvurdering (pr. 1. Oktober 1936) udgjorde Værdierne af fast Ejendom her i Landet følgende Beløb (i Mill. Kr.):

	Grundværdi	Bygningsværdi	Ialt
Hovedstad	1644	3532	5176
Købstæder	899	2499	3398
Landdistrikter:			
Landbrug	2460	1979	4439
Andre Ejendomme	609	2098	2707
Hele Landet	5612	10108	15720

Ejerne af disse Ejendomme vil herefter faa følgende Merudgifter (Mill. Kr.):

	Landdistrikter				Ialt
	Hovedstad	Købstæder	Landbrug	Andre	
Grundskyld (4½ % af Grundværdi)	74	41	111	27	253
Udligningsafgift (2 % af Bygningsværdi)	70	50	40	42	202
Ialt.....	144	91	151	69	455

Godtgørelsen fra Staten skal ikke ydes for den Værdiforøgelse, Grunden har faaet i nuværende Ejers Tid; man kan maaske rent skønmæssigt anslaa denne Forøgelse til 10 % for Landejendomme og 20 % for andre Ejendomme (regnet af de nuværende Værdier). Hvad *Rentelettelse* angaar kan oplyses, at Landbrugets Pantegæld udgør 4,125 Mill. Kr.; derimod har man ingen nyere Oplysninger om Pantegælden i andre Ejendomme; denne anslaaes rent skønmæssigt til 70 % af Vurderingssummerne. Man kan derefter opstille følgende Tal for Ejernes *Merindtægter* (Mill. Kr.):

	Landdistrikter				Ialt
	Hovedstad	Købstæder	Landbrug	Andre	
Godtgørelse (4 % af reduceret Grundværdi)	52	30	88	20	190
÷ til Afdrag	÷26	÷15	÷44	÷10	÷ 95
Rentelettelse (2 % af Gæld)...	62	41	82	33	218
÷ Afdragsforhøjelse (ansl.).....	÷31	÷20	÷41	÷17	÷109
Ialt.....	57	36	85	26	204

Merudgifterne for Ejerne overstiger derefter Merindtægterne med de nedenfor angivne Beløb:

	Merudgift ÷ Merindtægt
Hovedstad	87
Købstæderne	55
Landdistrikter:	
Landbrug	66
Andre Ejendomme	43
Hele Landet.....	251

Det er saaledes meget betydelige kontante Beløb, Ejendomsbesidderne Landet over maa udrede ud over de nuværende Forpligtelser, der hviler paa deres Ejendomme. Sammenligner man f. Eks. disse Beløb med de nuværende Ejendomsskatter (til Stat, Amt, Kommune og Udligningsfond) faar man et Begreb om Merbelastningens Omfang. I Hovedstaden udgør Ejendomsskatterne nu 34 Mill. Kr.; til dette Beløb vilde altsaa blive lagt en

Merbelastning paa 87 Mill. Kr. (ialt altsaa 121 Mill. Kr.); for Købstæderne vilde de nuværende Ejendomsskatter paa 16 Mill. Kr. komme en Merbelastning paa 55 Mill. Kr. (ialt 71 Mill. Kr.); for Landbrugsejendommene vilde til de nuværende Ejendomsskatter paa ca. 65 Mill. Kr. komme en Merbelastning paa 66 Mill. Kr. (altsaa en Fordobling til ialt ca. 131 Mill. Kr.); for andre Ejendomme i Landdistrikterne vilde Tallene blive henholdsvis ca. 21 Mill. Kr. + 43 Mill. Kr., eller ialt 64 Mill. Kr.

En Del af Merudgifterne gaar ganske vist til øgede Afdrag paa Gælden; men det faar Ejerne ikke megen Glæde af; thi Pengene skal han af med, og naar 25 Aar er gaaet, ophører Godtgørelse og Rentelettelse, og den fulde Grundskyld indtræder uden Lempelser af nogen Art. Prioritetshaverne faar nogenlunde de samme Penge som hidtil, men paa den Maade, at Renten skæres ned, og Afdragene sættes op; efter 25 Aars Forløb er deres Tilgodehavender dermed blevet tvangsnedskrevet til det halve. Alle Banker, Sparekasser, Kreditforeninger, Livsforsikringselskaber og lignende Institutioner maa følgelig indrette sig som Likvidationsboer i Forholdet til deres *nuværende* Kunder (Indskydere, Obligationsejere, Forsikrede o. s. v.) for at gennemføre Nedskæringen af Fordringerne. *Fremtidige* Indskud, Kasseobligationer, Forsikringspolicer med videre rammes jo ikke af Nedskæringen og maa derfor besørges gennem helt nye Afdelinger i Institutionerne. Man tør jo nok forvente en voldsom Ravage ved dette Indgreb; hvad f. Eks. med smaa Sparekasse-Indskydere, der faar deres Konto spærret og senere nedskrevet, og hvad med Forretningsfolk, hvis Bankkonto til Udbetaling af Lønninger med videre behandles paa samme Maade?

Stat og Kommune vil jo faa betydelige Merindtægter ved de stærkt forøgede Grundskatter (Staten tjener tillige 12 Mill. Kr. paa Udligningsafgiften ÷ Godtgørelsen); disse Merindtægter skal efter Forslag I anvendes til Nedsættelse af Skatter og Afgifter — uden nærmere Angivelse. For Kommunernes Vedkommende maa det dog i Hovedsagen blive de egenkommunale Indkomstskatter, der kan blive Tale om at nedsætte; hvorledes Virkningen for Kommunerne bliver i saa Henseende fremgaar af følgende Oversigt:

	Nuværende Personskatter Mill. Kr.	Provenu af ny Grundskyld Mill. Kr.	Personskatterne kan nedsættes med %
Hovedstad	75	37	50
Købstæder	60	20	33
Landkommuner	64	46	72
Amter	—	23	—
Ialt.....	199	126	—

Det er indlysende, at en saadan Skatteregulering vil være helt urimelig; der kan jo f. Eks. ikke være megen Mening i at nedsætte Indkomstskatterne for de store Skatteydere i Hovedstaden ved Hjælp af øgede Grundskatter fra en Mængde smaa Grundejere. Iøvrigt maa man erindre, at de nuværende Personskatters Provenu vil skrumpes betydeligt ind af sig selv, fordi 1) Grundejerne selv trods Godtgørelse med videre maa betale noget af den øgede Grundskyld, 2) Pantekreditorerne mister en meget væsentlig Del af deres Renteindtægter, selv om de faar Rentetabet dækket i Form af øgede Afdrag, bliver deres skattepligtige Indtægt og dermed deres Indkomst jo formindsket; 3) andre Formueejere mister en væsentlig Del af deres Formueindtægt paa Grund af Formueafgiften i Henhold til Forslag II (denne Afgift regnes at ville give et Provenu paa ca. 100 Mill. Kr.).

Det turde være indlysende, at alle disse finansielle Manipulationer, der ganske givet vil forrykke Værdierne i et uhyggeligt stort Omfang, ikke giver et Resultat, der er de uhyre Ofre værd. I de første 25 Aar vil Resultatet i stor Udstrækning blive, at man forvandler en progressiv Indkomstskat til en Formueskat *uden* Progression (2 % over hele Linien). Efter de 25 Aars Forløb vil man selvfølgelig have opnaaet — i hvert Fald saa nogenlunde — at beslaglægge Jordrenten til Fordel for det offentlige, hvilket — da det jo ikke drejer sig om en arbejdsskabt Værdi — samfundsmæssigt er rigtigt. Men Provenuet af denne Beskatning vil aldrig tilnærmelsesvis kunne dække de offentlige Behov, og den vil heller aldrig kunne hindre Opkomsten af store Indkomster og Formuer, som i større eller mindre Udstrækning kan siges at være skabt under Samfundets Medvirkning, og som af den Grund bør underkastes moderne Beskatning (progressiv Skala o. s. v.).

Af disse Grunde vil selv den fulde Grundskyld i et moderne industrialiseret Samfund kun kunne blive et enkelt Led i et større Skattekompleks — i hvert Fald hvis man ønsker at det offentlige skal paatage sig et Kultursamfunds Opgaver.

Grundskatterne er ogsaa fra socialdemokratisk Synspunkt et *vigtigt* Led i moderne Beskatning, fordi de som før sagt tager Sigte paa at inkassere samfundsskabte Værdier. Socialdemokratiet ønsker derfor ogsaa, at der skal arbejdes paa en rationel Grundbeskatning; men man ønsker Sagen grebet an paa en praktisk Maade. I første Linie ønsker man en mere *ensartet* Grundbeskatning Landet over; i Øjeblikket er der nemlig meget store Forskelle i saa Henseende fra Kommune til Kommune og fra Amt

til Amt. Derefter melder sig Spørgsmaalet om en Forøgelse af Grundskylden som Helhed Landet over; i saa Henseende maa man gaa lempeligt frem, saaledes at Grundejere med smaa Indtægter ikke bliver jaget fra Hus og Hjem. Derfor maa man f. Eks. for Landbrugets Vedkommende overveje Gældsproblemet i Forbindelse med Problemet om Ejendomsskatterne, og iøvrigt maa man se Problemet i Sammenhæng med særlig den lille Mands Beskatning paa andre Omraader. I sin Skattepolitik lægger Socialdemokratiet overordentlig megen Vægt paa Bærevenen. —

For Indførelse af fuld Grundskyld er der en meget stor *teknisk* Vanskelighed, nemlig *Fastsættelsen af Grundværdien* og dermed af den Skat, der skal ydes. Efter de nugældende Regler for Ejendomsbeskatning er Vurderingsnormen: Salgsværdien; denne Norm er uanvendelig under en Ordning med fuld Grundskyld. Gennem den fulde Grundskyld inddrages nemlig hele Grundværdien, hvorved Salgsværdien helt forsvinder. Spørgsmaalet er da: Hvilken Regel angiver Retsforbundets Forslag for Værdiansættelsen i Stedet for Salgsværdien?

Svaret er betegnende for hele Forslagets Karakter. Det siges i Forslaget, at Vurderingsmyndighederne *hvert Aar* skal ansætte det Beløb, der af hver Grundejendom skal betales som Grundskyld i det følgende Finansaar; Vurderingsmyndighederne skal altsaa direkte ansætte det aarlige Afgiftsbeløb, og Rettesnoren for denne Ansættelse lyder kort og godt saaledes:

»Grundskylden ansættes til den gennem Tilbud og Efterspørgsel fremkomne Pladsværdi for Jord i ubebygget Stand.«
Hvad er »Pladsværdi« andet end tomt Ord? Ingen Vurderingsmyndighed kan selvfølgelig vurdere efter en Vejledning som denne, der i Realiteten ingen Vejledning giver.

Valgene den 3. April.

Partiernes Stemmatal og Antallet af valgte Kandidater ved Folketingsvalget den 3. April fremgaar af følgende Oversigt. Til Sammenligning bringer vi Tallene fra Folketingsvalget 1935.

	1935			1939		
	Stemmer	Mand.	%	Stemmer	Mand.	%
Socialdemokratiet	759,102	68	46,1	729,619	64	42,9
Radikale Venstre	151,507	14	9,2	161,834	14	9,5
Konservative	293,393	26	17,8	301,625	26	17,7

130

Venstre	292,247	29	17,8	309,355	30	18,2
Retsforbundet	41,199	4	2,5	33,783	3	2,0
Bondepartiet	52,793	5	3,2	50,829	4	3,0
Kommunister	27,135	2	1,6	40,893	3	2,4
Nazister	16,257	—	1,0	31,032	3	1,8
Nationalt Samvirke	—	—	—	17,350	—	1,1
Dansk Samling	—	—	—	8,553	—	0,5
Slesvigske Parti	12,617	1	0,8	15,016	1	0,9

For *Valgmandsvalgenes* Vedkommende er det vanskeligere at foretage en Sammenligning med de foregaaende Valg, men følgende Hovedtal kan dog anføres:

	1932/36			1939		
	Stemmer	Mand.	%	Stemmer	Mand.	%
Socialdemokratiet	460,851	31	40,8	510,088	35	41,4
Radikale Venstre	107,158	7	9,5	124,720	8	10,1
Konservative	245,996	15	21,8	236,377	13	19,2
Venstre	256,002	22	22,6	248,219	18	20,1
Bondepartiet	27,330	—	2,5	35,903	1	2,9
Kommunister*)	3,530	—	0,3	21,551	—	1,7
Andre Partier	26,950	1	2,5	56,215	1	4,6

Socialdemokratiet har saaledes forøget sin Styrke baade absolut og procentvis. Tilgangen er ca. 50,000 Stemmer. Forskellen paa Folketingsvalget og Landstingsvalget har givet Anledning til at drage den Slutning, at Ungdommen svigtede Socialdemokratiet. Dette er dog ingenlunde Tilfældet. Socialdemokratiets Andel i de afgivne Stemmer er stadig større ved Folketingsvalget end ved Landstingsvalget. Vi har 41,4 % af de ældre Vælgere, men en Opgørelse over de 25—35-aarige viser, at Socialdemokratiet har 47,2 % af denne Vælgergruppe. I Modsetning hertil har de andre »store« Partier en forholdsvis ringere Del af deres Vælgere i de yngre Aldersklasser.

Yderpartierne har et forholdsvis stort Kontingent af deres Vælgere blandt de unge, hvilket er en Paamindelse til os om at forstærke Arbejdet for Ungdommens faglige og politiske Oplysning.

Det radikale Venstres Valgmanifest.

Paa det radikale Landsmøde den 12. Marts 1939 vedtoges følgende Henvendelse til den danske Vælgerbefolkning:

*) Kommunisterne opstillede ikke i 1936.

De forestaaende Rigsdagsvalg gælder Folkets Besegling af Grundlovs-kampenes Afslutning og det demokratiske Statsprincips endelige Sejr i Danmark.

Den nye Grundlov sikrer det fulde Folkestyre. Derved er naaet det Maal, det radikale Venstre satte sig i 1905, og som Demokratiet ofrede to Slægtleds Kampe.

Naar den nye Junigrundlov er underskrevet, begynder en ny Periode i vort Lands politiske Liv, og nye Valg efter den nye Grundlovs Regler vil afgive Grundlaget for de politiske Partiers fremtidige Samarbejde og Arbejdsvilkaar.

Det radikale Venstre opfordrer Vælgerne til stærkest mulig Deltagelse i den historiske Handling, som Grundlovens Gennemførelse er, men Partiet kalder ogsaa til Samling om den Politik, der gennem Tidens Omvæltninger har bevaret Danmark uskadt og den danske Befolkning sund og livskraftig. Siden 1932, da Udlandets Afspærringer bragte Danmark nær til det økonomiske Sammenbrud, er vort Lands Økonomi Skridt for Skridt genrejst. Vor Omsætning med Udlandet har nu noget nær samme Højde som 1929. Dette er Resultatet af Regeringens Handelspolitik, der gennem de afsluttede Traktater bevarer det engelske Marked og generobrer det tyske.

Grundvolden: Den enkeltes personlige Ansvar og Initiativ.

Store Reformers er skabt i det forløbne Tiaar, og Landsmødet udtaler sin Tilfredshed med Rigsdagsgruppens Politik.

Siden Landstingets Flertal erobredes i 1936, er den Lovgivning gennemført, hvortil Regeringen ved Landstingsvalget søgte Befolkningens Støtte. Men store Opgaver foreligger fremdeles til Løsning for et handlekraftigt Demokrati.

Vælgere!

Staaende ved Afslutningen af en politisk Tidsperiode og ved Indgangen til en ny samler det radikale Venstre sig om følgende Retningslinjer for den fremtidige Udvikling:

1. Grundvolden for Samfundets økonomiske Virksomhed maa være den enkeltes personlige Ansvar og Initiativ, men Tidens største Opgave er paa denne Grundvold at skabe den Organisering af Kræfterne og det Samarbejde imellem Erhvervene, som stærkt og maalbevidst kan sikre Danmarks Stilling under de haarde Vilkaar, Verdensøkonomien byder et lille Land. Statens Indgriben maa ske, naar vore økonomiske Interesser udadtil kræver det, og naar Monopoler eller andre Særinteresser indadtil søges udnyttet paa ubillig Vis. Men inden for de Rammer, der afstikkes, maa den enkelte Borgers Interesse i at yde sit bedste værnes og fremmes.

Det radikale Venstre er som det mindst klasseprægede af de danske Partier den naturlige Sikring for, at denne Linje følges, og at Ensidedighed undgaas.

Enhver Mulighed for større Frihed skal udnyttes.

2. Saa længe de store Lande opretholder Restriktionspolitikken, maa den hidtidige Handelspolitik fortsættes. Enhver Mulighed for større Frihed maa udnyttes, men denne større Frihed maa ikke købes paa Bekostning af Landbrugets Eksportmuligheder.

Verdenskrisens Virkninger har haardest ramt Landbruget, det mindre Haandværk, Dele af Handelen og de Arbejdere, der blev arbejdsløse. Landbrugets Forhold og Manglen paa Beskæftigelse er derfor

trods den store Fremgang siden 1932 Tidens største Problemer. For Landbruget maa en gradvis Afvikling af tidligere paadragne Gældsbyrder fortsættes og en stigende Anvendelse af den konjunkturbestemte Renteydelse med Sikring mod ny overdreven Gældsstiftelse gennemføres. Øget Udstykning paa det ved den konjunkturbestemte Rente skabte Grundlag maa tilrettelægges, saa Bestræbelserne for at fastholde Landbougdommen ved Landbrugets Arbejde ogsaa derved fremmes.

Samvirken mellem Staten og det frie Erhvervsliv.

Øget Beskæftigelse kan skabes ved Organisering af offentlige Arbejder, men mest virkningsfuld er en Samvirken mellem Statens Lovgivning og det frie Erhvervsliv. Grundforbedringsarbejderne og de store Byggelove er Eksempler paa en saadan Samvirken. Saneringen af usunde Boliger og Bydele er et tilsvarende Eksempel paa radikal Politik, hvorved der paa samme Tid vil skabes Beskæftigelse for Arbejdere og Haandværkere og øget Sundhed for Befolkningen.

For Haandværket er en saadan Beskæftigelsespolitik den mest virkningsfulde Hjælp, men den bør understøttes gennem en lettere Adgang til den nødvendige Kredit paa rimelige Vilkaar, saaledes som en bebyggende Lovgivning har anvist.

Voldgift i Arbejdsstrid.

3. Over for Arbejdsstridigheder, der truede betydelige Samfundsinteresser, er i de sidste Aar Folkets fælles Interesser Gang paa Gang sikret gennem Lovgivningsmagtens Afgørelse. Derved er Erkendelsen af denne Sikrings Nødvendighed trængt igennem i Befolkningen. En fast Ordning til Anvendelse i saadanne Tilfælde bør gennemføres. Arbejdernes Interesse i Bedrifternes Trivsel maa forøges, og Privatfunktionærernes Stilling yderligere betrygges.

Den radikale Skatte-Reform.

4. Saa længe Landstingets konservative Flertal endnu bestod, maatte Demokratiet nøjes med en stykkevis Behandling af Skattelovgivningen. En stor, samlet Skattereform er nu under Forberedelse.

Hovedretningslinjerne for det radikale Venstres Politik paa dette Omraade maa bygge paa følgende:

De indirekte Skatter for Nødvendighedsartikler afvikles.

Landbrugets Bygningsskatter fjernes, saa Landbrugets Ejendomsbeskatning alene bliver en Grundskyld.

Uden for Landbruget fritages navnlig Nybygninger med almindelige Beboelseslejligheder og Erhvervslokaler for Skat.

I Fortsættelse af Udligningslovens Bestemmelser gennemføres Lighed og større Fasthed i Grundskyldsbeskatningen, ogsaa derved at Vurderingens Ensartethed sikres.

I Personbeskatningen gennemføres en Forenkling. En endnu større Del af Kommunernes Udgifter overflyttes til en ensartet Ligning for hele Landet. Statsskatteligningen og den fælleskommunale Ligning sammensmeltes til en Ligning.

Paa samme Maade som den fælleskommunale Udligning ophævede $\frac{1}{3}$ af Sociallovens mellemkommunale Refusionsordning, afpasses den kommende fælles Skatteligning, saaledes at Refusionsordningen helt kan bortfalde.

Den fri Meningsudveksling skal sikres.

5. Under fri Meningsudveksling har dansk Folkestyre vundet Magt, og under fri Meningsudveksling skal det fremdeles øve sin Gerning. Anskuelsernes Brydning i Frihed er Fremskridtets bedste Løftestang. I denne Brydning ligger det bedste Værn mod Ideer laant fra fremmede Tvangssystemer.

Øgede Rettigheder for Folket kræver øgede Kundskaber og større aandelig Udvikling. Den Dygtiggørelse af Folket, der er fornøden, for at dansk Erhverv kan hævde sig i den økonomiske Kamptid, som nu er inde, stiller stigende Krav til Befolkningens Indsigt i de sociale, økonomiske og aandelige Bevægelser ude og hjemme.

Ved den nye Folkeskolelov er Grundlaget skabt for store Fremskridt i Børneskolen. Nye Skoler rejses nu Landet over. Forældrene drages ind i Skolens Arbejde. En omfattende Udvidelse af Ungdomsskolen paa Frivillighedens Grundlag maa nu følge efter. Den fri Ungdomsskole, der kan blive en Skole for hele Folkets Ungdom, er vort Maal.

Den største Opgave: at betrygge Danmarks Fred.

6. Fremtidens Hovedopgave er dog at betrygge Danmarks Stilling over for de Farer, Verdensuroen medfører for alle Folk. Dette kan ikke naas gennem nogen Art af Forbund eller Oprustning. Midlet dertil er en strengt upartisk Holdning over for de Magtgrupper, der staar i Modsætning til hinanden. Denne Politik maa gennemføres i Forstaaelse med de øvrige nordiske Folk og andre Folk af lignende Sindelag. Dertil kræves Fasthed i Landets Styre og Evne til det Samarbejde, der er Forudsætningen herfor.

Danske Mænd og Kvinder!

Ved Valget den 3. April staar paa den ene Side en Opposition, der udgøres af en halv Snes indbyrdes stridende Grupper, og hvis to Hovedpartier nu som før er uden Mulighed for et roligt Samarbejde.

Her overfor staar de to Regeringspartier, der under det sidste Tiaars Omvæltninger i Europa vel ikke har kunnet fri den danske Befolkning for Vanskeligheder og Savn, men som dog nu kan henvise til et Danmark, der lever under lykkeligere Vilkaar end næsten alle andre Lande.

Afvigende Meninger har de to Partier i mange Spørgsmaal, men det har ikke hindret, at de stadig gennem fordragelig Forhandling er naaet til en Forstaaelse om de Dagens Opgaver, Tiden kræver løst.

Det radikale Venstre har ydet sit Arbejde i disse ti Aar i Tillid til, at den Fasthed og Sikkerhed i Landets Styre, der herved blev skabt, var til Danmarks Gavn.

Vi kalder da paa Vælgerne, Kvinder og Mænd, til Gennemførelse af den nye Grundlov. Vi kalder paa dem til Fremme af det radikale Venstres bærende Ideer: Frihed og Orden, Værn og Hjælp for de svage, Retfærd og Fred!

Det konservative Valgmanifest.

Før Valgene den 3. April 1939 udsendte de Konservative et Valgmanifest af følgende Ordlyd:

Den 3. April kaldes der til Valg til begge Rigsdagens Ting. Det er 10 Aars radikalt-socialistisk Styre, der skal holdes Afregning med. Gennem sit Flertal i begge Ting har Regeringen i to et halvt Aar haft den fulde Magt til at gennemføre, hvad den vilde. Derfor maa den nu ogsaa tage det fulde Ansvar for denne Periodes Forsømmelser og Forsyndelser.

Om Forfatningen har der i Rigsdagsgruppen været delte Meninger; Partiets Landsraad har fastslaaet, hvor Partiet som Parti staar i Sagen, og Meningsforskel om den ene Sag kan ikke bevirke, at vi ikke alle som een opfordrer til Sammenhold om og Samhørighed med Partiet.

Det konservative Folkeparti kalder da til Kamp mod Ministeriet Stauning. Først og fremmest mod dets Forsømmelse af Landets Forsvar, dernæst mod dets erhvervspolitiske Forsyndelser og Fejlgreb, dets svigtende Evne over for det alt overskyggende Arbejdsløshedsproblem, dets Socialiseringsbestræbelser, dets Begunstigelse af Kooperationen paa det øvrige Erhvervslivs Bekostning og hele dets klassepolitiske Indstilling, der sætter Hensynet til partipolitisk Fordel over Landets Tarv.

Forsvar.

Tanken om Fred mellem Folkene har lidt Skibbrud. Vi lever i en Verden af gensidig Mistænksomhed, en splidagtig Verden, hvor Utryghed raader i alle Forhold. Hvad nytter det vel, at det socialdemokratiske Manifest erkender Tidens Alvor og Krav, naar Regeringen paa Grund af indbyrdes Uenighed forsømmer det absolut nødvendige: At rejse et Værn, som — under Hævdelse af Landets urokkelige Vilje til Neutralitet — kan betrygge dets tusindaarige Bestaaen og underbygge dets Samhørighed med det øvrige Norden.

September-Krisen i Fjor afslørede Landets Mangel paa Beredskab og dermed Regeringens Forsømmelse paa dette Omraade.

Det ved Rigsdagssamlingens Begyndelse nedsatte 21 Mands Udvalg fik til Opgave at foretage de fornødne Overvejelser med Henblik paa Fremtiden, og Det konservative Folkeparti har indenfor dette Udvalg arbejdet for at naa et Resultat.

Man har tilbudt at give Forsvarsministeren en Bemyndigelseslov, som kunde bøde paa de værste Mangler ved Forsvaret.

Man har søgt at faa rettet Manglerne ved det levende Værn, saa at vi ikke — som nu — ved Vintertid skal staa uden det fornødne Mandskab.

Og samtidig har Kravet om Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Luftangreb trængt sig paa med stigende Styrke.

Men — alt har været forgæves.

Det konservative Folkeparti vil sætte alle Kræfter ind paa — gennem Ungdommens Opdragelse, fysisk og moralsk, og ved at paakalde Kærligheden til det fælles Fædreland — at skabe den Folkestemning, som kan stille Regeringen overfor dens Ansvar og tvinge den til Handling.

Erhvervsfrihed.

Ligesom Regeringen — indbyrdes splidagtig — har forsømt at betrygge Fædrelandets Forvar, har den været ganske ude af Stand til at løse de erhvervspolitiske Opgaver, som Tiden har stillet den overfor. Den fortsat uhyre Arbejdsløshed og de deraf flydende sociale Ud-

gifter, der nu tælles i Hundredtal af Millioner og udgør langt mere end det samlede Statsbudget før Verdenskrigen, er de usvigelige og nedslaaende Vidnesbyrd om Regeringens Evneløshed.

Statsministeren er naaet til den Erkendelse, at Arbejdsløsheden kun effektivt kan bekæmpes under Samvirken med det private Erhvervsliv. Ikke desto mindre rejser man fra Regeringens Side — gennem kunstige Indgreb og Kontrolforanstaltninger — allehaande Hindringer for, at dette samme Erhvervsliv kan udfolde sig frit og frugtbart.

Gennem Loven om Forbud mod Overarbejde har man rejst Vanskeligheder for Industrien og berøvet Arbejderne en højst tiltrængt Ekstrafortjeneste. Gennem Restriktionsbestemmelser og slet gennemtænkte Love har Regeringen hemmet Byggeriet og øget Arbejdsløsheden. Og samtidig har man gennem dybtgaaende Skatteudskrivninger berøvet Erhvervslivet de Midler, som skulde tjene Bedrifternes Konsolidering og Produktionens Udvidelse. En Skat som Merindkomstskatten fordømmes selv inden for Regeringens nærstaaende Kredse.

Gennem Valutacentralen hindres Erhvervenes Mulighed for frit at kunne disponere, og alle Husmødre mærker den Prisfordyrelse, som er en Følge af Regeringens økonomiske Politik. Det ubedragelige Bevis herfor har man faaet i Hænde, hver Gang Regeringen nødtvungen har overført Varer til Friliste.

Det konservative Folkeparti vil af al Kraft sætte ind paa den Frigørelse af Erhvervslivet, som er en Forudsætning for, at Erhvervene — trygt og tillidsfuldt — kan udfolde det Initiativ til ny Virksomhed, som i en Aarrække har været holdt nede til Skade for Beskæftigelsen her i Landet. Tilskud og Understøttelser, offentlige Arbejder, Indskrænkning i Arbejdstiden er Foranstaltninger, som forbigaaende kan bringes i Anvendelse i en Nødsituation, men varigt bekæmpes Arbejdsløsheden kun gennem det produktive Arbejde, som skaber ny Købeevne og saaledes sætter nye Hjul i Sving.

Skatterne.

Det konservative Folkeparti ser det som en bydende Nødvendighed, at den økonomiske Politik tilrettelægges saaledes, at Opsparingen fremmes mest muligt. Skatteudskrivningen er nu naaet saa vidt, at det arbejdende danske Samfund maa aflevere langt over tusind Millioner Kroner til det Offentlige, et uhyre Beløb for et lille Samfund som vort. Selv Socialdemokratiet erkender, at Grænsen for Befolkningens Ydeevne er naaet, men man vil nu søge Erstatning gennem Dannelsen af Statsmonopoler og Socialisering og derved direkte lægge Haand paa Erhvervslivet Indtjening.

Det konservative Folkeparti vil arbejde for at bevare og underbygge det frie Erhvervsliv og den selvstændige Bedrift. Det kræver Ligelighed gennem Beskatning af Brugsforeningerne.

Med Ejendomsretten som Fundament, og med det private Initiativ i Højsædet vil det danske Erhvervssamfund i Fremtid som i Fortid have de bedste Betingelser for at hævde sig i et højt og hæderligt Stade i Nationernes Rækker.

Vi stiller trøstigt dette Maal op overfor Socialdemokratiets Bestræbelser for gennem Skatteudskrivning at nivellere Formuer og Indtægter og gennem en Socialisering af Virksomhederne og ved Hjælp af Kooperationen at tiltage sig Magten over Erhvervslivet.

Landbruget.

Det har været dansk Landbrugs Stolthed at kunne hævde sig som et frit og selvhjulpent Erhverv, og det maa være Statsmagtens Opgave at medvirke til, at Landbruget atter kan komme til at indtage denne frie og stærke Stilling.

Det er nu som før Det konservative Folkepartis Krav, at Landbrugets Rentabilitet søges fremmet ved dertil egnede Foranstaltninger. Først og fremmest bør Landbruget i rimeligt Omfang lettes for de Skattebyrder, som tynger Ejendommene og belaster Bedrifterne. Men dernæst ser Det konservative Folkeparti det som en Opgave for Statsmagten, at den effektivt støtter Landbrugs-Erhvervets Bestræbelser for en udvidet Selvforsyning og støtter Arbejdet for at fremelske nye Produktioner.

Paa Baggrund af den høje Anseelse, det danske Landbrugs Frembringelser har vundet, bør der ligeledes iværksættes et planmæssigt Arbejde for under Samvirke med andre Erhverv og med Statsmagtens Støtte at udnytte alle Afsætningsmuligheder og at indarbejde de danske Landbrugsvarer paa nye Markeder.

Sociallovgivningen.

Ingen i vort Samfund maa lide uforskyldt Nød. Børn og gamle, syge og Invalider skal hjælpes i det fornødne Omfang. Deres Kaar efter den gældende Lovgivning maa ikke forringes.

Men nu som før ønsker Det konservative Folkeparti *at understrege Socialreformens demoraliserende Virkninger og stiller her overfor vort Krav om en almindelig Folkeforsikring.*

De talrige Misbrug af Socialreformen og den svigtende Kontrol er Vidnesbyrd om Systemets Brist, og det er *i Længden økonomisk uholdbart at anvende de uhyre Summer, der er Tale om, til Understøttelser*, samtidig med at Landbruget er ude af Stand til at skaffe sig den fornødne Arbejdskraft, og tilsvarende Forhold gør sig gældende med Hensyn til den huslige Medhjælp. Overfor de menneskeligt og samfundsmæssigt set betydningsfulde Opgaver, som Arbejdsløsheden rejser, er den bestaaende Ordning kommet tilkort, og Det konservative Folkeparti ønsker derfor iværksat *en dybtgaaende Undersøgelse af, hvortledes de Midler, der sættes ind, rettelig bør anvendes, naar Understøttelserne ikke skal undergrave, men opretholde den enkeltes Drift til Arbejde og dermed hans Følelse af eget Menneske-værd.*

Det konservative Folkeparti vil værne Folkekirkens Midler og dens Frihed.

Det modsætter sig Foranstaltninger, der betyder Brud mellem Kirke og Skole, og det vil af al Evne søge at fremme et frugtbringende Samarbejde mellem Skole og Hjem. Paa enhver Maade vil vi værne om god, nedarvet dansk Kultur og bekæmpe enhver Lovgivning, som kan svække det sædelige Liv i vort Folk.

Det konservative Folkeparti kræver Respekt for den personlige Frihed, for Retten til frit at tale og skrive og for Boligens Ukrænkelighed. Vi nedlægger den skarpeste Protest mod Justitsministerens Forsøg paa gennem Straf og andre Bestemmelser at knægte Ytringsfriheden og hemme Pressen i dens naturlige Arbejde og Opgave. Og vi protesterer mod, at vor Bolig uden Retskendelse skal kunne gøres til Genstand for vilkaarlig Ransagning fra Politiets Side.

Til Landsmænd mellem Kongeaa og Skelbæk retter vi Appellen: Giv Danmark et godt dansk Valg! Dette er langt mere betydningsfuldt end alt andet. Lad Valget blive en Bekræftelse indadtil paa vor Ret og et Haandslag til Landsmænd Syd for Grænsen.

Vælgere! Den 3. April gaar vi til Valg for Fred og Frihed! For Arbejde og Forsvar! Det konservative Folkeparti tjener ingen enkelt Klasse, men paakalder Samarbejdet mellem alle Befolkningskredse og alle Erhverv, ogsaa Samarbejdet mellem By og Land, som den eneste Vej til Lykke og Fremgang for det fælles Samfund.

Nu skal Dommen fældes over Ministeriet Stauning—Munch.

Med fuld Fortrøstning appellerer vi til det danske Vælgerfolk om paa Valgdagen den 3. April at stemme konservativt.

Det konservative Folkepartis Folketingskandidater, Amdsudsvalgsformænd, Hovedbestyrelse, Redaktører og Rigsdagsmænd.

Venstres Valgoppraab.

Venstres Rigsdagsgruppe har den 11. Marts 1939 udsendt følgende Udtalelse:

»Med denne Rigsdagsperiodes Afslutning forestaar der Nyvalg til begge Rigsdagens Ting. Vælgerne kaldes til Valg for at tage Stilling til den nye Forfatning. Det Grundlovsforslag, som et Flertal paa Rigsdagen er enedes om, er imidlertid et Splittelsens Tegn saavel paa Rigsdagen som ude blandt Landets Vælgere. Forfatningsforslagets Form tilfredsstiller ingen af de Partier, der har Ansvar for det, og dets Indhold er paa væsentlige Omraader et Tilbageskridt set ud fra et sundt Folkestyres Principper.

Venstres Rigsdagsgruppe har fra første Færd tilsagt sin Villighed til Forhandling om en tidssvarende Forfatningsændring, der fjerner ethvert Konfliktstof fra den bestaaende Forfatning. Dette Tilbud blev afvist. Venstre har derefter tilbudt Forhandling gennem et positivt Forslag, der vilde bringe en betydelig Nedsættelse af Rigsdagsmændenes Antal, medføre en virkelig Forenkling af Rigsdagens Arbejde og styrke Rigsdagens Kontakt med Vælgerfolket til Sikring af Ro og Stabilitet i den forfatningsmæssige Udvikling, ligesom Venstres Forslag yderligere vilde sikre de Rettigheder og Frihedsgoder, uden hvilke et Folkestyre vil være som en Skal uden Kerne. Venstres Forslag er stemt ned af Forligspartierne.

Venstres Rigsdagsgruppe opfordrer Landets Vælgere til at samle sig til Modstand mod det utilfredsstillende Grundlovsforslag, der nu er vedtaget.

Vælgerne har det i deres Magt allerede ved Valgene den 3. April at give de Partier, der har Ansvaret for dette Grundlovsforslag, en saadan Advarsel, at et *forfatningsmæssigt Tilbageskridt* i Danmark hindres, og Vælgerne bør ved den første Lejlighed, der bydes dem, benytte denne Magt.

Men de forestaaende Valg er efter Venstres Opfattelse først og fremmest et Opgør med Ministeriet Staunings almindelige Politik, der paa alle Samfundslivets betydende Omraader har fremkaldt Uro, Usikkerhed og Utryghed i det danske Folk og i dansk Erhvervsliv. Det er

betegnende for den nuværende Valgsituation, at de to Regeringspartier i sidste Øjeblik før Valget søger at finde de principielle Punkter frem, om hvilke de er uenige, medens de er ude af Stand til paa noget Omraade at forme et fast Program for den vanskelige Tid, vi gaar i Møde. Med Tillid kan derfor ingen møde den Regeringskoalition, der intet andet Program har end at søge at bjerge sig bedst muligt over det første Valg uden alt for store Skaar i det indbyrdes Samarbejde.

Venstres Rigsdagsgruppe har i de forløbne Aar under de givne parlamentariske Arbejdsvilkaar som Opposition søgt dels at modvirke, dels at raade Bod paa den Ufuldkommenhed og Ensighed, der har præget Regeringens Politik, men til at afbøde Følgerne af en forkert anlagt og uden Overblik og Fremsyn gennemført Regeringspolitik har Venstre hidtil savnet den fornødne Styrke. Den Tilstand, der raader i det danske Samfund efter 10 Aars socialistisk og radikalt Styre, er i sig selv et Vidnesbyrd om, at den Politik, som de nuværende Regeringspartier har ført under fælles Ansvar, er mislykkedes. Regeringens Mandat bør derfor ikke fornyes af Landets Vælgere.

Den Opløsning og Splittelse, der til Skade for Nationens Sammenhold behersker Tiden, kræver efter Venstres Opfattelse en dybtgaaende Nyorientering i dansk Politik. Venstre har umiddelbart forud for den nu afsluttede Rigsdagssamling gennem sit nye Arbejdsprogram angivet de Retningslinjer, som bør være ledende ved en saadan Nyorientering. Det er nu Vælgernes Sag at give os den fornødne Styrke til at hævde de deri nedlagte Synspunkter, der maa være et liberalt indstillet, fremskridtsvenligt Folkepartis bærende Grundlag.

Stem med Venstre for Frihed og Retfærd, for Fremskridt og Arbejde, for Bevarelsen af et Samfundssystem med Respekt for den personlige Indsats og den private Ejendomsret, for Udnyttelse af dansk Erhvervslivs naturlige Eksportmuligheder til Bunds, for Arbejds- og Erhvervsfrihed, for social Ansvarsbevidsthed, for en social Velfærdspolitik bygget paa et stærkt og selvhjulpet Erhvervsliv, for Styrkelse af den selvstændige Mellemstand i By og paa Land, for Lettelse af de tyngende Skattebyrder og ikke mindst en Nedsættelse af den uretfærdige Beskatning af fast Ejendom, for folkeligt Selvstyre i Skole og Kirke.

Lad Valget den 3. April blive en Vælgerdom over for Ministeriet Staunings ensidige Klassestyre og en magtfuld Folkerejsning til Støtte for Venstres Fremtidsmaal: Et frit og uafhængigt Folk med Vilje og Evne til at værne og bygge sin egen Fremtid, et Folk i Frihed og under Ansvar, et Folk i Arbejde.

Statistik.Arbejdsløsheden.

Nedenstaaende Tabel viser Arbejdsløshedsprocenterne for samtlige organiserede Arbejdere maanedsvi siden 1931.

Samtlige Fag.

	1939	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Januar	29,9	29,2	33,0	28,1	29,5	34,4	43,5	34,1	24,2
Februar	27,1	27,7	31,4	30,4	28,3	31,3	42,9	35,9	24,5
Marts	22,8	22,1	28,6	26,2	22,3	28,4	35,4	35,8	22,1
April	16,9	20,3	17,5	19,5	18,3	21,6	28,6	27,7	15,3
Maj	11,7 ¹⁾	17,5	14,8	12,9	14,4	16,8	24,3	24,8	12,3
Juni		16,7	13,9	11,3	12,6	15,5	21,9	24,9	11,3
Juli		16,9	15,2	12,1	12,6	15,3	21,7	28,7	11,8
August		16,9	15,1	12,3	13,7	15,5	21,4	29,2	11,8
September		16,8	16,5	12,9	14,9	16,4	20,9	29,6	12,1
Oktober		18,8	19,2	16,3	17,3	18,2	23,2	31,8	15,8
November		22,7	23,5	20,0	21,7	22,3	25,7	35,1	22,1
December		31,6	34,6	30,3	31,7	30,3	37,5	42,8	32,2

Fraset Højkonjunkturaaret 1930 er Majtallet 1939 den laveste Ledighedsprocent, vi har haft siden Maj 1929, da Procenten var 11,4.

Der var dengang 31,279 ledige Arbejdsløshedskassemedlemmer. I Aar den sidste Fredag i Maj var der 55,564, men her maa det tages i Betragtning, at medens der i 1929 kun var 274,000 Arbejdsløshedskassemedlemmer, er der i Aar over 476,100. Naar man iøvrigt vil sammenligne Arbejdsløshedstallet fra 1929 med Tallet nu, maa det ikke glemmes, at Kassernes Dageantal fra 1929 var meget lavere end nu, og man havde afskaffet alt, hvad der hed fortsat Hjælp til arbejdsløse og derved henvist omkring 20,000 til at eksistere ved Støtte fra Fattigvæsenet eller de kommunale Hjælpekasser, foruden at de uorganiserede ledige dengang slet ikke blev kontrollerede, medens de nu af Kommunerne forpligtes til at gaa til Kontrol. I 1929 var der saaledes af personlig tilmeldte (uorganiserede) kun tilmeldt 1443 — praktisk talt udelukkende Rengøringsarbejdere — medens Tallet i 1933 pludselig steg til 15,000, da der blev krævet Kontrol af de uorganiserede, som vilde have offentlig Understøttelse.

¹⁾ Foreløbige Tal.

Forskellige Grubbers Arbejdsløshed.

I nedenstaaende Oversigt har man for Marts, April og Maj Maaned i de samme Aar foretaget en Deling af Arbejdsløshedsprocenten mellem Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse og de øvrige Fag.

Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse.

	1939	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Marts	33,0	27,7	43,6	35,1	31,7	39,2	43,8	48,0	29,4
April	23,5	26,9	24,5	28,6	24,6	28,4	35,2	33,7	17,2
Maj	14,9 ¹⁾	22,5	19,8	17,7	19,2	20,4	29,5	26,3	12,6

Øvrige Fag.

	1939	1938	1937	1936	1935	1934	1933	1932	1931
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Marts	16,0	18,2	18,7	20,8	16,3	21,7	30,2	28,8	17,8
April	12,4	15,8	12,9	13,8	14,1	17,0	24,5	24,0	14,1
Maj	9,5 ¹⁾	14,0	11,4	9,8	11,2	14,4	21,0	23,8	12,1

Særskilt for Hovedstaden og Provinsen og med Deling paa 6 Grupper er Antallet og Arbejdsløshedsprocenten opgjort i nedenstaaende Oversigt.

	Antal arbejdsløse ult. Maj 1939 ¹⁾	Arbejdsløshedsprocenten ved Udgangen af			
		Maj 1939 ¹⁾ pCt.	April 1939 pCt.	Maj 1938 pCt.	April 1938 pCt.
Hovedstaden:					
Byggefag	1.846	11,9	18,1	23,7	26,3
Jernindustrien ..	1.938	7,4	9,9	12,4	12,6
Anden Industri..	6.833	11,1	13,2	14,0	15,6
Handel	940	6,4	7,4	6,8	7,1
Arbejdsmand...	7.744	16,2	20,3	21,4	23,2
Andre Fag	2.356	12,8	19,4	17,1	19,2
Ialt	21.657	11,8	15,1	16,5	17,9
Provincen:					
Byggefag	1.599	5,6	10,2	14,9	19,8
Jernindustrien ..	1.604	6,1	9,0	12,0	12,9
Anden Industri..	6.917	11,0	14,1	14,7	16,1
Handel	986	5,1	6,3	6,5	6,9
Arbejdsmand...	21.092	14,5	24,6	23,1	28,4
Andre Fag	1.709	16,6	13,3	12,1	13,3
Ialt	33.907	11,6	17,9	18,2	21,9
Hele Landet...	55.564	11,7	16,9	17,5	20,3

¹⁾ Foreløbige Tal.

Produktionsindeks for Industrien.

1935 = 100.	April	Marts	April	Marts	Aaret	Aaret
	1939	1939	1938	1938	1938	1937
Næringsmiddelindustri	113	111	113	110	111	106
Tekstilindustri	113	119	108	108	105	106
Beklædningsindustri	112	113	102	100	102	108
Læderindustri	110	108	102	94	99	93
Træindustri	103	109	103	110	101	108
Sten-, Ler- og Glasindustri	104	87	91	87	87	99
Jern- og Metalindustri	125	124	115	115	114	117
Grafisko. tekn.-kem. Industri	109	109	108	108	108	109
Ialt	115	113	109	108	108	109
Konsumvarer	111	110	109	107	108	106
Produktionsmidler	119	116	109	109	108	113

Beskæftigelsestal for Industrien.

Det samlede Beskæftigelsestal for Industrien, som angiver Antal Arbejdstimer pr. Arbejdsdag, er for April 1939 beregnet til 1,319,000 mod 1,287,000 i Marts 1939 og henholdsvis 1,255,000 og 1,237,000 i de to tilsvarende Maaneder Aaret før.

I Gennemsnit for Aaret 1938 er Tallet 1,270,000. For de foregaaende Aar foreligger følgende Tal, beregnet efter den endelige Opgørelse i den aarlige Produktionsstatistik: 1,295,000 i 1937 og 1,240,000 i 1936.

Boligbyggeriet i April 1939.

	Antal Lejligheder			
	April 1939	Marts 1939	April 1938	Marts 1938
<i>Hovedstaden og de 4 største Provinsbyer:</i>				
Anmeldt til Udførelse i Løbet af Maanedens Slutning	1390	1813	743	1432
Anmeldt til Udf. ved Maanedens Slutning	4967	4842	3127	3045
Paabegyndt i Løbet af Maanedens Slutning	1236	2608	572	983
Fuldført i Løbet af Maanedens Slutning	1098	1002	1296	514
Under Udførelse ved Maanedens Slutning	9221	9084	5121	5847
<i>Beregnete Tal for hele Landet:</i>				
Under Udførelse ved Maanedens Slutning	14900	14700	8300	9500
Indekstal for Antal Lejligheder under Udførelse (1935 = 100)	108	106	60	69

Det vil ses, at der fra 1938 er en meget kraftig Stigning saavel i Antallet af Lejligheder *anmeldt* til Udførelse som i Antallet af Lejligheder under Opførelse. Indekstallet viser, at Boligbyggeriet nu er oppe paa Højder, der overstiger det gode Aar 1935.

Prisniveauet.

De af Det statistiske Departement siden Juli 1935 foretagne Beregninger over Prisforandringernes Indflydelse paa Udgifterne i et Husholdningsbudget er fra og med Juli 1933 fortsat saaledes, at man som Grundlag for disse Beregninger bruger et Husholdningsbudget, der er opstillet efter de ved en Forbrugsundersøgelse i 1931 indvundne Oplysninger. Dette Budget danner Grundlaget ogsaa for nedenstaaende Beregninger.

I følgende Tabel anføres Resultatet af de saaledes for April 1939 foretagne Beregninger, idet Tallene for det sidste Aar anføres til Sammenligning. Forholdstallene vedrørende Prisforandringernes Styrke beregnes siden Januar 1938 med Aaret 1935 som Udgangspunkt (Basisaar).

Udgifternes Fordeling paa Budgettets Hovedgrupper.

	1935 gnstl.	April 1938	Juli 1938	Okt. 1938	Jan. 1939	April 1939
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Fødevarer	1121	1227	1196	1201	1210	1208
Klæder, Fodtøj, Vask	458	500	498	497	497	497
Bolig	450	484	484	484	490	490
Brændsel, Belysning	164	181	172	173	169	169
Skatter, Kontingenter o. l.	479	513	515	516	520	521
Andre Udgifter	756	770	771	771	771	771
Ialt...	3428	3675	3636	3642	3657	3656

Udgiften, beregnet i Procent af Udgiften i Aaret 1935 gennemsnitlig.

	1935 gnstl.	April 1938	Juli 1938	Okt. 1938	Jan. 1939	April 1939
Fødevarer	100	109	107	107	108	108
Klæder, Fodtøj, Vask	100	109	109	109	109	109
Bolig	100	108	108	108	109	109
Brændsel, Belysning	100	110	105	105	103	103
Skatter, Kontingenter o. l.	100	107	108	108	109	109
Andre Udgifter	100	102	102	102	102	102
Ialt...	100	107	106	106	107	107

Naar Udgiften i Aaret 1935 sættes = 100, var Udgiften efter de i Januar 1939 gældende Priser 107 og efter de nu for April foretagne Beregninger 107.

Hvis man i Stedet for Priserne i Aaret 1935 anvender Priserne i Juli 1914 som Basis, bliver Pristallet for April udregnet paa Grundlag af det efter Forbruget i 1931 opstillede Budget 183 mod 183 for Januar.

Beregnet paa samme Grundlag, men med Priserne i Aaret 1931 som Basis, bliver Pristallet for April 118 mod 118 for Januar.

Engrospristallet.

1935 = 100	Maj	April	Marts	Febr.	Maj
	1939	1939	1939	1939	1938
Engrospristallet.....	111	109	109	110	112
Raavarer og Halvfabrikata.....	113	110	109	111	117
Færdigvarer.....	110	109	110	110	110
Importvarer.....	113	110	110	111	116
Eksportvarer.....	102	106	112	114	110
Hjemmemarkedsvare	110	109	109	110	110

Anm. En Beregning med Aaret 1913 = 100 giver for Maj 1939 følgende Tal: Landbrugsvare 131 (deraf vegetabiliske 108, animalske 156), Foderstoffer 119, Gødningsstoffer 102 og Industrivarer 165 (deraf Raavarer og Halvfabrikata 159, Færdigvarer 168). Samtlige Varer under eet 142.

Noteringer for Landbrugsvare.

	Kr. pr. 100 kg	1939					1938
		Maj	April	Marts	Febr.	Januar	Maj
Hvede	—	14.78	14.28	13.91	14.04	14.28	17.14
Rug	—	15.09	14.62	14.24	14.25	14.80	15.75
Byg	—	12.06	11.50	11.33	11.81	12.06	15.94
Havre	—	12.93	12.36	11.46	11.88	11.84	15.32
La Plata Majs	—	15.25	14.81	14.80	15.25	16.31	—
Bomuldsfrøkager	—	15.19	15.06	14.55	14.94	15.75	15.62
Solsikkekager	—	16.00	15.62	15.20	15.56	16.81	16.75
Smør	—	216.75	225.50	248.20	265.00	253.75	229.00
Flæsk	—	160.00	170.00	180.00	176.00	170.00	178.00
Æg	—	94.00	85.00	76.00	88.00	112.00	100.00

Fragtratetallet for April 1939.

		Aaret 1935 gnstl..... 100	
April	1938.....	125	November 1938..... 127
Maj	—.....	123	December —..... 127
Juni	—.....	123	
Juli	—.....	123	Januar 1939..... 125
August	—.....	125	Februar —..... 123
September	—.....	128	Marts —..... 123
Oktober	—.....	128	April —..... 122

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Statsministerens Tale ved Rigsdagens Aabning	3
Den europæiske Situation	3
Den økonomiske Stilling	3
Forfatningen	4
Arbejdsløsheden	5
Storstilede Arbejdsplaner	5
Øvrige Opgaver	7
Statens Finanser	7
Statsregnskabet 1937—38	8
Finanslov og Tillægsbevillingslov 1938—39	10
Finansloven 1939—40	11
Sammendrag	13
Beredskabslaan	16
Optagelse af Statslaan	16
Kommunal Laanefond	17
Optagelse af Statslaan	18
Merindkomstkattens Forlængelse	18
Told og Arveafgift	18
Grundstigningsskyld	19
Tilskud til Amtskommunerne	19
5 Mill. Kr. til Kommunerne	19
Normeringslov	20
Tjenestemændenes Lønninger	20
17½ Mill. Kr. til Tjenestemændene	20
Grundloven	21
Forfatningskommissionen	21
Forfatningskommissionens Betænkning	24
Forslaget behandles i Folketinget	27
Venstre	28
Venstres Grundlovsforslag	29
Den forvirrede Flok	32
De Konservative	32
Rigsdagen vedtager	33
Folkeafstemningen	33
Statsministerens Redegørelse	35

	Side
Rigsretten	38
Retsplejen ved Ekspropriationssager	38
Forslag om Ministeransvarlighedslov	39
Valglovsforslaget	40
Valgkredslægningen	40
Tillægsmandaterne	41
Støttekandidater	42
Dannelse af nye Partier	42
Stemmeafgivning pr. Brev, Tilflytterliste m. m.	42
Stemmesedlen laves om	43
Rigstingsvalg og Folkeafstemninger	44
Partiernes Stilling	44
Typografkonfliktens Afværgelse	45
Forligsmandsforslaget	45
Arbejderne forkaster Forslaget	45
Mæglingsforslaget ophøjes til Lov	46
Oppositionspartiernes Stilling	46
Kommunisterne i Vinden	47
De samvirkende Fagforbunds Forretningsudvalg giver Tilslutning	47
Aksel Larsen kontra Ths. Pedersen	48
Vort Standpunkt	48
Mejerikonflikten	49
Mæglingsforslaget forkastes	50
Forslaget ophøjet til Lov	50
Partiernes Stilling	50
Arbejdsgivernes Formand udtaler sig	52
Statsgaranti for Boligbyggeri	53
Garanti for yderligere 12 Mill. Kr. i 2 Aar	53
Skattehenstand	54
Betingelser for Henstand	54
Boligtilsyn og Sanering af usunde Boliger	55
Boligers Indretning og Tilstand	55
Boligtilsyn	56
De stedlige Boligtilsyns Opgaver	56
Forbud mod usunde Boliger	57
Lejeaager kan paadømmes	58
Smugkroerne bliver husvilde	58
Overbefolkede Lejligheder	59
Klager	59
Sanering	59
Pengemidlerne	60

	Side
Kreditforeningslaan i uopførte Bygninger	61
Byggelov for København	61
Detailbestemmelser optages i Byggevedtægten	62
Byplanlægning	62
Regulering og Udredning	62
Godkendelser ikke evigtgyldige	63
Smuk Helhedsvirkning tilstræbes	64
Administrative Ændringer	64
Bebyggelse og frie Arealer	65
Højere Huse	65
Mere Lys og Luft	65
Arbejderboliger paa Landet	66
Dæmningsarbejder ved Amager og Rømø	66
Kalvebod-Projektet	67
Rømø-Projektet	67
Anlæg af Cykle- og Gangstier	68
Forlængelse af Sukkerordningen	68
Ajlebeholdere og Møddingssteder	69
Lovens Betydning	69
Indmalingstvang	70
Landbrugets Gæld	70
Hvorledes Midlerne er anvendt	71
Yderligere 40 Mill. Kr. til det gældbundne Landbrug ...	71
Gældssaneringsobligationer	72
Erstatning for Mund- og Klovesyge	72
Driftslaaneforeninger	72
Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere	73
10 Millioner Kr. til Udlaan	73
Fortrinsret i Høsten	74
Udvidelse af Politiet	74
Nye Opgaver for Politiet	74
Udvidelsen	75
Behandlingen i Folketinget	75
Politisk Kriminalitet	76
Politiet i Hovedstaden	77
Straffeloven	77
Dagbodssystemet	77
Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed	78
Forbrydelser mod den offentlige Myndighed	79
Offentlig Meddelelse om fortrolige Forhandlinger	79
Forbrydelse mod den offentlige Orden og Fred	80
Politisk Indbrud	80

	Side
Fredskrænkelser	81
Jødeforfølgelser straffes	81
Partiernes Stilling	81
Bevæarterloven	83
De nye Lukkebestemmelser	83
Morgenforbudet bortfalder	84
Servering til Kl. 2	84
Marketenderier	84
Tab af borgerlige Rettigheder	85
Mødrehjælpsinstitutioner	86
1. Opgaver	86
2. Organisation	87
3. Økonomi	87
4. Mødrehjælpens Fællesraad	87
Svangerskabsloven	88
Retsmøders Offentlighed	88
Fagbevægelsen vælger Dommere ved Lærlingesager ...	88
Ransagning og lukkede Døre	89
Presseomtale af Forbrydelser	90
Klageretten	90
Rettens Sammensætning	90
Disciplinærmyndighed over Dommere	91
Afsættelse af Dommere	91
Genoptagelse af Straffesager	91
Hjælp til indkaldte	92
Udvidet Adgang til Hjælp	92
Ulykkesforsikring	93
Ændringer i Arbejdsløshedsloven	93
Understøttelsesaaret omlægges	93
14½ Mill. Kr. til Arbejdsløshedskasserne	94
Midlertidigt Arbejde	95
Partiernes Stilling	96
Arbejdsløshedslovens Administration	96
Stikprøverevision	97
Foranstaltningerne har virket	98
Kontrol med Tillidsmændene	98
Indtægtskontrol	99
Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse	99
Eventuelle Besvigelser bliver dækket	100
Tre Muligheder for Misbrug	100
Holbæksagen	101

	Side
Ændringer i Forsorgsloven	102
Loven forbedret	103
Fordeling af Fisk	103
Ændring i Huslejeloven	104
Serum mod Lungebetændelse	104
Udligningsfonden betaler fem Sjettedele	104
Folkeskolens Styrelse og Tilsyn	104
Den sønderjyske Folkeskole	105
Husholdningsundervisning	106
Jordemødrenes Kaar	106
Erhvervenes Låanefond	107
Fremme af danske Erhvervsinteresser	107
Søloven	107
Forslagets Baggrund	108
Fællesnordisk Lovgivning ikke mulig	108
Bemandingsreglerne	108
Mislykket kommunistisk Sejlads.....	109
Love vedrørende Forsikring af Skibe og Varer mod Krigs- fare	110
Statens Materialprøveraad	111
Betalingshenstand	111
Lempelser for sønderjyske Laan	111
Udførsel, Indførsel og Forhandling af Fjerkræ m. m.	112
Udførsel af Landbrugsprodukter	113
Ind- og Udførsel af Fisk	114
Ekspropriationer	114
Statsbanernes Takster	114
Priemes Forespørgsel	115
Trafikministerens Svar	115
Voldgift i Husdyrhandel	116
De gennemførte Ændringer	116
Lov om Frihed for Arrest og Forbud med Hensyn til Luft- fartøjer	117
Fiskeriet ved Grønland	118
Hvalfangst	118
Love for Færøerne	118
Indførselsafgifter	118
Sygehuse	118
Smitsomme Sygdomme	118
Invalideforsikring	119
Statstilskud til Særforsorg	119
Refusion af Underholdsbidrag	119

	Side
Motorafgift	119
Oppebørselskontor	119
Rutefart	119
Skibsafgifter	119
Skoledirektionen	120
Udligning af Lønningsudgifter	120
Udskiftning	120
Jagt- og Fuglefangst	120
Kolportagebevillinger	120
Færøernes Lagting	120
Kommunal Beskatning	121
Bekæmpelse af Plantesygdomme og Skadedyr	121
Personlig Skat til Amtskommunen	121
Retsforbundets Lovforslag om Ligeret til Grundværdierne og om Formueafgift til Afvikling af offentlig Gæld ...	122
1. Lige Ret til Grundværdierne	123
2. Formueafgift til Afvikling af offentlig Gæld	125
Virkningerne	125
Valgene den 3. April	129
Det radikale Venstres Valgmanifest	130
Det konservative Valgmanifest	133
Venstres Valgopraab	137
Statistik	139
Arbejdsløsheden	139
Forskellige Grupperes Arbejdsløshed	140
Produktionsindeks for Industrien	141
Beskæftigelsestal for Industrien	141
Boligbyggeriet i April 1939	141
Prisniveauet	142
Engrospristallet	143
Noteringer for Landbrugsvarer	143
Fragtratetallet for April 1939	143

REGISTER

(Supplement til Indholdsfortegnelsen.)

Aabningstalen 3

- Ajlebeholdere og Møddingsteder 69
- Amager, Dæmningsarbejder ved Rømø og — 66
- Amtskommunerne, Tilskud til — 19
- Anlæg af Cykle- og Gangstier 68
- Arbejderboliger paa Landet 66
- Arbejdsløshed, Forskellige Grupper — 140
- Arbejdsløsheden (Statistik) — 139
- Arbejdsløshedsforsikring, Stigende Udgifter til — 15
- Arbejdsløshedslovens Administration 96
- Arbejdsløshedsloven, Ændringer i — 93
- Arveafgift, Told og — 18

Bemandingsregler 108

- Beredskabsloven 16
- Beskæftigelsestal for Industrien 141
- Betalingshenstand 111
- Bevæsterloven 83
- Boligbyggeriet i April 1939 141
- Boligbyggeri, Statsgaranti for — 53
- Boliger, Forbud mod usunde — 57
- Boligtilsyn og Sanering af usunde Boliger 55
- Bondepartiets Stilling til Mejerikonflikten 51
- Borgerlige Rettigheder, Tab af — 85
- Byggelov for København 61
- Bygninger, Kreditforeningslaan i uopførte — 61

Cykle- og Gangstier, Anlæg af — 68

Danske Erhvervsinteresser, Fremme af — 107

- Dommere, Disciplinær Myndighed over — m. m. — 91
- Driftslaane foreninger 72
- Dæmningsarbejder ved Amager og Rømø 66

Ekspropriationer 114

- Ekspropriationssager, Retsplejen ved — 38

- Engrospristallet 143
- Erhvervenes Laanefond 107
- Erhvervsinteresser, Fremme af danske — 107
- Erstatning for Mund- og Klovesyge 72
- F**inanser, Statens — 7
- Finansloven 1939—40 11
- Finanslov og Tillægsbevillingslov 1938—39 10
- Fiskeriet ved Grønland 118
- Fisk, Fordeling af — 103
- Fisk, Ind- og Udførsel af — 114
- Fjerkræ m. m., Udførsel, Indførsel og Forhandling af — 112
- Folkeafstemningen om Grundloven 33
 - Statsministerens Redegørelse — 35
 - Udtalelse af Stauning — 34
 - — - Christmas Møller — 34
 - — - Søren Brorsen — 35
- Folkeskole, Den sønderjyske — 105
- Folkeskolens Lønninger 16
- Folkeskolens Styrelse og Tilsyn 104
- Folketingsvalget den 3. April 129
- Fordeling af Fisk 103
- Forespørgsel af Prieme om Statsbanernes Takster 115
- Forfatningskommissionen 21
- Forfatningskommissionens Betænkning 24
- Forsikring af Skibe og Varer mod Krigsfare 110
- Forsorgsloven, Ændringer i — 102
- Fortrinsret i Høsten 74
- Fragtratetallet for April 1939 143
- Fremme af danske Erhvervsinteresser 107
- Frihed for Arrest og Forbud m. H. t. Luftfartøjer 117
- Færøerne, Love for — 118
- G**rundloven 21
 - Behandling i Folketinget 27
 - Folkeafstemningen 33
 - Forfatningskommissionen 21
 - Forfatningskommissionens Betænkning 24
 - Vedtagelse i Rigsdagen 33
 - Venstres Forslag 29
- Grundstigningsskyld 19
- Grønland, Fiskeriet ved — 118
- Gæld, Landbrugets — 70
- Gældssaneringsloven 70

- H**aandværkere, Støtte for — 107
 Henstandslov, Forlængelse af — 111
 Hjælp til indkaldte 92
 Husdyrhandel, Voldgift i — 116
 Husholdningsundervisning 106
 Huslejeloven, Ændring i — 104
 Hvalfangst 118
 Høsten, Fortrinsret i — 74
- I**ndførsel, Udførsel og Forhandling af Fjerkræ m. m. 112
 Indkaldte, Hjælp til — 92
 Indkøbsforeninger for mindre Jordbrugere 73
 Indmalingstvang 70
 Ind- og Udførsel af Fisk 114
 Industrien, Produktionsindeks for — 141
 Industrien, Beskæftigelsestal for — 141
- J**ordbrugere, Indkøbsforeninger for mindre — 73
 Jordemødrenes Kaar 106
- K**lageretten 90
 Kommunal Laanefond 17
 Kommunisterne og Søloven (Bemandingsreglerne) 109
 Kommunisternes Stilling til Mejerikonflikten 52
 Kommunisternes Stilling til Typografkonflikten 47
 Konservatives Stilling til Mejerikonflikten, De — 52
 Konservative Valgmanifest, Det — 133
 Konvertering af Statslaan 14
 Kreditforeningslaan i uopførte Bygninger 61
 Krigsfare, Forsikring af Skibe og Varer mod — 110
 København, Byggelov for — 61
- L**aanefond, Erhvervenes — 107
 Laanefond, kommunal — 17
 Laan, Lempelser for sønderjyske — 111
 Landbruget, 32 Mill. Kroner til — 8
 Landbrugets Gæld 70
 Landbrugsministeriets Budget 15
 Landbrugsprodukter, Udførsel af — 113
 Landbrugsvarer, Noteringer for — 143
 Landstingsvalget den 3. April 129
 Lejeaager 58

Lejligheder, overbefolkede — 59
Lempelser for sønderjyske Laan 111
Luftfartøjer, Frihed for Arrest og Forbud m. H. t. — 117
Lungebetændelse, Serum mod — 104
Lønninger, Folkeskolens — 16
Lønninger, Tjenestemændenes — 20

Materialprøveraad, Statens — 111
Mejerekonflikten 49
Merindkomstskattens Forlængelse 18
Militærtjeneste, Hjælp til indkaldte til ekstraordinær — 92
Mindre Jordbrugere, Indkøbsforeninger for — 73
Ministeransvarlighedslov, Forslag om — 39
Mund- og Klovesyge, Erstatning for — 72
— (Tilskud til Amtskommunerne) 19
Møddingsteder, Ajlebeholdere og — 69
Mødrehjælpsinstitutioner 86

Normeringslov 20
Noteringer for Landbrugsvarer 143

Offentlighed, Retsmøders — 88
Overbefolkede Lejligheder 59

Politiet i Hovedstaden 77
Politiet, Udvidelse af — 74
Priemes Forespørgsel om Statsbanernes Takster 115
Prisniveauet 142
Produktionsindeks for Industrien 141

Radikale Venstres Valgmanifest, Det — 130
Retsforbundets Forslag om lige Ret til Grundværdierne og om
Formueafgift til Afvikling af offentlig Gæld 122
Retsmøders Offentlighed 88
Retsplejeloven, Ændringer i — 88
Retsplejen ved Ekspropriationssager 38
Rigsretten 38
Rømø, Dæmningsarbejder ved Amager og — 66

Sanering af usunde Boliger, Boligtilsyn og — 55
Serum mod Lungebetændelse 104
Sikkerhedspolitiet 74
Skattehenstand for Nybyggeri 54

- Skatteindtægter, stigende — 9
 Skibe og Varer, Forsikring af — mod Krigsfare 110
 Smugkroer 58
 Sociale Udgifter 15
 Statens Finanser 7
 Statens Materialprøveraad 111
 Statistik 139
 Statsbanernes Takster 114
 Statsgaranti for Boligbyggeri 53
 Statsgælden nedbragt 10
 Statshusholdningen, Sikkerhed og Orden i — 8
 Statslaan (Beredskabslaan) 16
 Statslaan, Konvertering af — 14
 Statslaan, Optagelse af — 16
 Statslaan (til den kommunale Laanefond) 18
 Statsministerens Aabningstale 3
 Statsregnskabet 1937—38 8
 Straffeloven 77
 Straffesager, Genoptagelse af — 91
 Sukkerordningen, Forlængelse af — 68
 Svangerskabsloven 88
 Søloven 107
 Sønderjyske Folkeskole, Den — 105
 Sønderjyske Laan, Lempelser for — 111
- T**ab af borgerlige Rettigheder 85
 Telefonselskaberne, Aktiemajoriteten i — 16
 Tillægsbevillingslov 1938—39, Finanslov og — 10
 Tilskud til Amtskommunerne 19
 Tjenestemændenes Lønninger 20
 Told- og Arveafgift 18
 Typografkonfliktens Afværgelse 45
- U**dførsel af Landbrugsprodukter 113
 Udførsel, Indførsel og Forhandling af Fjerkræ m. m. 112
 Udførsel og Indførsel af Fisk 114
 Udvidelse af Politiet 74
 Ulykkesforsikring 93
- V**algene den 3. April 129
 Valglovsforslaget 40
 Valgmanifest, Det konservative — 133
 Valgmanifest, Det radikale Venstres — 130

156

Valgopraab, Venstres — 137

Voldgift i Husdyrhandel 116

Venstres Grundlovsforslag 29

Venstres Grundlovsforslag, Stauning om — 37

Venstres Valgopraab 137

Æg, Udførsel, Indførsel og Forhandling af — 112

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk